

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΑΚΗΣ • ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ • ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΩΣΤΑΡΑ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΚΡΗ • ΜΑΡΙΑ ΞΕΣΤΕΡΝΟΥ • ΛΟΥΚΙΑ ΟΡΦΑΝΟΥ
ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΥΤΤΕΡΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ - ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΠΡΟΣΛΗΨΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(Παραγωγή - Πρόσληψη)

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής/τρια / Αξιολογητής/τρια

Οικονόμου Κωνσταντίνος

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής/τρια

Μιχαλοπούλου Αικατερίνη

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Αξιολογητής/τρια

Χατζηκυριάκου Ευθυμία

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Αναγνώστου Αλέξανδρος Σταύρος

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Συρίγος Ευάγγελος

Πτυχιούχος Γραφιστικής

**Υπεύθυνος/η του μαθήματος/
γνωστικού αντικειμένου στο πλαίσιο
της Πράξης**

Βασιλική Βαρτζιώτη, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ, μέλος της Επιστημονικής
Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΑΚΗΣ • ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ • ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΩΣΤΑΡΑ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΚΡΗ • ΜΑΡΙΑ ΞΕΣΤΕΡΝΟΥ
ΛΟΥΚΙΑ ΟΡΦΑΝΟΥ • ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΥΤΤΕΡΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(Παραγωγή - Πρόσληψη)

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **Διοφάντα**

Επιστημονική υπεύθυνη: **Μαρία Ξέστερνου**
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα,
Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου

Ειδήμων γνωστικού αντικειμένου: **Παναγιώτης Γάκης**
Επίκουρος Καθηγητής επί θητεία Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας,
Παν/μιο Πελοποννήσου

Συγγραφική ομάδα: **Παναγιώτης Γάκης**
Επίκουρος Καθηγητής επί θητεία Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας,
Παν/μιο Πελοποννήσου
Θεόδωρος Κόκκινος
Φιλολόγος στη δημόσια Β/βάθμια εκπ/ση, διδάσκων στην Γ/βάθμια εκπ/ση
(Δρ Διδακτικής φιλολογικών μαθημάτων)
Ευφροσύνη Κωσταρά
Φιλολόγος, μέλος ΕΔΙΠ, Παν/μιο Πατρών (Δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας – Θεατρολογίας)
Βασιλική Μακρή
Φιλολόγος, διδάσκουσα στην Γ/βάθμια εκπ/ση (Δρ Γλωσσολογίας)
Μαρία Ξέστερνου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα,
Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου
Λουκία Ορφανού
Φιλολόγος στη δημόσια Β/βάθμια εκπ/ση (ΜΔΕ)
Θεοδώρα Πυττερού
Φιλολόγος στη δημόσια Β/βάθμια εκπ/ση (ΜΔΕ)

Παιδαγωγική επικύρωση αντικειμένου: **Μαρία Ξέστερνου**
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα,
Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου

Σύμβουλοι παρακολούθησης σε παιδαγωγικά θέματα: **Θεόδωρος Κόκκινος**
Φιλολόγος στη δημόσια Β/βάθμια εκπ/ση, διδάσκων στην Γ/βάθμια εκπ/ση
(Δρ Διδακτικής φιλολογικών μαθημάτων)
Βασίλειος Μανουσάκης
Διδάσκων στην Τ/βάθμια Εκπαίδευση (Δημιουργική γραφή), σε παιδαγωγικά θέματα μέλος
ΕΕΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών (Δρ Αγγλικής Φιλολογίας)

Συντονισμός ομάδας σχεδιασμού και ανάπτυξης: **Ευφροσύνη Κωσταρά**

Συντονισμός και επιμέλεια έκδοσης: **Γεώργιος Μπίκος**
Μαρία Ξέστερνου

Γλωσσική-φιλολογική επιμέλεια: **Δήμητρα Ιωαννίδη**
Συμεών Νικολιδάκης

Επιστημονική υπεύθυνη ψηφιακού εμπλουτισμού, παιδαγωγική τεκμηρίωση: **Μαρία Ξέστερνου**
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα,
Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου

Ψηφιακός εμπλουτισμός-τεχνική ανάπτυξη: **Αναστασία Τσεσμελή**
Εικαστικός, Εκπαιδευτικός στη Β/βάθμια Εκπ/ση

Επικύρωση ψηφιακού αντικειμένου: **Λουκία Ορφανού**
Επιμορφώτρια Β΄ Επιπέδου ΤΠΕ

Σελιδοποίηση-γραφιστική επιμέλεια: **Αδμαντία Μετζάκη**
Εμμανουήλ Πάλλας

Σχεδίαση εξωφύλλου: **Αναστασία Τσεσμελή**
Εικαστικός, εκπαιδευτικός στη Β/βάθμια εκπ/ση

Σχεδίαση εξωφύλλου: **24γράμματα**

Το Βιβλίο Δραστηριοτήτων/Τετράδιο Εργασιών (Παραγωγή - Πρόσληψη) περιλαμβάνει δραστηριότητες παραγωγής κειμένων (προσυγγραφικές, κυρίως συγγραφικές, μετασυγγραφικές) και πρόσληψης κειμένων (προαναγνωστικές, κυρίως αναγνωστικές, μετααναγνωστικές), όπως και επικοινωνιακές δράσεις ολιστικού χαρακτήρα. Πρόκειται για δραστηριότητες παραγωγής και πρόσληψης γραπτού, ψηφιακού και προφορικού λόγου, στοχευμένες στην καλλιέργεια συγκεκριμένης δεξιότητας, ή δραστηριότητες ολιστικού χαρακτήρα, αυθεντικές δράσεις ή δράσεις προσομοίωσης της εξωσχολικής πραγματικότητας στο σχολικό πλαίσιο.

Στο πλαίσιο αυτού του σχεδιασμού, προσφέρονται για διδασκαλία έντεκα (11) συνολικά Ενότητες (κατ' αντιστοιχία με αυτές του βασικού βιβλίου), χωρισμένες σε υποενότητες που αντιστοιχούν στα βασικά πεδία του Προγράμματος Σπουδών. Έγινε προσπάθεια οι τίτλοι των υποενότητων να είναι πιο φιλικό προς τους/τις μαθητές/-τριες και να αποφευχθεί, όπου ήταν εφικτό, η χρήση μεταγλώσσας. Ειδικότερα, το Τετράδιο Εργασιών (Πρόσληψη - Παραγωγή) εμπλουτίζει και επεκτείνει τη **Γ' Ενότητα** του βασικού βιβλίου («**Αναζητώντας κρυμμένους θησαυρούς της γλώσσας**»), η οποία εστιάζει σε διαδικασίες κοινωνικού σχεδιασμού και χωρίζεται σε 2 υποενότητες: Γ1. «**Πρόσληψη κειμένων**» και Γ2. «**Παραγωγή κειμένων**».

Στο τέλος του Τετραδίου ενσωματώνεται **Παράρτημα**, που περιλαμβάνει παρουσίαση και ανάλυση των στρατηγικών συγγραφής κειμένου ή παραγωγής προφορικού λόγου σε κάθε φάση (προσυγγραφική/προομιλητική, κυρίως συγγραφική/φάση ομιλίας, μετασυγγραφική/μετά την ομιλία), όπως και των στρατηγικών κατανόησης κειμένων και ακρόασης λόγου.

Το Τετράδιο Εργασιών (Παραγωγή - Πρόσληψη) έχει τη μορφή φακέλου εκπαιδευτικού υλικού, διαθέτοντας ποικιλία κειμένων και δραστηριοτήτων, εκ των οποίων ο/η εκπαιδευτικός, στο πλαίσιο της ανοικτότητας του Προγράμματος Σπουδών, μπορεί να επιλέξει ό,τι κρίνει κατάλληλο για τους/τις μαθητές/-τριές του/της. Επιπλέον, το Τετράδιο με πλούσιο υλικό, συμπληρωματικά προς το Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας, περιέχει δραστηριότητες δημιουργικής γραφής και προσφέρεται για εφαρμογή τεχνικών και στρατηγικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην τάξη, στοχεύοντας σε όλους τους τύπους μάθησης και στην ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών/-τριών. Για την ευχερέστερη διάκρισή τους, οι ατομικές δραστηριότητες είναι διατυπωμένες σε β' ενικό πρόσωπο, ενώ οι ομαδικές σε β' πληθυντικό. Φροντίσαμε, βεβαίως, όπως και στο Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας, να υπάρχει ποικιλία κειμένων, επιδιώξαμε ο/η μαθητής/-τρια να έρθει σε επαφή με «αυθεντικά» κείμενα του καθημερινού λόγου ή που συναντά στο διαδίκτυο και να γνωρίσει διάφορους κειμενικούς τύπους και κειμενικά είδη. Επιπλέον, στόχος μας ήταν η δημιουργία δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας, με εστίαση στη διαθεματικότητα και στους πολυγραμματισμούς.

Η συγγραφική ομάδα

- 07 1η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Από τον ku-ru-so στον ινφλουένσερ:
Ταξίδι στον μαγικό κόσμο των λέξεων»
- 14 2η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Εναν μύθο θα σας πω...
- Παράδοση, ήθη και έθιμα»
- 20 3η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Εγώ και οι άλλοι - Η αξία της φιλίας»
- 26 4η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Άνθρωπος και κοινωνία
- από το ατομικό στο συλλογικό»
- 34 5η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Οικογένεια: Χθες και σήμερα»
- 41 6η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Περιβάλλον... ώρα μηδέν.
Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει!»
- 51 7η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Όλα για την υγεία»
- 58 8η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Ζώα: οι άγνωστοι *συν-κάτοικοι*»
- 65 9η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Πρότυπα ψυχαγωγίας»
- 74 10η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Το μέσο είναι το μήνυμα;
- Σύγχρονες μορφές επικοινωνίας»
- 82 11η ΕΝΟΤΗΤΑ**
«Το άναμμα μιας φλόγας...
Παρελθόν, παρόν και μέλλον της εκπαίδευσης»

**«Από τον ku-ru-so
στον ινφλουένσερ:
Ταξίδι στον μαγικό κόσμο
των λέξεων»**

01

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

[Πηγή: img2go]

- ▶ Παρατήρησε τις παραπάνω εικόνες, στις οποίες απεικονίζονται μερικές μορφές σύγχρονου διαλόγου. Με ποια μέσα μπορεί να γίνει διάλογος σήμερα:

- ▶ Συμπλήρωσε το παρακάτω διάγραμμα¹, δίνοντας τα χαρακτηριστικά ενός επιτυχημένου διαλόγου. Συμβουλευσου το [Λεξικό Κοινής Νεοελληνικής](#) και τα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.

Σταυράλεξο: Συνθήκες Διαλόγου

Ορισμός	Χαρακτηριστικά
Παραδείγματα Επιστημονικός διάλογος	Μη παραδείγματα Μονόλογος

¹. Για το [διάγραμμα Frayer](#), το μοντέλο ανάλυσης λέξεων και εννοιών με διαφορετικούς τρόπους, βλ. ΙΕΠ «Εισαγωγικές Έννοιες στη διαφοροποιημένη διδασκαλία», Frayer Model.

Αναζήτηση: [ΑΚΟΥ ΜΑΝΑ: SLANG ΛΕΞΙΚΟ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΦΗΒΩΝ], άκουσε ολόκληρο το podcast «Άκου Μάνα: Το slang λεξικό των σύγχρονων εφήβων και τι σημαίνει. Καθόμαστε με τη νεολαία» και απάντησε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

[Πηγή: Μ. Αντωνοπούλου, «Άκου μάνα», Ladylike, Applepodcasts, 17/11/2021]

Κατά την ακρόαση

1. **α.** Ποιο είναι το θέμα του ηχητικού αρχείου;
β. Ποια μιλάει;
γ. Σε ποιους απευθύνεται;
2. Γιατί έχει επιλεγεί το συγκεκριμένο μουσικό θέμα στην αρχή («Mama Said», ένα ποπ τραγούδι του συγκροτήματος Shirelles του 1961);
3. Ξέρεις τι σημαίνουν οι λέξεις του παρακάτω πίνακα που άκουσες στο ηχητικό αρχείο; Από ποιες λέξεις προέρχονται; Πώς τα συστατικά τους σε βοηθούν να κατανοήσεις τη σημασία τους;

κριντζάρω	
φλεξάρω	
κριπουλιάζω	
σπαμάρω	

4. Ποια χαρακτηριστικά της γλώσσας των νέων αναφέρονται στο ηχητικό αυτό αρχείο;
5. Παρακολούθησες με ευκολία και ενδιαφέρον την εκπομπή; Ναι ή όχι; Γιατί;
6. Αν δημιουργούσες εσύ αυτήν την εκπομπή, τι θα άλλαζες;

Μετά την ακρόαση

1. **Ομαδική εργασία:** Προετοιμάστε μια εκπομπή για το σχολικό ραδιόφωνο (European school radio), διάρκειας 10 λεπτών, με θέμα ίδιο με αυτό του podcast που ακούσατε.
Ρόλοι: εκφωνητής/-τρια, ηχολήπτης/-τρια, συντάκτης/-τρια, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα ή τις επιθυμίες σας.
Δομή: πρόλογος, κυρίως θέμα, επίλογος.
Επιπρόσθετο υλικό: Επιλέξτε την κατάλληλη μουσική ή ηχητικά εφέ και σχεδιάστε πώς θα συνδυάζονται με τον λόγο.
Εναλλακτική πρόταση: Αν αποφασίσετε να πάρετε συνέντευξη, δημιουργήστε τις κατάλληλες ερωτήσεις.
Λογισμικό: Audacity ή Audio recorder της e-me content.

Κείμενο 2 Πριν από την ανάγνωση

Μητρική Γλώσσα

Αναζήτηση: [Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών, Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκό Κέντρο για τις ζωντανές γλώσσες].

- ▶ Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, γιατί το Συμβούλιο της Ευρώπης προωθεί την πολυγλωσσία. Δες τις δραστηριότητες που προτείνονται. Σε ποιες θα ήθελες να συμμετάσχεις;

«Για την Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών»

Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών είναι μια ημέρα αφιερωμένη στην ανάδειξη της γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας της Ευρώπης. Κάθε χρόνο, μετά το 2001, με την Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών εορτάζουμε τον πλούτο των γλωσσών που συνυπάρχουν στην Ευρώπη και εκτός αυτής. Πάνω από 225 γλώσσες ομιλούνται στην Ευρώπη, χωρίς να συνοπολογίζονται οι γλώσσες που έφθασαν στην ευρωπαϊκή ήπειρο μέσω της μετανάστευσης.

«Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών μάς υπενθυμίζει ότι η εκμάθηση μιας γλώσσας είναι ένα βήμα προς τους άλλους και σεβασμός στην κουλτούρα τους», όπως λέει η Γ. Γραμματέας, κ. Marija Pejčinović Burić. Οι ιδιαίτερες παραδόσεις, στοιχεία του πολιτισμού, των ηθών και των εθίμων των λαών ενσωματώνονται στη γλώσσα. Αδιαμφισβήτητα, γλώσσα και πολιτισμός συνδέονται στενά.

Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών στοχεύει:

- στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της εκμάθησης γλωσσών, με σκοπό την ενίσχυση της πολυγλωσσίας και της διαπολιτισμικής κατανόησης.
- στην ανάδειξη της πλούσιας γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας της Ευρώπης.
- στην ενθάρρυνση της διά βίου εκμάθησης γλωσσών εντός και εκτός του σχολείου.

Για να σηματοδοτήσουν τη συμπλήρωση 22 χρόνων γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας, πολλές χώρες σε όλη την Ευρώπη φιλοξενούν ποικιλία πρωτοβουλιών, όπως η μουσική εκδήλωση «Multilingual European Day of Languages concert», στο Espoo (Φινλανδία) κ.ά.

[Πηγή: G. Zaffuto, Δελτίο Τύπου της Γενικής Γραμματέως του Συμβουλίου της Ευρώπης, M. Pejčinović Burić για την Ευρωπαϊκή Ημέρα Γλωσσών 2023 (Στρασβούργο, 26/09/2023) (απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιος είναι ο σκοπός του παραπάνω κειμένου;
2. α. Σε ποιον βασικό κειμενικό τύπο ανήκει το συγκεκριμένο κείμενο;
 - α) αφήγηση.
 - β) περιγραφή.
 - γ) επιχειρηματολογία.
 - δ) εξήγηση.
 - ε) οδηγίες.
- β. Να αναφέρεις στοιχεία του κειμένου που αιτιολογούν την επιλογή σου.

3. Παρατήρησε τη δομή του κειμένου και γράψε πλαγιότιτλους για τη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο:

Πρόλογος-εισαγωγή / 1η παράγραφος	Καθιέρωση και περιεχόμενο ορτασμού της Ευρωπαϊκής Ημέρας Γλωσσών.
Σχόλιο από ΕΕ / 2η παράγραφος	
Κύριο μέρος / 3η παράγραφος	
Κύριο μέρος	Οι εκδηλώσεις για τον εορτασμό της ημέρας σε όλη την Ευρώπη.

4. Γιατί οι στόχοι τονίζονται με κουκκίδες;

5. Ετοίμασε ένα ανάλογο **Δελτίο Τύπου** για μια σχολική γιορτή, το οποίο θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο του εορτασμού και της σχετικής δράσης του σχολείου σου.

Κείμενο 3

«Η Γλώσσα των Νέων»

Αναζήτηση: [ΒΙΝΤΕΟ/ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ/ΤΟ ΒΗΜΑ/ΠΩΣ ΜΙΛΑΝΕ ΟΙ ΝΕΟΙ ΣΗΜΕΡΑ]

Γλώσσα Νέων:
Εννοιολογικός
Χάρτης

1. Το βίντεο (3/05/2023), διάρκειας 0:05:30, αποτελείται από μικρότερα βίντεο με διαλόγους μαθητών/-τριών που μιλούν στη γλώσσα των νέων ή αφηγήσεις, μονολόγους και σχόλια σχετικά με αυτήν.
 - α) Ποιες εικόνες και τι είδους μουσική συνδέουν τα επιμέρους βίντεο;
 - β) Γιατί τα επιμέρους βίντεο συνοδεύονται από υπότιτλους;
 - γ) Ποια άλλα οπτικά εφέ χρησιμοποιούνται; Γιατί;
2. Ποιος είναι ο σκοπός δημιουργίας του βίντεο; Σε ποιους απευθύνεται;
3. Ποιο πιστεύεις ότι είναι το μήνυμα του βίντεο σχετικά με τη γλώσσα των νέων;
4. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να δημιουργήσετε μια παρουσίαση με 6-8 διαφάνειες που θα συνοδεύει **ομιλία** σας με θέμα: «Η στάση των μεγάλων απέναντι στη γλώσσα των νέων». Μπορείτε να αναρτήσετε την παρουσίαση στην e-me/e-class της τάξης σας.

Οδηγίες:

- ▶ **Αποδέκτες/-τριες:** Οι συμμαθητές/-τριές σας, οι γονείς και οι καθηγητές/-τριές σας.
- ▶ **Στόχος:** να ενημερώσετε και να προβληματίσετε.
- ▶ Αντλήστε **υλικό-επιχειρήματα** για την ομιλία σας από το βίντεο που παρακολουθήσατε και από τις ακόλουθες πηγές:
 - Γ. Ανδρουτσόπουλου, [Η γλώσσα των νέων](#).
 - Β. Τσάκωνα, [Η γλώσσα των νέων](#).
- ▶ Σκεφτείτε και συζητήστε για τους **πόρους** που θα αξιοποιήσετε: γραπτός λόγος, εικόνα, διάγραμμα κ.λπ.
- ▶ Μην ξεχάσετε να αναφέρετε τις **πηγές** σας.
- ▶ **Μορφοποιήστε** την παρουσίασή σας: Σκεφτείτε και αποφασίστε σχετικά με τους τίτλους διαφανειών, την επιλογή του φόντου και των χρωμάτων, τις υπογραμμίσεις, το είδος και το μέγεθος της γραμματοσειράς.
- ▶ Όταν τελειώσετε, **αξιολογήστε** τις παρουσιάσεις σας με συγκεκριμένα κριτήρια που θα ορίσετε σχετικά με τη μορφή, το περιεχόμενο, τη μεταξύ σας συνεργασία.

Κείμενο 4 «Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Φωτογραφία»

Αφίσα: Γιορτή
Πολυγλωσσίας

Εστιατόριο (Κέντρον) Αντωνάτου
Παπαδήμος Δ., Φραγκιά Ε. (δεκαετία 1960)
[Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ]

Δραστηριότητες

1. Στις δύο πρώτες γραμμές της επιγραφής γράφονται τα εξής: «Η πολυετή μας πύρα αγαπήθηκε απ' το ευρύν κοινόν / γιαυτό είμαιθα πάντοτε στη διάθεσιν σας». Στο τέλος της επιγραφής αναφέρεται: «Διαθέτομεν Αποδητήρια Λουτρού». Γιατί, κατά τη γνώμη σου, υπάρχουν ορθογραφικά λάθη στην επιγραφή; Ποιες διαφορές παρατηρείς στη γραπτή ελληνική γλώσσα του παρελθόντος σε σχέση με τη σημερινή;
2. Ποιος είναι ο ρόλος των κουκκίδων, των κεφαλαίων ή των πεζών (μικρών) γραμμάτων;
3. Με ποιες εικόνες πλαισιώνεται το κείμενο; Ποιος είναι ο ρόλος τους;
4.
 - α. Να φωτογραφίσεις ή να εντοπίσεις στο διαδίκτυο μια επιγραφή καταστήματος και να την παρουσιάσεις στην τάξη. Ποιες ομοιότητες και διαφορές έχει με την παραπάνω;
 - β. Ανοίγει κάποιος/-α από το οικογενειακό σου περιβάλλον σου ένα κατάστημα. Δημιούργησε γι' αυτόν/αυτή μια επιγραφή, ψηφιακή ή έντυπη (σε χαρτόνι). Επίλεξε την κατάλληλη εικόνα και σκέψου ποιες πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνει (μέγεθος και χρώμα γραμματοσειράς, χρώμα φόντου, κουκκίδες, γλώσσα).

1. Πώς σχετίζεται η Τεχνητή Νοημοσύνη με τη γλώσσα;

Η ανθρώπινη γλώσσα ως βασικό σύστημα και προϋπόθεση για την επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων και για την κωδικοποίηση και τη μετάδοση γνώσης αποτέλεσε στόχο της τεχνητής νοημοσύνης σχεδόν από το ξεκίνημά της.

Και αυτό συνέβη πολλά χρόνια πριν, στα τέλη του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου με τις πρώτες προσπάθειες κατασκευής συστημάτων αυτόματης μετάφρασης.

2. Ποιον ρόλο έχουν τα δεδομένα στην Τεχνητή Νοημοσύνη;

Τα βασικά συστατικά για την τεχνητή νοημοσύνη είναι δεδομένα και αλγόριθμοι. Δεν υπάρχει κάποια μαγεία ή άλλη υπερφυσική δυνατότητα. Οι μηχανές που χρησιμοποιούμε σήμερα στα κινητά μας τηλέφωνα (οι ορθογραφικοί διορθωτές, η μηχανή υπαγόρευσης κειμένου, οι ψηφιακοί βοηθοί), όλες έχουν εκπαιδευτεί πάνω σε κατάλληλα γλωσσικά δεδομένα, αντίστοιχα για κάθε εφαρμογή.

3. Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;

Σίγουρα, ακόμη καλύτερες μηχανές από αυτές που χρησιμοποιούμε σήμερα, περισσότερες εφαρμογές σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και διείσδυση σε μεγαλύτερα κομμάτια του πληθυσμού/πολιτών. Αυτό, βέβαια, δε σημαίνει σε καμία περίπτωση ότι θα έχουμε σύντομα μηχανές που θα έχουν τεχνητή νοημοσύνη παρόμοια με την ανθρώπινη.

Γλώσσα
και Τεχνητή
Νοημοσύνη

[Πηγή: Τεχνητή Νοημοσύνη, Γλωσσική Τεχνολογία και Γλωσσικές υποδομές, *in.science, in.gr* 19/10/2021 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Πώς και από πότε συνδέθηκε η τεχνητή νοημοσύνη με τη γλώσσα, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο;
2. Πώς πιστεύεις ότι θα αξιοποιηθούν στο μέλλον οι μηχανές τεχνητής νοημοσύνης;
3. **α.** Ποιες μηχανές τεχνητής νοημοσύνης (AI) γνωρίζεις; Τις χρησιμοποιείς; Δώσε παραδείγματα.
β. Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τους κινδύνους από τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης, καθώς και την πιθανότητα οι μηχανές αυτές να υποκαταστήσουν τον άνθρωπο.

[Πηγή: unsplash.com]

«Έναν μύθο θα σας πω...
- Παράδοση, ήθη και έθιμα»

02

Χριστουγεννιάτικο δέντρο, Σπύρος Βικάτος (1878 - 1960)
Εθνική Πινακοθήκη-Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου, Αρ. Έργου: Π.484

- ▶ Στον ζωγραφικό αυτόν πίνακα αποτυπώνεται ένα χριστουγεννιάτικο έθιμο. Ποια άλλα έθιμα σχετικά με αυτήν τη γιορτή γνωρίζεις;
- ▶ Να αναφέρεις ένα ιδιαίτερο έθιμο από τη δική σου θρησκευτική παράδοση ή από τον τόπο καταγωγής σου.

Ζωγραφικοί
Πίνακες:
Έθιμα

Κείμενο 1

«Η γλώσσα που χάνεται»

Αναζήτηση: [ISTORIMA / Η ΓΛΩΣΣΑ ΠΟΥ ΧΑΝΕΤΑΙ]

Γλωσσάρι-
Έθιμα -
Πολιτισμός

▶ Πριν από την ακρόαση

Πριν ακούσεις το ηχητικό αυτό αρχείο (podcast), διαβάζοντας μόνο τον τίτλο «Η γλώσσα που χάνεται», ποιες σκέψεις κάνεις;

Κατά την ακρόαση

1. Ποιο είναι το θέμα του ηχητικού αρχείου; Για ποια γλώσσα τελικά πρόκειται;
2. Ποια στοιχεία για τα ήθη, τα έθιμα, τον πολιτισμό παλαιότερων εποχών αντλούμε από το ηχητικό αρχείο (γνωριμία νέων, γάμος κ.λπ.);
3. Ποιος είναι ο ρόλος των ήχων κατά την έναρξη της μουσικής υπόκρουσης μετά το 6.50 λεπτό;

Μετά την ακρόαση

1. Πάρε συνέντευξη από ένα άτομο μεγάλης ηλικίας του συγγενικού σου περιβάλλοντος.
 - α. Ρώτησέ τον/την για ήθη, έθιμα και παραδόσεις του τόπου καταγωγής του/της σχετικά με κάποια μεγάλη γιορτή (π.χ. Πάσχα) ή ένα σπουδαίο κοινωνικό γεγονός (π.χ. γάμος).
 - β. Να καταγράψεις τη συνέντευξη στο λογισμικό audacity ή στο audio recorder της e-me content. Μπορείς να μεταγράψεις/απομαγνητοφωνήσεις τη συνέντευξη στο τετράδιό σου.
 - γ. Να παρουσιάσεις προφορικά στην τάξη το πιο ενδιαφέρον ή σπάνιο έθιμο που συζητήθηκε στη συνέντευξη.

Κείμενο 2 «Παναγία Μεσοσπορίτισσα: Ένα έθιμο που συναντά την αρχαιότητα»

Φωτογραφία-
Κούλουμα
1925

Ένα έθιμο με πανάρχαιες ρίζες αναβιώνει κάθε χρόνο στην Ελευσίνα, στον ιερό τόπο των Ελευσίνιων Μυστηρίων, όπου από τη Μυκηναϊκή Εποχή έως το τέλος του 4ου αι. μ.Χ. λατρευόταν συνεχώς η θεά Δήμητρα, θεά της φύσης και της βλάστησης.

Πρόκειται για το έθιμο με τα πολυσπόρια, που πραγματοποιείται την παραμονή των Εισοδίων της Θεοτόκου, δηλαδή στις 20 Νοεμβρίου, στο μεταβυζαντινό εκκλησάκι της Παναγίας Μεσοσπορίτισσας, με πρωτοβουλία του Λαογραφικού Συλλόγου Ελευσίνας «Το Αδράχτι». Η εκκλησία δεσπόζει στον λόφο εντός του αρχαιολογικού χώρου -συγκεκριμένα πάνω από το αρχαίο Τελεστήριο- κι έχει χτιστεί πάνω στα ερείπια παλαιότερου χριστιανικού ναού.

Την ημέρα αυτή, οι γυναίκες της πόλης βράζουν στα σπύρια τους όσπρια (ρεβίθια, φασόλια και φακές) αλλά και στάρι, αναβιώνοντας την αγροτική παράδοση που ήθελε ο καθένας να βράζει ό,τι παρήγαγε. Κατόπιν, τα πηγαίνουν στο Λαογραφικό Μουσείο, όπου μέσα σε ένα καζάνι γίνεται η «σύβραση», δηλαδή το βράσιμο όλων των παραπάνω μαζί με πετιμέζι, ρόδι και σταφίδες.

Έπειτα, το τελικό προϊόν, δηλαδή τα «πολυσπόρια», μοιράζεται σε πλαστικά ποτηράκια και μετά τον Εσπερινό (γύρω στις 5 το απόγευμα) διανέμεται στον κόσμο που έχει ανέβει στην εκκλησία, για να παρακολουθήσει την εορταστική λειτουργία, δίνοντας άρτους και πρόσφορα για τον εορτασμό της Παναγίας της Μεσοσπορίτισσας.

[Πηγή: Αφιερώματα. Λαογραφία. sansimera.gr (δημοσιογραφικός ιστότοπος)]

Δραστηριότητες

1. Πώς συνδέεται, σύμφωνα με το κείμενο, ο εορτασμός των Εισοδίων της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου) στην Ελευσίνα με τις αρχαίες τελετές στον ίδιο χώρο;
2. Γνωρίζεις άλλα έθιμα του τόπου σου που έχουν τις ρίζες τους στην αρχαιότητα;

- 3. α.** Στη δεύτερη και την τρίτη παράγραφο σε ποιους χρόνους βρίσκονται τα ρήματα; Τι κοινό έχουν οι χρόνοι αυτοί μεταξύ τους;
β. Εντόπισε στις ίδιες παραγράφους λέξεις ή φράσεις που δείχνουν χρόνο.
- 4.** Ποιος κειμενικός τύπος κυριαρχεί στο άρθρο αυτό:
α. αφήγηση
β. περιγραφή
γ. εξήγηση
δ. επιχειρηματολογία
ε. οδηγίες
- 5. Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να συγκεντρώσετε στοιχεία για έθιμα από όλη την Ελλάδα που διατηρούνται μέχρι σήμερα. Να επιλέξετε τα τρία πιο ενδιαφέροντα και να τα παρουσιάσετε στην τάξη σε ένα αρχείο ψηφιακής παρουσίασης. Να δημιουργήσετε τρεις (3) διαφάνειες για κάθε έθιμο, παραθέτοντας στοιχεία για τον τόπο, τον χρόνο και τον τρόπο αναβίωσης του εθίμου. Μπορείτε να αναρτήσετε την παρουσίασή σας στην e-me/e-class της τάξης σας.

Οδηγίες:

Για τις διαφάνειες να προσέξετε:

- α)** τα μηνύματά σας να είναι σαφή και τα κείμενα απλά, σύντομα και περιεκτικά (με ουσιαστικά και επίθετα κυρίως),
β) τη σειρά της περιγραφής που θα ακολουθήσετε,
γ) τον τίτλο/υπότιτλο (αν χρειάζεται) σε κάθε διαφάνεια,
δ) το μέγεθος της γραμματοσειράς (σε κείμενα, τίτλους, υπότιτλους) και το φόντο των διαφανειών,
ε) τη χρήση αρίθμησης και κουκκίδων (όπου χρειάζονται),
στ) την παράθεση των πηγών σας με βιβλιογραφικές αναφορές και υπερσυνδέσεις, τόσο για τα κείμενα όσο και για τις εικόνες,
ζ) την αναφορά των στοιχείων σας στην τελευταία διαφάνεια.

Βυζαντινό τοπίο, Φ. Κόντογλου [Πηγή: Μουσείο Νεοελληνικής Τέχνης Δήμου Ρόδου]

Κείμενο 3 «Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Φωτογραφία»

Η ακόλουθη φωτογραφία έχει δημοσιευθεί στο περιοδικό *Φωτογράφος* (τεύχος Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2017, Ν. 250). Είναι του Πάνου Βενέρη και έχει λάβει το πρώτο βραβείο σε πανελλήνιο διαγωνισμό φωτογραφίας με θεματική: «50 sides of Greece = 50 όψεις της Ελλάδας».

Αφίσα: Κούλουμα

Δραστηριότητες

1. Παρατήρησε τη φωτογραφία και εστίασε στη γυναικεία μορφή που βρίσκεται σε πρώτο πλάνο. Ποια πιστεύεις ότι είναι η ασχολία της; Σχολίασε τη θέση της στην εικόνα σε σχέση με το βάθος της εικόνας.
2. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η φωτογραφία βραβεύτηκε σε διαγωνισμό φωτογραφίας με θέμα «50 sides of Greece = 50 όψεις της Ελλάδας», ποια όψη της Ελλάδας πιστεύεις ότι προσπάθησε να απεικονίσει ο φωτογράφος;
3. α. Δώσε έναν τίτλο στη φωτογραφία και αιτιολόγησε την επιλογή σου.
β. Ποια στοιχεία πιστεύεις ότι παίζουν ρόλο στην ερμηνεία μιας εικόνας χωρίς λεζάντα (λεκτικό μήνυμα);
4. Είσαι η γυναίκα της φωτογραφίας. Αφηγήσου σε α' πρόσωπο στιγμές από τη ζωή σου στον τόπο σου, είτε σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο είτε γραπτά σε 120 λέξεις περίπου (σε δύο ή τρεις παραγράφους). Μπορείς να συμπεριλάβεις στοιχεία, όπως: την οικογενειακή σου κατάσταση, τις καθημερινές σου ασχολίες, τα θετικά και τα αρνητικά της ζωής σου εκεί, τα όνειρά σου και εάν θα ήθελες να έχεις κάνει διαφορετικά πράγματα στη ζωή σου.
5. Βγάλε μία δική σου φωτογραφία, για να προβάλεις ένα θέμα της σύγχρονης Ελλάδας. Βρες μια εύστοχη λεζάντα για τη φωτογραφία σου. Κοινοποίησε τη φωτογραφία σου στην τάξη και συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τα διάφορα θέματα που επιλέξατε να απθανατίσετε.

Κείμενο 4 «Το Διονυσιακό Έθιμο της Καλής Βρύσης Δράμας»

Διαδραστική
Παρουσίαση -
Έθιμο Αποκριάς -
Καθαρός Δευτέρας

Αναζήτηση: [ISTORIMA / ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟ ΕΘΙΜΟ ΚΑΛΗΣ ΒΡΥΣΗΣ ΔΡΑΜΑΣ]

Δραστηριότητες

- α. Πώς ονομάζεται το έθιμο που παρουσιάζεται στο βίντεο;
 - β. Ποια περίοδο του χρόνου λαμβάνει χώρα;
 - γ. Ποιοι/Ποιες συμμετέχουν στο έθιμο αυτό και πώς;
 - δ. Από ποιες τελετές προέρχεται;
 - ε. Τι συμβολίζει το έθιμο;
2. Ποιος είναι ο ρόλος των αρχικών εικόνων και των ήχων στο βίντεο;
3. Πώς κλείνει το βίντεο; Πώς συνδυάζονται τα λόγια του αφηγητή με τις εικόνες και τους ήχους;
4.
 - α. Ποιος είναι ο σκοπός αυτού του βίντεο;
 - β. Κατά τη γνώμη σου, επιτυγχάνεται ο σκοπός για τον οποίο έχει δημιουργηθεί το βίντεο;
5. Πώς συνδυάζονται ο λόγος, η εικόνα και η μουσική, ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός; Ποιο από αυτά κυριαρχεί;
6. Ομαδική εργασία: Δημιουργήστε ένα βίντεο διάρκειας 3 λεπτών, χρησιμοποιώντας λογισμικό δημιουργίας βίντεο, για να παρουσιάσετε ένα **τοπικό έθιμο**.

Οδηγίες:

1. Αναθέστε στα μέλη της ομάδας σας ρόλους εικονοληπτών/-τριών, δημοσιογράφων, σκηνοθετών/-τριών και σεναριογράφων και σκεφτείτε:
 - α. ποιοι/ποιες θα το παρουσιάσουν,
 - β. πώς οι εικόνες και οι ήχοι θα συνδυάζονται με τον λόγο,
 - γ. αν θα υπάρχουν υπότιτλοι.
2. Φτιάξτε ένα σχεδιάγραμμα που θα περιλαμβάνει τις απαραίτητες πληροφορίες για την εισαγωγή, το κυρίως μέρος και τον επίλογο του βίντεο.
3. Παρουσιάστε το βίντεο στην τάξη και αξιολογήστε η μία ομάδα την άλλη, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:
 - α. κατανόηση του εθίμου και του ρόλου του στην κοινότητα,
 - β. ολοκληρωμένη παρουσίαση του τοπικού εθίμου,
 - γ. σαφής δομή του βίντεο με εισαγωγή, κύριο μέρος και συμπέρασμα,
 - δ. λογική σειρά παρουσίασης των πληροφοριών,
 - ε. χρήση ποικιλίας πηγών και πληροφοριών,
 - στ. συγκεκριμένες λεπτομέρειες που καθιστούν το έθιμο ενδιαφέρον,
 - ζ. προσεγμένη σκηνοθεσία και διάκριση σκηνών.

«Εγώ και οι άλλοι
- Η αξία της φιλίας»

03

[Πηγή: imagine.art]

Κείμενο 1

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Συζήτησε στην τάξη τις πρώτες σκέψεις σου για τη φιλία μεταξύ γυναικών, όπως αντίστοιχα και για τις φιλικές σχέσεις μεταξύ αντρών.

«Γυναικεία φιλία vs² ανδρική φιλία»

Οι φίλιες είναι σαν το οξυγόνο, δηλαδή απαραίτητες, καθώς καλύπτουν ένα κομμάτι του ψυχικού μας κόσμου που δεν μπορούν να το καλύψουν οι σχέσεις με άλλα άτομα, όπως η οικογένεια, ο σύντροφος ή σύζυγος, τα παιδιά, οι συνάδελφοι. Προσοχή, όμως, αυτό συμβαίνει, όταν μιλάμε για αληθινές φίλιες, με άτομα που ξέρουν να δίνουν και να παίρνουν συναισθηματικά και όχι για τοξικές σχέσεις που βασίζονται στην επιφανειακή παρέα και σε τίποτα βαθύτερο. Σύμφωνα με έρευνες, ένα από τα καλύτερα πράγματα που μπορεί να κάνει ένας άνδρας για την υγεία του, από συναισθηματική άποψη, είναι να παντρευτεί, καθώς ο έγγαμος βίος φαίνεται να συνδέεται με καλύτερη υγεία, μικρότερο ποσοστό κατάθλιψης και μακροζωία, ενώ αντίστοιχα μια γυναίκα το καλύτερο που μπορεί να κάνει για την υγεία της, από συναισθηματική άποψη, είναι να έχει φίλες.

Μία από τις διαφορές της γυναικείας και της ανδρικής φιλίας είναι ότι οι γυναίκες μοιράζονται τα συναισθήματά τους, αναλύουν τις καταστάσεις που τα προκάλεσαν και έτσι έχουν την ευκαιρία να τα επεξεργαστούν και να τα διαχειριστούν. Οι γυναίκες τείνουν να συνδέονται συναισθηματικά μεταξύ τους και να προσφέρουν υποστήριξη η μία στην άλλη, για να διαχειριστούν το στρες και τις δύσκολες εμπειρίες που μπορεί να έχουν στη ζωή τους. Αντίθετα, οι αντρικές παρέες επικεντρώνονται περισσότερο στο να κάνουν κάποια δραστηριότητα μαζί είτε ενεργητικά, όπως πηγαίνοντας για ποδόσφαιρο ή κυνήγι, είτε παθητικά, όπως παρακολουθώντας αθλήματα, ενώ οι συζητήσεις τους εστιάζουν σε θέματα πολιτικής, οικονομικά, επαγγελματικά αλλά σπανιότατα στο πώς αισθάνονται.

Κόμικ - Ανδρική
Γυναικεία Φιλία

[Πηγή: Λ. Βάρβογλη, *boro.gr*, 16/3/2020 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

2. vs: συντόμηση της λατινικής λέξης versus, που σημαίνει *εναντίον, έναντι, απέναντι σε*.

Δραστηριότητες

1. Βρες τη φωνή και τη διάθεση των υπογραμμισμένων ρημάτων της δεύτερης παραγράφου του Κειμένου 1.
2. Υπογράμμισε το αντικείμενο στις παρακάτω προτάσεις του κειμένου που διάβασες:
 - α. Οι φίλιες καλύπτουν ένα κομμάτι του ψυχικού μας κόσμου.
 - β. Μιλάμε για τοξικές σχέσεις που βασίζονται στην επιφανειακή παρέα.
 - γ. Οι γυναίκες μοιράζονται τα συναισθήματά τους και αναλύουν τις καταστάσεις.
 - δ. Οι γυναίκες προσφέρουν υποστήριξη η μία στην άλλη.
3. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να οργανώσετε έναν «αγώνα λόγου» (debate) μέσα στην τάξη για τη φιλία μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Καταγράψτε τις διαφορές και τα κριτήρια, σύμφωνα με τα οποία δημιουργούν φίλιες τα δύο φύλα.

Ανδρική VS
Γυναίκα Φιλία:
Ερωτήσεις
Κλειστού Τύπου

Κείμενο 2 Πριν από την ακρόαση

Αναζήτηση: [ΒΟΣΣΟΥ / ΦΙΛΑΡΑΚΙ] και άκουσε το τραγουδί της Σοφίας Βόσσου «Φιλαράκι». Στη συνέχεια, μοιράσου με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου στην τάξη αναμνήσεις από όμορφες ή δύσκολες στιγμές που πέρασες με τους φίλους ή τις φίλες σου.

«Η φιλία στην εφηβεία»

Αναζήτηση: [ΦΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ / PODCAST]. Αφού ακούσεις το podcast «Η φιλία στην εφηβεία» από τη σειρά «Τετράδια Εφήβων», να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

Κατά την ακρόαση

Άκουσε τα λεπτά 0:02:00-0:09:00:

1. α. Με ποια κριτήρια επιλέγουν οι έφηβοι/-ες τις φίλες και τους φίλους τους, σύμφωνα με τους/τις ομιλητές/-τριες;

Λουκάς _____

Ειρήνη _____

Ρόζα _____
 - β. Συμφωνείς με κάποιον/-α από αυτούς/-ές; Αν όχι, ποιο είναι το δικό σου βασικό κριτήριο;
 2. Ποιον ρόλο παίζει η δημοφιλία ενός ατόμου στην επιλογή των φίλων από τους/τις εφήβους/-ες, σύμφωνα με όσα άκουσες; Θα επέλεγες για φίλο ή φίλη σου ένα δημοφιλές άτομο και γιατί;
 3. Σε ποιον βαθμό επηρεάζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης την επιλογή των φίλων από τους/τις εφήβους/-ες, κατά τη γνώμη των ομιλητών/-τριών; Εσύ έχεις κάνει φίλες ή φίλους μέσα από τα social media;
- Άκουσε τα λεπτά 0:09:10-0:12:50:
4. Οι έφηβοι/-ες πρωταγωνιστές/-τριες του podcast μιλούν για παρέα και φίλους. Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στις δύο λέξεις;

Μετά την ακρόαση

1. **Ομαδική εργασία:** Να επιλέξετε μέσα στην ομάδα ένα άτομο που θα γίνει ο/η δημοσιογράφος και ένα άτομο που θα γίνει ο/η συνεντευξιαζόμενος/-η. Να δημιουργήσετε 2-3 ερωτήσεις και τις αντίστοιχες απαντήσεις μιας συνέντευξης με θέμα τους παράγοντες/αιτίες που οδηγούν στην ανάπτυξη μιας φιλίας μέσα από το διαδίκτυο και τους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν.
2. Δες την ταινία *Stand by me* (1986) και παρουσίασε σε μια παράγραφο την έννοια της φιλίας, μέσα από τα μάτια ενός χαρακτήρα της ταινίας.

Theresa Babb (17/08/1898)

Δραστηριότητες

- 1.** **α.** Να περιγράψεις τη φωτογραφία της Theresa Babb. Τι φαίνεται να απεικονίζει με μια πρώτη ματιά;
β. Κοίταξε πιο προσεκτικά τη φωτογραφία και παρουσίασε τις λεπτομέρειές της (σκιές, πρόσωπα, χώρος, ρούχα). Ποια συμπεράσματα μπορείς να βγάλεις για την εποχή που απεικονίζει;
- 2.** Ποιο είναι το θέμα της φωτογραφίας, κατά τη γνώμη σου; Ποιο είναι το μήνυμα που θέλει να στείλει η φωτογράφος;
- 3.** Σκέψου έναν τίτλο για τη φωτογραφία.

Κείμενο 4 «Αδιαφορία: η σοβαρότερη ασθένεια του 21^{ου} αιώνα»

Πάζλ: Γυναίκεια Φιλία

Περπατάμε σε δρόμους γεμάτους από κορμιά σωριασμένα σε βρώμικες γωνιές, ψυχές στιβαγμένες κοντά σε κάδους σκουπιδιών και χάρτινες κούτες από μαγαζιά. Και τι κάνουμε γι' αυτό; Συνεχίζουμε να περπατάμε. Βιαζόμαστε. Γιατί είμαστε πολυάσχολοι. Γιατί οι ρυθμοί της καθημερινότητάς μας δεν μας επιτρέπουν να κάνουμε λίγο χώρο στη ζωή μας γι' αυτά... Μάλιστα, αποστρέφουμε το βλέμμα μας ταχύτατα. Απαιτούμε από την κοινωνία να κάνει το ίδιο. Να τους κρύψει. Να μην τους βλέπουμε. Γιατί, αν δεν τους βλέπουμε, τότε παύουν να υπάρχουν και το πρόβλημα λύνεται... Ζούμε, λοιπόν, σ' έναν κόσμο που νοσεί. Που νοσεί βαριά και η ασθένειά του ονομάζεται «αδιαφορία». Και, όπως έχει ειπωθεί, «η αδιαφορία είναι η σοβαρότερη ασθένεια του 21ου αιώνα».

Στόχος μας, όμως, είναι να βρούμε τη θεραπεία. Να βρούμε το φάρμακο, που θα γιατρέψει την κοινωνία των ανθρώπων από αυτήν την επιδημία. Το φάρμακο αυτό ονομάζεται «αλληλεγγύη» και είναι πολύτιμο, καθώς, για να το αποκτήσεις, πρέπει να χαρίσεις τον ίδιο σου τον εαυτό και το ενδιαφέρον σου σε κάθε πλάσμα αυτού του πλανήτη που πονάει, φοβάται και χρειάζεται τη βοήθειά σου. Το πρώτο βήμα της θεραπείας, λοιπόν, είναι να γιατρέψουμε τον εαυτό μας. Και ρωτάω. Εσύ; Είσαι έτοιμος να γιατρευτείς;

(Πηγή: Α. Πολιτάκη, steps.org.gr (διασκευασμένο απόσπασμα))

Δραστηριότητες

- 1. α.** Ποιο είναι το μήνυμα που θέλει να περάσει η συντάκτρια του Κειμένου 4; **β.** Γιατί χρησιμοποιεί το α' πληθυντικό πρόσωπο, κατά τη γνώμη σου;
- 2.** Στο κείμενο υπάρχουν αρκετές μεταφορές. **α.** Εντόπισε τρία σημεία με μεταφορικό λόγο. **β.** Πιστεύεις πως, αν η συντάκτρια χρησιμοποιούσε κυριολεξία, θα κατάφερνε το σκοπό της;
- 3.** «Η αδιαφορία είναι η σοβαρότερη ασθένεια του 21ου αιώνα». Σε μια παράγραφο εξήγησε το νόημα της πρότασης, δίνοντας παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.
- 4.** Στο τέλος του κειμένου τίθεται ένα ερώτημα. Ποια απάντηση θα έδινες;
- 5.** Γράψε μία νέα παράγραφο, μετά την παράγραφο «Περπατάμε σε δρόμους... αιώνα» του Κειμένου 4, η οποία να αποτυπώνει και σε άλλο θέμα την αδιαφορία των ανθρώπων. Μπορείς να ξεκινήσεις με την πρόταση «Ζούμε σε πόλεις...» ή με κάποια άλλη.
- 6.** Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα με παράγωγες λέξεις:

Αντώνιμος Λέξεις: Φιλία

Ρήματα	Ουσιαστικά	Επίθετα
βιαζόμαστε		
απαιτούμε		
νοσεί		
ονομάζεται		
	αδιαφορία	
	ασθένεια	
	βοήθεια	
	θεραπεία	

Κριτήρια Επιλογής Φίλων

Κείμενο 5

«Υπάρχουν άνθρωποι»

Αναζήτηση: [ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΟΝΑΧΟΙ / ΤΡΑΓΟΥΔΙ] και, αφού ακούσεις το τραγούδι (στίχοι: Γιάννης Καλαμίτσης, μουσική: Γιάννης Σπανός), να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις:

Φιλία - Κρίση

1. Ποιο είναι το κυρίαρχο συναίσθημα των ανθρώπων στους οποίους αναφέρεται το τραγούδι; Πώς το τραγούδι κάνει εσένα να νιώθεις;
2. Με τι παρομοιάζονται στο τραγούδι οι άνθρωποι που «ζουν μονάχοι»; Εντόπισε τις παρομοιώσεις και εξήγησέ τις σε μια παράγραφο 100-120 λέξεων.
3. Σήμερα υπάρχουν άνθρωποι που ζουν μόνοι; Δώσε παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.
4. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, καταγράψτε τις βασικές αιτίες που σήμερα οι άνθρωποι νιώθουν μόνοι και συζητήστε τις στην τάξη.
5. **Ομαδική εργασία:** Εργαζόμενοι/-ες ατομικά, σε ζεύγη ή σε μικρές ομάδες, επιλέξτε τη δραστηριότητα με την οποία θα ασχοληθείτε από τον παρακάτω πίνακα. Λαμβάνοντας υπόψη σας τον ρόλο που θα επιλέξετε και το κοινό στο οποίο απευθύνεστε, να χρησιμοποιήσετε κατάλληλο λεξιλόγιο και ύφος, να οργανώσετε το κείμενό σας σωστά και να παρουσιάσετε το θέμα, ώστε να συμπεριλάβετε τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται.

Ρόλος	Κοινό	Μορφή	Θέμα
Αποστολέας	Φιλικό πρόσωπο	Επιστολή προς ένα φιλικό πρόσωπο	Η δημιουργία ενός νέου φίλου/μιας νέας φίλης με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς στο Γυμνάσιο.
Ομιλητής/-τρια	Συμμαθητές και συμμαθήτριες	Ομιλία	Δημιουργία φιλίας μέσα από τα «social media».
Μαθητής/-τρια	Ημερολόγιο	Σελίδα Ημερολογίου	Συναίσθημα από μια φιλία που μόλις τελείωσε.

[Πηγή: imagine.art]

**«Άνθρωπος και κοινωνία
- από το ατομικό στο συλλογικό»**

04

[Πηγή: commons.wikimedia]

- ▶ Επιλέξτε τρία από τα εικονιζόμενα πρόσωπα και σκεφτείτε τι ιδιότητα/επάγγελμα μπορεί να έχουν. Από ποια στοιχεία το συμπεράνατε; Τα θεωρείτε σημαντικά για την κοινωνία και γιατί;

Κείμενο 1 Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Σε τι διαφέρει ο άνθρωπος από τα ζώα;
- ▶ Παρακολούθησε το βίντεο: [\[Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΛΕΞΗΣ «ΑΝΘΡΩΠΟΣ» | eformisis\]](#) και συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου για την ετυμολογία της λέξης.

«Άνθρωπος»

Ο σημερινός άνθρωπος, ο *Homo sapiens sapiens*, είναι το μόνο σωζόμενο υποείδος του *Homo sapiens* (άνθρωπος ο σοφός). Ο ιδιαίτερα ανεπτυγμένος εγκέφαλος του ανθρώπου, ο οποίος του προσδίδει ανεπτυγμένη διανοητική ικανότητα, σε συνδυασμό με τη δίποδη όρθια στάση του, που του απελευθερώνει τα χέρια, καθιστούν τον άνθρωπο το μόνο είδος ικανό να κάνει εκτεταμένη χρήση εργαλείων συγκριτικά με τα άλλα ζώα. Έρευνες στο DNA του ανθρώπου δείχνουν πως οι πρώτοι άνθρωποι με σύγχρονη ανατομία έζησαν στην Αφρική πριν από 200.000 χρόνια.

Οι άνθρωποι είναι κοινωνικοί από τη φύση τους. Παρ' όλα αυτά, είναι το μόνο είδος που έχει αξιοποιήσει συστήματα επικοινωνίας για αυτοέκφραση, για ανταλλαγή ιδεών και για την οργάνωση της κοινωνίας του. Επιπλέον, έχει καθιερώσει μια μεγάλη ποικιλία ηθικών αξιών, κοινωνικών θεσμών, και διαδικασιών, οι οποίες σχηματίζουν τα θεμέλια μιας κοινωνίας.

Οι άνθρωποι χαρακτηρίζονται από την επιθυμία τους να κατανοήσουν το περιβάλλον τους, αναζητώντας απαντήσεις σε διάφορα φαινόμενα μέσω της επιστήμης, της φιλοσοφίας, της μυθολογίας και της θρησκείας. Η φυσική περιέργεια έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη εξελιγμένων εργαλείων και στη δεξιότητά τους να εργάζονται, να ντύνονται και να χρησιμοποιούν διάφορες τεχνολογίες.

[Πηγή: *Wikipedia*, 3/12/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

Άνθρωπος: Ερωτήσεις Κλειστού Τύπου

1. α. Γιατί ο άνθρωπος θεωρείται το πιο εξελιγμένο είδος;
β. Πώς η κοινωνικοποίηση των ανθρώπων έχει επηρεάσει την ανάπτυξη της κοινωνίας;
2. Πώς η περιέργεια των ανθρώπων μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση προβλημάτων; Δώσε ενδεικτικά παραδείγματα.
3. Εντόπισε τα ουσιαστικά της τρίτης παραγράφου, κύκλωσε αυτά που αναφέρονται σε συγκεκριμένα πράγματα ή πρόσωπα και υπογράμμισε εκείνα που αναφέρονται σε αφηρημένες έννοιες. Στη συνέχεια, εντόπισε τον αριθμό και το γένος τους.
4. Αναζήτησε πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη του ανθρώπου από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές (ιατρική, αρχαιολογία, κοινωνιολογία, θρησκευτικά), στα σχολικά σου βιβλία, σε αξιόπιστες ιστοσελίδες, σε μαθησιακά αντικείμενα στο αποθετήριο του Φωτόδεντρου ή σε έντυπα που ίσως υπάρχουν στη σχολική σου βιβλιοθήκη. Δημιούργησε έναν πίνακα ή ένα διάγραμμα με αυτές τις πληροφορίες. Στη συνέχεια, γράψε ένα κείμενο δύο παραγράφων, ενσωματώνοντάς τις μαζί με τα συναισθήματά σου.
5. Το κείμενο που διάβασες είναι από τη Βικιπαίδεια (Wikipedia). Η Βικιπαίδεια είναι μια ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια που λειτουργεί με την αρχή του Wiki, δηλαδή του συνεργατικού (για κάποιους/-ες αμφιλεγόμενου) εμπλουτισμού με πληροφορία από κάθε χρήστη/-στρια. Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου για τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης της Βικιπαίδειας.

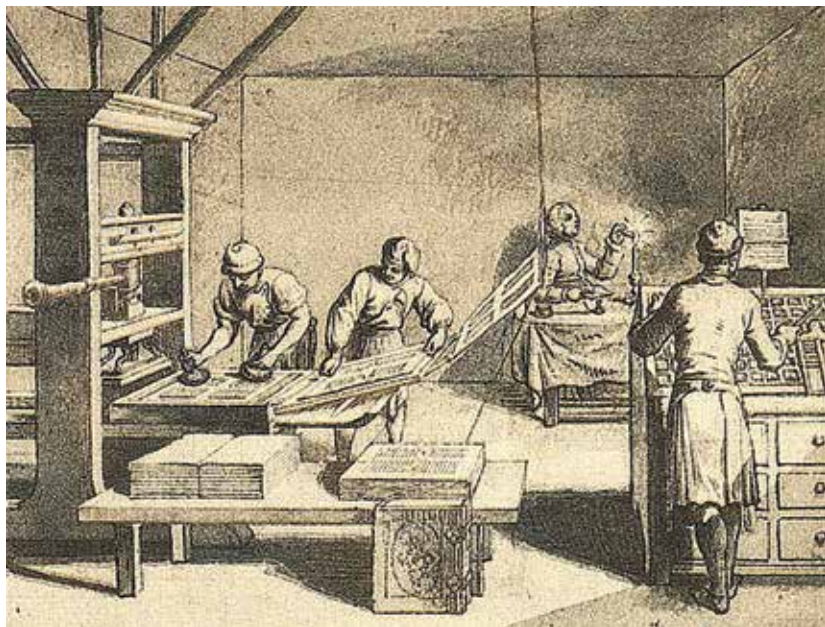
Άνθρωπος: Ερωτήσεις Κατανόησης

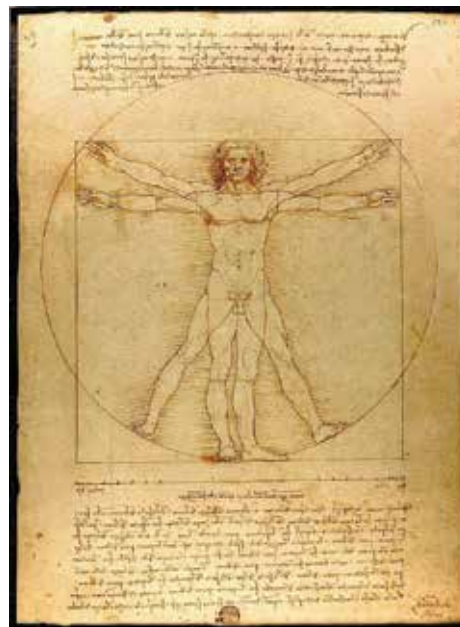
Κείμενο 2

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Σκέψου κάποια γεγονότα, εφευρέσεις ή ανακαλύψεις που έχουν διαμορφώσει την ιστορία της ανθρωπότητας. Παρατήρησε τις εικόνες. Τι παρουσιάζουν;

Daniel Nikolaus Chodowiecki, *Το τυπογραφείο* (1774)

[Πηγή: commons.wikimedia]

Λεονάρντο ντα Βίντσι, *Άνθρωπος του Βιτρούβιου*

(1490) Φωτογραφία από Luc Viatour

[Πηγή: en.wikipedia]

«Η ιστορία των ανθρώπινων πολιτισμών»

Μέχρι περίπου 10.000 χρόνια πριν, οι περισσότεροι άνθρωποι ζούσαν ως τροφοσυλλέκτες και κυνηγοί. Σχημάτιζαν μικρές νομαδικές ομάδες, που αποτελούσαν τις απλούστερες μορφές κοινωνίας. Η ανάπτυξη της γεωργίας οδήγησε στη Νεολιθική επανάσταση, κατά την οποία οι άνθρωποι εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά σε μόνιμους οικισμούς, εξημέρωσαν τα ζώα και αξιοποίησαν τη χρήση μεταλλικών εργαλείων. Η γεωργία βοήθησε στην ανάπτυξη του εμπορίου και συνέβαλε στη δημιουργία πολύπλοκων κοινωνιών.

Περίπου 6.000 χρόνια πριν, τα πρώτα κράτη δημιουργήθηκαν στη Μεσοποταμία, την Αίγυπτο και στην περιοχή του Ινδού ποταμού. Για την προστασία των λαών αναπτύχθηκαν στρατιωτικές δυνάμεις και σταδιακά δημιουργήθηκαν και διοικητικά όργανα, για να συντονίσουν την κοινωνία. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών για την εξασφάλιση σημαντικών πόρων οδηγούσε πολλές φορές στον πόλεμο. Περίπου 2.000-3.000 χρόνια πριν, μερικά κράτη, όπως η Ινδία, η Κίνα, η Ρώμη και η Ελλάδα, κατόρθωσαν να επεκτείνουν τα εδάφη τους μέσω εκστρατειών. Διάφορες θρησκείες, όπως ο Ιουδαϊσμός και ο Ινδουισμός που εμφανίστηκαν τότε, επηρέασαν σημαντικά τις κοινωνίες των ανθρώπινων πληθυσμών.

Στα τέλη της Μεσαιωνικής περιόδου εμφανίστηκαν επαναστατικές ιδέες και καινοτομίες. Στην Κίνα προωθήθηκε η ανάπτυξη της επιστήμης και εμφανίστηκαν οι πρώτες μορφές τυπογραφίας και εξελιγμένες γεωργικές μηχανές. Στην Ινδία, σημαντική πρόοδος πα-ρουσίασαν οι μαθηματικές και φιλοσοφικές επιστήμες. Στην Ευρώπη, η ενασχόληση με τις κλασικές επιστήμες οδήγησε στην Αναγέννηση τον 14ο και τον 15ο αιώνα. Η Επιστημονική επανάσταση του 17ου αιώνα και η Βιομηχανική Επανάσταση τον 18ο και τον 19ο αιώνα συνέβαλαν καθοριστικά στην ανάπτυξη της ανθρώπινης τεχνολογίας. Ο Διαφωτισμός και στη συνέχεια, η Γαλλική Επανάσταση εξύψωσαν το ανθρώπινο πνεύμα, θεμελίωσαν τα ανθρώπινα δικαιώματα και ενέπνευσαν διάφορες επαναστάσεις για ανεξαρτησία.

Η αυγή της Εποχής της Πληροφορίας στα τέλη του 20ού αιώνα χαρακτηρίζεται από την παγκοσμιοποίηση και τη διασύνδεση των ανθρώπων από όλον τον κόσμο. Παρόλο που η διασύνδεση μεταξύ των ανθρώπων συνέβαλε στην πρόοδο της επιστήμης, της τέχνης, της επικοινωνίας και της τεχνολογίας, οδήγησε, επίσης, σε πολιτισμικές συγκρούσεις και στην ανάπτυξη όπλων μαζικής καταστροφής. Ο ανθρώπινος πολιτισμός ευθύνεται για την περιβαλλοντική καταστροφή και τη ρύπανση, καθώς και για τον αφανισμό εκατοντάδων οργανισμών, φαινόμενο που μπορεί να χειροτερεύσει περαιτέρω εξαιτίας της υπερθέρμανσης του πλανήτη.

[Πηγή: Wikipedia, 3/12/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιες είναι οι βασικές περίοδοι στην ιστορία των ανθρώπινων πολιτισμών, σύμφωνα με το κείμενο; Δημιούργησε μια χρονογραμμή ή έναν πίνακα, σημειώνοντας τα πιο σημαντικά στάδια-ορόσημα.
2. Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά κάθε περιόδου της ιστορίας των ανθρώπινων πολιτισμών, που αναφέρονται στο κείμενο; Εμπλούτισε με αυτά τη χρονογραμμή που έφτιαξες στην προηγούμενη άσκηση.
3. Η εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού έχει θετικές επιπτώσεις, όπως και αρνητικές. Ποιες είναι οι αρνητικές, σύμφωνα με το κείμενο;
4. Εντόπισε τον συντακτικό ρόλο των υπογραμμισμένων ονοματικών φράσεων.
5. Ομαδική εργασία: Δημιουργήστε μια **ψηφιακή αφήγηση** με θέμα της επιλογής σας σχετικό με τα θέματα της Ενότητας. Αφού χωριστείτε σε 4 ομάδες, η μία ομάδα θα βρει τις κατάλληλες φωτογραφίες, η δεύτερη θα γράψει το «σενάριο», η τρίτη θα δημιουργήσει μια παρουσίαση και η τέταρτη θα ηχογραφήσει την αφήγηση. Το σύνολο της αφήγησης ας μην ξεπερνάει τα 5 λεπτά. Δείξτε την παρουσίασή σας στους/στις συμμαθητές/-τριές σας και συζητήστε για το θέμα της επιλογής σας και τον τρόπο παρουσιάσής του.

Άνθρωπος και
Πολιτισμός:
Κρυπτόλεξο

Κείμενο 3

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: σκίτσο»

Αγροτική Ζωή -
Κοινωνικές
Ανισότητες

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Σχολίασε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου την παρακάτω ρήση του Αριστοτέλη, λαμβάνοντας υπόψη και το Σκίτσο του Κειμένου 3 που ακολουθεί.
- ▶ Ποιες δύο πλευρές του ανθρώπου παρουσιάζει;

«Άνθρωπος τελειωθείς βέλτιστον των ζώων, χωρισθέν δε νόμου και δίκης, χείριστον πάντων.»

(Ο άνθρωπος, όταν τελειοποιείται, είναι το καλύτερο των ζώων. Όταν, όμως, αποχωρίζεται από τον νόμο και τη δικαιοσύνη, είναι το χειρότερο όλων.)

Αριστοτέλης (384-322 π.Χ)

[Πηγή: googleusercontent]

Δραστηριότητες

1. Πώς ερμηνεύεις το σκίτσο με βάση τα λόγια του Αριστοτέλη; Τι συμβολίζουν τα αεροπλάνα σε αυτό;
2. Ποιο είναι το μήνυμα της εικόνας σχετικά με τα θετικά και αρνητικά στοιχεία του ανθρώπινου πολιτισμού;
3. Σε ένα σύντομο κείμενο (150 λέξεων) παράθεσε τρόπους, με τους οποίους, κατά τη γνώμη σου, θα μπορούσαν να σταματήσουν οι καταστροφικές ενέργειες του ανθρώπου.

Κείμενο 4

«Πόσο σημαντικό είναι να πιστεύουν οι άλλοι σε εμάς κι εμείς σε εκείνους;»

Πριν από την ακρόαση

- ▶ Παρατήρησε την εικόνα και μοιράσου τις σκέψεις σου με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου σχετικά με το μήνυμα που θέλει να περάσει σε όλους/όλες σας.

[Πηγή: istockphoto.com]

Αναζήτησε το podcast: [\[ΠΟΣΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΙΚΑ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΟΥΝ ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΣΕ ΕΜΑΣ \(ΚΑΙ ΕΜΕΙΣ ΣΕ ΕΚΕΙΝΟΥΣ\); Ι ΑΠΟ ΠΟΥ ΝΑ ΑΡΧΙΣΩ Ι ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2023\]](#) (0:01:40-0:03:37, 0:06:27-0:07:04 και 0:09:38-0:10:36) άκουσε το ηχητικό αρχείο με τη δημοσιογράφο Ελιάνα Χρυσικοπούλου και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις.

Κατά την ακρόαση

Άκουσε τα λεπτά 0:01:40-0:03:37:

1. Τι αναφέρει η δημοσιογράφος
 - α. για την κουλτούρα του «ατόμου/εγώ στο επίκεντρο»;
 - β. για τον άνθρωπο που ζει χωρίς ανθρώπους;
2. Γιατί είναι σημαντικό οι γύρω μας να είναι υποστηρικτικοί;

Άκουσε τα λεπτά 0:06:27-0:07:04:

3. Σχολίασε την αλληγορία με τον ελέφαντα και τον μικρό πάσσαλο. Τι μας διδάσκει;
4. Πώς αντιλαμβάνεσαι τη φράση «κάθε παιδί είναι ένα άγραφο χαρτί»;

Άκουσε τα λεπτά 0:09:38-0:10:36:

5. Ποιο στοιχείο αναφέρεται ως το πιο σημαντικό στις φιλικές σχέσεις;

Μετά την ακρόαση

1. **α.** Αναζητήσε τη σημασία των λέξεων «αυτοκαθορισμός» και «ετεροκαθορισμός». **β.** Η δημοσιογράφος υποστηρίζει ότι «ετεροκαθοριζόμαστε». Γιατί πιστεύεις ότι είναι σημαντικό οι γύρω μας να είναι υποστηρικτικοί;

2. Απαρίθμησε τους παράγοντες (αιτίες) δημιουργίας σχέσεων στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον και κατάγραψέ τους σε ένα σύντομο κείμενο μίας ή δύο παραγράφων.

3. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, δημιουργήστε διαφάνειες σε λογισμικό παρουσίασης με τίτλο «Πώς γινόμαστε υποστηρικτικοί προς τους γύρω μας». Δώστε οδηγίες και συμβουλές σχετικά με το:

- α. πώς να παρέχετε συναισθηματική υποστήριξη,
- β. πώς να παρέχετε πρακτική βοήθεια,
- γ. πώς να δίνετε συμβουλές,
- δ. πώς να θέτετε όρια.

Ενδεικτικά, φανταστείτε πως ένα άτομο του περιβάλλοντός σας περνά μια δύσκολη φάση της ζωής του και χρειάζεται υποστήριξη.

Κείμενο 5 Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Αντάλλαξε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τις σκέψεις σου για τα εξής:

1. Έχεις πρότυπα στη ζωή σου; Από ποιον χώρο προέρχονται;
2. Ποια είναι τα κυρίαρχα πρότυπα στην κοινωνία σήμερα;
3. Με ποιους τρόπους πιστεύεις ότι επηρεάζουν τα πρότυπα την κοινωνία μας;

Ιστορία
Πολιτισμών

«Τα πρότυπα και πώς επηρεάζουν την κοινωνία μας»

Πρότυπα είναι τα πρόσωπα που με τις απόψεις και τις πράξεις τους επηρεάζουν πολλαπλά τη συμπεριφορά μικρών και μεγάλων και, κατ' επέκταση, ολόκληρης της κοινωνίας. Διακρίνονται σε θετικά και αρνητικά, οπότε αποτελούν είτε παραδείγματα προς μίμηση είτε προς αποφυγή. Ορισμένοι, μάλιστα, τα ονομάζουν και «οδοδείκτες» της ζωής, αφού με το παράδειγμά τους δείχνουν δρόμους πορείας στην καθημερινή μας ζωή. Άλλα από αυτά τα πρότυπα προκύπτουν αναγκαστικά, άλλα με την αξία τους και άλλα αποτελούν καρπό διαφήμισης και προβολής των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν τα πρότυπα των γονέων και των εκπαιδευτικών, η επιρροή των οποίων στα παιδιά είναι καθοριστικής σημασίας για το μέλλον τους. Χρειάζεται πολλή προσοχή εκ μέρους τους, προκειμένου να λειτουργούν ως θετικά πρότυπα. Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία, θα ήταν ευχής έργο να προβάλλονταν συστηματικά προσοντούχα και αυτοδημιούργητα πρότυπα, που «ιδρώνουν τη φανέλα τους», για να επιτύχουν τους στόχους τους, αλλά και πρότυπα, που αναδεικνύονται με την αξιοσύνη και την πίστη τους σε ιδανικά και σταθερές αξίες. Στον βωμό της εξέλιξης, όμως, τέτοια πρότυπα θεωρούνται συχνά ξεπερασμένα, προβάλλονται, μεν, αλλά ελάχιστα και δυσανάλογα σε σχέση μ' αυτά που κυριαρχούν.

Αντιθέτως, συχνότερα σε πρωτοσέλιδα εφημερίδων και περιοδικών και, κυρίως, σε οθόνες ηλεκτρονικών και τηλεοπτικών Μ.Μ.Ε. προβάλλονται άτομα που επιδεικνύονται για τα πλούτη, τη φήμη ή τον χλιδατό τρόπο ζωής, ορισμένα εκ των οποίων με τη διαρκή προβολή γίνονται ελκυστικά, παρότι συνιστούν αρνητικά πρότυπα. Μέσα σε μια δημοκρατική κοινωνία πρέπει, ωστόσο, να διατίθεται ο ανάλογος χώρος και χρόνος για την προβολή θετικών προτύπων, που ευτυχώς δεν είναι λίγα και μπορούν να βοηθήσουν την κοινωνία να βρει χαμένες αξίες και τη νεολαία να μην πελαγοδρομεί και γίνεται βορά στα σαγόνια εκμεταλλευτών και καιροσκόπων.

[Πηγή: Κ. Γιαννούλας, *Ελευθερία*, 2/11/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιες είναι οι θετικές και οι αρνητικές επιδράσεις των προτύπων στην κοινωνία, σύμφωνα με το κείμενο;
2. α. Να αντικαταστήσεις τις υπογραμμισμένες λέξεις με ένα συνώνυμο.
β. Να σχηματίσεις 1-2 παράγωγες λέξεις από αυτές.
3. Τι σημαίνει η φράση του κειμένου: «ιδρώνουν τη φανέλα τους, για να επιτύχουν τους στόχους τους»; Γράψε ένα σύντομο **άρθρο** για τη σχολική εφημερίδα (120-150 λέξεις), στο οποίο δώσε τον κατάλληλο τίτλο και παρουσίασε παραδείγματα.
4. Γράψε μια **επιστολή** (150 λέξεων) σε έναν/μία φίλο/φίλη σου, που μένει μακριά σου, στην οποία να παρουσιάσεις ένα πρότυπο που σε έχει επηρεάσει, εξηγώντας τη σημασία του στη ζωή σου.
5. Με βάση τα κείμενα της Ενότητας να δημιουργήσεις ένα συννεφόλεξο με λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, φράσεις) που σχετίζονται με τον άνθρωπο και τα πρότυπά του μέσα στην κοινωνία. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις κάποιο ψηφιακό εργαλείο (π.χ. wordart)
6. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες, γράψτε ένα σύντομο σενάριο για μια ταινία κινουμένων σχεδίων που να έχει ως θέμα τα θετικά και υγιή πρότυπα. Μπορείτε να το εικονογραφήσετε και να ηχογραφήσετε τους διαλόγους.
7. Εργαζόμενοι/-ες ατομικά, σε ζεύγη ή μικρές ομάδες, επιλέξτε τη δραστηριότητα με την οποία θα ασχοληθείτε από τον παρακάτω πίνακα. Λαμβάνοντας υπόψη σας τον ρόλο, το κοινό στο οποίο απευθύνεστε και τη μορφή του κειμένου, να χρησιμοποιήσετε κατάλληλο λεξιλόγιο και ύφος, να οργανώσετε το κείμενό σας σωστά και να παρουσιάσετε το θέμα, ώστε να συμπεριλάβετε τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται.

Ρόλος	Κοινό	Μορφή	Θέμα
Αποστολέας	Φιλικό πρόσωπο	Επιστολή/Μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς ένα φιλικό πρόσωπο	Υποστήριξη ενός φιλικού προσώπου για μια μεγάλη απόφαση που τολμά να πάρει (αλλαγή σχολείου, επιλογή κατεύθυνσης σπουδών κ.λπ.).
Ομιλητής/-τρια	Συμμαθητές και συμμαθήτριες	Ομιλία	Ως μέλος της Εθελοντικής Ομάδας του σχολείου ανάφερε βασικά προβλήματα της τοπικής κοινότητας (π.χ. σκουπίδια, έλλειψη συντήρησης κοινόχρηστων χώρων, έλλειψη φωτισμού, αδέσποτα ζώα) και κάλεσε τους/τις συμμαθητές/-τριές σου να βοηθήσουν στην αντιμετώπισή τους.
Μαθητής/-τρια	Ημερολόγιο	Σελίδα Ημερολογίου	Ήρθε η ώρα να αλλάξω πρότυπα μου φαίνεται...

«Οικογένεια: Χθες και σήμερα»

05

Μια απίθανη οικογένεια
(εξώφυλλο προγράμματος θεατρικής παράστασης 1992-1993)
[Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ]

- ▶ Ποια φαντάζεσαι ότι θα ήταν τα χαρακτηριστικά αυτής της «απίθανης οικογένειας»;
- ▶ Ποια είναι η θέση του κάθε προσώπου στη φωτογραφία; Είναι τυχαία; Σου θυμίζει μια παλαιότερη μορφή οικογένειας;
- ▶ Ποια μπορεί να ήταν η ιστορία που θα παιζόταν στη θεατρική παράσταση;

Κείμενο 1

«Μικροβήματα για πιο Thrive Χριστούγεννα»

Επειδή η αντίστροφη μέτρηση για τα Χριστούγεννα ξεκινάει από σήμερα, προτείνουμε μικρά βήματα, ένα για κάθε ημέρα, για να προετοιμαστείς! Μερικά από αυτά περιγράφονται στη συνέχεια.

Δημιούργησε γιορτινή ατμόσφαιρα στο σπίτι σου. Αγόρασε ένα advent calendar και μέτρα αντίστροφα για τα Χριστούγεννα με τη συνοδεία μιας λικουδιάς. Στόλισε το σπίτι σου. Η γιορτινή διακόσμηση θα κάνει την ατμόσφαιρα πιο ζεστή, πιο χαρούμενη και πιο λαμπερή. Άλλωστε, περνάμε πλέον πολύ περισσότερο χρόνο μέσα στο σπίτι, γιατί να μην είναι όσο πιο όμορφο γίνεται; Δημιούργησε ένα οικογενειακό εορταστικό ημερολόγιο, στο οποίο το κάθε μέλος της οικογένειας θα γράφει λόγους για τους οποίους νιώθει χαρά και ευγνωμοσύνη απέναντι στην οικογένειά του αυτές τις γιορτές.

Θυμήσου να προσφέρεις. Η προσφορά, ειδικά την περίοδο των γιορτών, μας κάνει να αισθανόμαστε καλύτερα. Καθώς οι άνθρωποι που βρίσκονται σε ανάγκη είναι πλέον περισσότεροι, η συνεισφορά σου θα έχει μεγαλύτερη αξία. Διάλεξε δώρα για τα αγαπημένα σου πρόσωπα, έστω και διαδικτυακά. Αυτή η διαδικασία θα σε χαλαρώσει και θα σου φτιάξει τη διάθεση, γιατί θα κάνεις κάποιον άλλο χαρούμενο.

Σταυρόλεξο:
Οικογενειακές
Σχέσεις

Με μυρωδιές και ήχους νιώσε τη γιορτινή ατμόσφαιρα. Φτιάξε χριστουγεννιάτικα κουλουράκια, για να μυρίσει το σπίτι σου και να δημιουργήσεις μια εορταστική ατμόσφαιρα. Αν έχεις παιδιά, απολαύστε μαζί τη διαδικασία. Άκου χριστουγεννιάτικη μουσική. Όταν δουλεύεις στον υπολογιστή, κάνεις μια δουλειά στο σπίτι ή κάποια χειροτεχνία, βάλε χριστουγεννιάτικα τραγούδια. Η ατμόσφαιρα αμέσως θα αλλάξει!

Κειμενικός Τύπος
Περιγραφής

Πες «ευχαριστώ» και ζήτη «συγγνώμη». Στο τέλος του χρόνου κάνουμε τον απολογισμό μας, οπότε δείξε ευγνωμοσύνη όπου χρειάζεται και ζήτη συγχώρεση από αυτούς που αδίκησες. Θυμήσου το παρελθόν. Οι ευτυχισμένες αναμνήσεις από Χριστούγεννα του παρελθόντος θα σου φτιάξουν το κέφι και θα σου δώσουν κίνητρο να κάνεις και αυτές τις γιορτές μοναδικές, παρά τις δυσκολίες.

[Πηγή: Ε. Σακκά, *Thrive Global*, 30/11/2021 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιοι είναι οι δέκτες/-τριες του άρθρου αυτού; Αιτιολόγησε την επιλογή σου, αναφέροντας συγκεκριμένα στοιχεία από το κείμενο. Λάβε υπόψη σου, επίσης, τη χρήση αγγλικών λέξεων («thrive»= ακμάζω, ευημερώ, Thrive Χριστούγεννα= Χριστούγεννα με ευημερία, καλοπέραση, «advent calendar»= ημερολόγιο έλευσης εορτών).
2. Από τα «βήματα» για πιο ευτυχισμένα Χριστούγεννα, που παρουσιάζονται στο κείμενο, ποιο θεωρείς το πιο σημαντικό; Γιατί;
3. Ποια άλλα «βήματα» συνήθως κάνεις, για να προετοιμαστείς καλύτερα για τις γιορτές των Χριστουγέννων; Περιγράψε τα.
4. Περιγράψε μια οικογενειακή γιορτή. Παρουσίασε την στην τάξη προφορικά με τη συνοδεία τεσσάρων ή πέντε ψηφιακών διαφανειών σε πρόγραμμα παρουσίασης.

Οδηγίες για τον σχεδιασμό της ομιλίας:

1. **α. Εισαγωγή:** Επίλεξε την αγαπημένη σου γιορτή. Περιγράψε τα πιο σημαντικά της χαρακτηριστικά.
β. Κυρίως μέρος: Περιγράψε τις σημαντικότερες προετοιμασίες, το εθιμοτυπικό της συγκεκριμένης γιορτής και τις διαδικασίες τέλεσης της γιορτής.
γ. Επίλογος: Περιγράψε τα συναισθήματά σου γι' αυτήν τη γιορτή. Παράλληλα, δημιούργησε την ψηφιακή παρουσίαση που θα συνοδεύει την ομιλία σου.
2. Για τις διαφάνειες πρόσεξε:
 - α. τα κείμενα να είναι απλά, σύντομα και περιεκτικά (με ουσιαστικά και επίθετα κυρίως),
 - β. τη διάταξη μέσα στις διαφάνειες,
 - γ. τη θέση και τη μορφή του τίτλου/υπότιτλου (αν χρειάζεται),
 - δ. το μέγεθος της γραμματοσειράς και το φόντο των διαφανειών,
 - ε. τη χρήση αρίθμησης και κουκκίδων (όπου χρειάζεται),
 - στ. την αξιοποίηση εικόνων από το προσωπικό σου αρχείο ή το διαδίκτυο,
 - ζ. την παράθεση των πηγών σου.

«Οικογένεια» - Πανελλήνιος εικονογραφημένη εφημερίς (1927-1936).
Δημιουργός: Κ. Ι. Θεοδωρόπουλος.
[Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ]

Γλωσσάρι Όρων-
Περιγραφή

Δραστηριότητες

1. Να περιγράψεις το πρωτοσέλιδο αυτής της εφημερίδας παλαιότερης εποχής.
2. Ποιο είναι το κοινό στο οποίο κυρίως απευθύνεται; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
3. Γιατί το εξώφυλλο αποτελείται από εικόνες; Ποιος είναι ο ρόλος της κεντρικής εικόνας;
4. Ποιος είναι ο ρόλος του μεγέθους και του χρώματος της γραμματοσειράς του τίτλου;
5. Να δημιουργήσεις ένα μικρό άλμπουμ-φυλλάδιο, είτε ψηφιακό είτε έντυπο, με θέμα την οικογένεια, που θα περιλαμβάνει φωτογραφίες οικογενειακών συγκεντρώσεων ή εορτών. Στη συνέχεια, να επιλέξεις μία από αυτές και είτε να παρουσιάσεις προφορικά στους/στις συμμαθητές/-τριές σου είτε να περιγράψεις σε ένα σύντομο κείμενο (100-150 λέξεων) γεγονότα που συνήθως συμβαίνουν κατά τη διάρκειά της.

Οδηγίες:

Περίγραψε:

- α. τον χώρο, την ατμόσφαιρα, τον φωτισμό, τα αντικείμενα και άλλες λεπτομέρειες με σημασία,
- β. τα μέλη της οικογένειας που συνήθως συμμετέχουν σε αυτές, τα χαρακτηριστικά τους, τις σχέσεις μεταξύ τους και τους τρόπους με τους οποίους αλληλεπιδρούν,
- γ. τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια των οικογενειακών συγκεντρώσεων (γεύματα, παιχνίδια, συνομιλίες),
- δ. τα συναισθήματα των προσώπων που συμμετέχουν.

Για την περιγραφή χρησιμοποίησε χρόνο **ενεστώτα** και λέξεις που να δηλώνουν τον **τόπο** και τον **χρόνο** (σύνδεσμοι, επιρρήματα, προθετικά και ονοματικά σύνολα).

Κείμενο 3**«Περιγραφή αντικειμένου σε ιστοσελίδα»**

Το κλασικό και ορθογώνιο σχήμα του ρολογιού διαθέτει μεταλλικό φινιρίσμα που ενισχύει την εντυπωσιακή εμφάνισή του, σε συνδυασμό με τέσσερα χρώματα λουριών, για να επιλέξεις.

Η μεγάλη ιριδίζουσα οθόνη διαθέτει πλούσια χρώματα και καθαρή απεικόνιση, για να παρακολουθείς από την ειδοποίηση μηνυμάτων μέχρι τα δεδομένα προπόνησής σου. Το κυρτό γυαλί πολύ υψηλής αντοχής εγγυάται κομψή εμφάνιση και μεγαλύτερη αντοχή στη φθορά.

Διαθέτει περισσότερες από 200 προσόψεις που σου επιτρέπουν να αλλάζεις θέματα κατά βούλησή. Συνδέεται το ρολόι σου με το smartphone σου μέσω Bluetooth. Οι τηλεφωνικές κλήσεις μπορούν να απαντηθούν στο ρολόι με ένα μόνο πάτημα. Σου προσφέρει περισσότερες από 100 λειτουργίες άθλησης, συμπεριλαμβανομένων 10 επαγγελματικών λειτουργιών. Χάρη στον βαθμό αντίστασης στο νερό 5ATM απολαμβάνεις δροσερές βουτιές.

Προσφέρει, επιπλέον, ανίχνευση κορεσμού οξυγόνου στο αίμα, ολοήμερη παρακολούθηση καρδιακού ρυθμού, επιστημονική παρακολούθηση ύπνου και εξαιρετικά μεγάλη αυτονομία μπαταρίας 12 ημερών.

[Πηγή: Smartwatch, Ιστοσελίδα ηλεκτρονικού καταστήματος (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποια χαρακτηριστικά έχει το συγκεκριμένο ρολόι; Ποιες πληροφορίες δίνονται ως προς την εμφάνισή του, τα υλικά κατασκευής του, την αξιοπιστία και τις λειτουργίες του;
2. Πρόσεξε τους υπογραμμισμένους συνδυασμούς επιθέτων και ουσιαστικών. Ποια από αυτά δίνουν πληροφορίες και ποια εκφράζουν σχόλιο του/της συντάκτη/-τριας του κειμένου; Γιατί υπάρχουν επίθετα στην περιγραφή αυτή;
3. Ποιοι είναι οι αποδέκτες/-τριες του κειμένου αυτού; Αιτιολόγησε την επιλογή σου.
4. Περιγράψε σε μια παράγραφο (100-120 λέξεων) το δώρο που επιθυμείς να λάβεις την πρωτοχρονιά ή στα γενέθλιά σου. Ειδικότερα, να αναφέρεις:
 - α. την εμφάνισή του: ποιο είναι το μέγεθος, το χρώμα, το σχήμα και η υφή του,
 - β. τα χαρακτηριστικά του: εάν είναι ένα αντικείμενο, να περιγράψεις το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένο, τις λεπτομέρειες στον σχεδιασμό του και οποιαδήποτε ξεχωριστά χαρακτηριστικά έχει,
 - γ. τη χρησιμότητα και την αξία του για σένα.
 Ζωγράφισέ το ή βρες μια αντιπροσωπευτική εικόνα από το διαδίκτυο, για να συνοδεύσεις την περιγραφή του.

Πατίν:
Περιγραφή
Αντικειμένου

[Πηγή: commons.wikimedia]

Κείμενο 4

Πριν από την ανάγνωση

- Περιγράψε την παρακάτω φωτογραφία. Τι σου κάνει εντύπωση σ' αυτή; Ποια μυρωδιά και ποιοι ήχοι πιστεύεις ότι θα κυριαρχούσαν στον χώρο;

Γεύμα σε τραπεζαρία (1920). Δημιουργός: Γ. Βαφιαδάκης.
[Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ]

«Το τραπέζι της Λωξάντρας»

Η μεγάλη πράσινη πηλίνη σόμπα φλοκάριζε³ με δύναμη σαν μπήκαν στην τραπεζαρία. Μοσοβολούσε η κάμαρα πεύκο και πρινάρι⁴. Το τραπέζι ήταν στρωμένο φαρδύ-πλατύ σ' όλο το μήκος της κάμαρας και το κάτασπρο λινό τραπεζομάντηλο δε φαίνονταν απ' τους πολλούς μεζέδες.

Με κατάνυξη κάθισαν όλοι γύρω στο τραπέζι και άρχισαν να δένουν στον λαιμό τους τις πετσέτες τους. Το φαγητό άρχισε αργά, ιεροτελεστικά και βαθυστόχαστα, με τις στερεότυπες ευχές. Εκείνη τη στιγμή μπήκε ο Ταρνανάς, βαστώντας όσο μπορούσε πιο αψηλά τη μεγάλη πιατέλα με τη γαλοπούλα. Έγινε σιωπή. Στο τραπέζι είχε μπει το καινούργιο σερβίτσιο που έφερε ο Θεόδωρος απ' την Αγγλία. Κόπηκε η γαλοπούλα και μοιράστηκε. Ο καθένας συγκεντρώθηκε στο πιάτο του. Ο Ταρνανάς ξετάπωσε ένα μπουκάλι γαλλικό κρασί και άρχισε να γεμίζει τα ποτήρια. Ο Κοτκοτίνος σηκώθηκε απάνω να κάνει πρόποση. Το ρολόι του τοίχου χτύπησε τέσσερις.

Τρεις ώρες κάθονταν στο τραπέζι. Και βέβαια τρεις ώρες, ποιο ήταν το βιαστικό τους; Και εξακολουθούσε το φαγοπότι ως το τέλος. Και όταν πια τελείωσαν, πήρε η Λωξάντρα μία βούκα⁵ ψωμί, το έκοψε με το χέρι της στα τρία, και τίναξε τα κομμάτια πάνω στο τραπέζι.

[Πηγή: Ιορδανίδου, Μ. (2000). Λωξάντρα. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, σ. 33, 35, 36.]

Οικογενειακές
Ιστορίες

3. φλοκάριζε: φούντωνε, έκαιγε με ζωηρή φλόγα.

4. πρινάρι: πουρνάρι.

5. βούκα: μπουκιά.

Δραστηριότητες

1. Πότε και με ποια αφορμή γίνεται το τραπέζι, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο;
2. **α.** Εντόπισε τον κειμενικό τύπο, με βάση τον οποίο αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος. Είναι περιγραφικός ή αφηγηματικός; Να αιτιολογήσεις την επιλογή σου.
β. Ποιος κειμενικός τύπος κυριαρχεί στη δεύτερη και τρίτη παράγραφο; Ο περιγραφικός ή ο αφηγηματικός; Να αιτιολογήσεις την επιλογή σου.
3. Σε ποιον χρόνο βρίσκονται τα ρήματα του κειμένου;
4. Εντόπισε φράσεις που δείχνουν χρόνο, καθώς εκτυλίσσεται η ιστορία.
5. **Ομαδική εργασία:** Να κάνετε μια ανάρτηση στο ιστολόγιο της τάξης σας με θέμα «παραδοσιακά γεύματα άλλων πολιτισμών», στην οποία να περιγράψετε, αξιοποιώντας και εικόνες, σημαντικά παραδοσιακά γεύματα άλλων χωρών ή θρησκειών, διαφορετικών από τη δική σας, με αφορμή, για παράδειγμα, μια μεγάλη θρησκευτική γιορτή ή ένα σημαντικό κοινωνικό γεγονός, όπως ένας γάμος. Να χωριστείτε σε ομάδες, ανάλογα με τον πολιτισμό που προτιμάτε να περιγράψετε.

Οδηγίες για την ανάρτηση:

1. **α.** Επιλέξτε έναν πολιτισμό που σας ενδιαφέρει πολύ ή τον γνωρίζετε ιδιαίτερα καλά.
β. Αναζητήστε πληροφορίες για τα παραδοσιακά γεύματα του συγκεκριμένου πολιτισμού σε βιβλία, άρθρα στο διαδίκτυο, βίντεο.
γ. Συντάξτε την ανάρτησή σας, επιλέγοντας και τις κατάλληλες φωτογραφίες ή/και βίντεο.
2. Αξιολογήστε η μία ομάδα την άλλη, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:
 - α.** την ποιότητα των πληροφοριών, την ορθότητα, την έρευνα και την ποικιλία των πληροφοριών που παρέχονται,
 - β.** το πόσο κατανοητές και σαφείς είναι οι πληροφορίες,
 - γ.** αν χρησιμοποιούνται φωτογραφίες, βίντεο, γραφικά ή άλλα μέσα.

Μορφές, Πέρσα Παρίσου
[Πηγή: Λαϊκή Βιβλιοθήκη Καλαμάτας]

«Περιβάλλον... ώρα μηδέν.
Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει;»

06

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

Κλίμα και Καιρός στην Αφρική

[Πηγή: commons.wikimedia, Δημιουργός: Dumbassman 2020 C C BY-SA 4.0]

[Πηγή: imagine.art]

- ▶ Ποιες λέξεις ή φράσεις έρχονται στο μυαλό σου, βλέποντας αυτές τις εικόνες; Να καταγραφούν οι πρώτες σκέψεις με τη μορφή ιδεοθύελλας στον πίνακα της τάξης.
- ▶ Σε ποιο κλιματικό φαινόμενο παραπέμπουν οι παραπάνω εικόνες; Ποιες, κατά τη γνώμη σου, είναι οι αιτίες του; Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου γι' αυτό.

Κείμενο 1 Πριν από την ανάγνωση

Αναζήτηση [Ο ΒΟΖΖΕΤΤΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΠΟΥ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΜΕ!] και παρακολούθησε το βίντεο (διάρκειας 0:04:22).

- ▶ Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου για τα περιβαλλοντικά προβλήματα που προβάλλει το βίντεο και τον τρόπο που τα παρουσιάζει ο δημιουργός.

«Η Ρόδος ως παράδειγμα σύνδεσης της κλιματικής κρίσης με τις πυρκαγιές»

Πυρκαγιές-
Συλλογή
Εικόνων

Reuters /
Νικόλας Οικονόμου
[Πηγή: kathimerini.gr]

Τη στενή σύνδεση της κλιματικής αλλαγής στον πλανήτη με τις πυρκαγιές που σαρώνουν χώρες, όπως η Ελλάδα, εν μέσω καύσωνα, τονίζει σε μεγάλο πρωτοσέλιδο δημοσίευμά της η βρετανική εφημερίδα *The Guardian*, προβάλλοντας μέσα από φωτογραφικό υλικό τις προσπάθειες των Ελλήνων πυροσβεστών σε αντίξοες συνθήκες.

Όπως αναφέρει στο πρωτοσέλιδο δημοσίευμά της η εφημερίδα του Λονδίνου, η κλιματική κρίση που προκλήθηκε από τον άνθρωπο είναι υπεύθυνη για τους θανατηφόρους καύσωνες που έχουν πλήξει την Ευρώπη και τις ΗΠΑ τις τελευταίες εβδομάδες, σύμφωνα με τους επιστήμονες. Τόσο οι καύσωνες όσο και οι τεράστιες πυρκαγιές θα ήταν πρακτικά αδύνατο να συμβούν χωρίς την υπερθέρμανση του πλανήτη που προκαλείται από την καύση ορυκτών καυσίμων.

Η εφημερίδα τονίζει, κάτω από τη μεγάλη πρωτοσέλιδη φωτογραφία που απεικονίζει πυροσβέστες να μάχονται με τις φλόγες στο Ασκληπιείο της Ρόδου, ότι, σύμφωνα με τα επιστημονικά δεδομένα, η ανθρωπογενής υπερθέρμανση καταστρέφει τη ζωή και το περιβάλλον σε όλον τον κόσμο, πράγμα που κάνει ακόμη πιο επείγουσα την ανάγκη για περικοπή των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου. Τέτοιοι «βάρβαροι καύσωνες» δεν είναι σπάνιοι πλέον σήμερα, λένε οι επιστήμονες, και μπορεί να χειροτερέψουν, καθώς οι εκπομπές αερίων συνεχίζουν να αυξάνονται. Εάν ο πλανήτης θερμανθεί κατά δύο βαθμούς Κελσίου, τέτοιοι καύσωνες θα συμβαίνουν κάθε δύο με πέντε χρόνια.

Η περιβαλλοντική τραγωδία στη Ρόδο έχει αποκτήσει τεράστια δημοσιότητα στη Μεγάλη Βρετανία εξαιτίας της παρουσίας χιλιάδων Βρετανών τουριστών στο «Σμαραγδένιο Νησί», έναν από τους αγαπημένους τους τουριστικούς προορισμούς. Μπορεί να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών αλλά και των ηγετών του Ηνωμένου Βασιλείου, μιας χώρας που έχει αρχίσει και εκείνη να βιώνει, κυρίως κάθε Ιούνιο, τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής με την άνοδο της μέσης θερμοκρασίας.

[Πηγή: Εφημερίδα *Καθημερινή*, άρθρο από την Εφημερίδα *The Guardian*, 25/7/2023 (διασκευ-ασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. **α.** Ποια είναι η αιτία των πυρκαγιών στη Ρόδο, σύμφωνα με το κείμενο;
β. Ποιο δίδαγμα παίρνουμε από το «τραγικό παράδειγμα» της Ρόδου;
2. Παρατήρησε πώς οργανώνει ο/η συντάκτης/-τρια το κείμενό του/της.
α. Ποιον ρόλο έχει η πρώτη παράγραφος του κειμένου;
β. Σε ποιες παραγράφους αναπτύσσεται το κυρίως θέμα; Να αποδώσεις σύντομα το θέμα κάθε παραγράφου με έναν πλαγιότιτλο.
γ. Σε ποιο πρόσωπο βρίσκονται τα ρήματα του κειμένου; Γιατί;
3. Ποιος είναι ο ρόλος της αναφοράς της πηγής, από την οποία αντλούνται στοιχεία;
4. **α.** Σε ποιον βασικό κειμενικό τύπο ανήκει το συγκεκριμένο κείμενο; Επίλεξε από τα παρακάτω:
α) περιγραφικό β) αφηγηματικό γ) εξηγητικό
δ) διαδικαστικό ε) επιχειρηματολογικό
β. Να αναφέρεις στοιχεία του κειμένου που αιτιολογούν την επιλογή σου.
5. **α.** Σε ποιο κειμενικό είδος θα κατέτασες το παραπάνω κείμενο;
α) επιστημονική έρευνα β) δημοσιογραφικό άρθρο γ) ντοκιμαντέρ
δ) δημοσιογραφική έρευνα ε) κοινωνιολογικό δοκίμιο
β. Να αναφέρεις στοιχεία του κειμένου που αιτιολογούν την επιλογή σου.
6. Ως εκπρόσωπος της τάξης σου ετοίμασε μια **ομιλία** (100-120 λέξεων) σε σχολική εκδήλωση με τίτλο «Σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα», στην οποία θα παρουσιάσεις τις βασικότερες αιτίες και συνέπειες των πυρκαγιών για τη χώρα μας.

Κλιματική Κρίση - Πυρκαγιές

Κείμενο 2 «Μάθε παιδί μου τον πλανήτη»

Αναζήτηση: [PODCAST / ΜΑΘΕ ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ]. Το ηχητικό αρχείο με τίτλο «Μάθε παιδί μου τον πλανήτη», που θα ακούσεις, προέρχεται από τη σειρά Eco-πράκτορες.

Πριν από την ακρόαση

1. Ποιες σκέψεις σου δημιουργεί το όνομα της σειράς «Eco-πράκτορες»; Τι πιστεύεις ότι μπορεί να είναι οι Eco-πράκτορες;
2. «Μάθε παιδί μου τον πλανήτη»: Σου αρέσει ο τίτλος και γιατί;

Κατά την ακρόαση

Άκουσε στην τάξη το ηχητικό αρχείο μέχρι το σημείο 0:08:00 και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Η δημοσιογράφος παραθέτει μια λίστα προβλημάτων και απειλητικών καταστάσεων για το περιβάλλον. Να τα καταγράψεις.
2. «Το ρολόι μετράει αντίστροφα».
 - α.** Πού αλλού είδες στην Ενότητα αυτή (Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας και Τετράδιο Εργασιών 1) αναφορές στην αντίστροφη μέτρηση για το θέμα του περιβάλλοντος; Γιατί, κατά τη γνώμη σου, χρησιμοποιείται αυτός ο συμβολισμός;
 - β.** Μπορεί «το ρολόι να γυρίσει πίσω» και η «αντίστροφη μέτρηση» να σταματήσει, σύμφωνα με τον Γ. Παπαθεοδώρου; Με ποιον τρόπο;

3. Τι γνωρίζεις για το φαινόμενο του «Brain drain», στο οποίο αναφέρεται ο Γ. Παπαθεοδώρου; Πώς, κατά τη γνώμη σου, θα μπορούσε να σταματήσει;
4. Άκουσε προσεκτικά το απόσπασμα 0:08:00-0:13:50:
 - α. Ποιος είναι ο ρόλος της καλλιέργειας δεξιοτήτων στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης, σύμφωνα με τη Δ. Αστέρη;
 - β. Με ποιους τρόπους τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων, που έχουν εισαχθεί στη σχολική εκπαίδευση, μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για το περιβάλλον;
 - γ. Να αναφέρεις τις βασικές κατηγορίες δεξιοτήτων που επισημαίνονται από τη Δ. Αστέρη, οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης.

Μετά την ακρόαση

1. Αφού ακούσεις προσεκτικά ολόκληρο το ηχητικό αρχείο στο σπίτι, να συμπληρώσεις τον πίνακα. Ποιες προτάσεις για την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της οικολογικής συνείδησης των νέων καταθέτουν στη δημοσιογράφο κάθε ομιλητής και ομιλήτρια;

	Όνομα – Ιδιότητα ομιλητή	Προτάσεις
1	Γιώργος Παπαθεοδώρου, Καθηγητής Περιβαλλοντικής και Γεωλογικής Ωκεανογραφίας του Παν/μίου Πατρών.	
2	Δώρα Αστέρη, Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Υπουργείου Παιδείας.	
3	Βιβή Ανθοπούλου, Διευθύντρια του Ιδρύματος Λαμπράκη.	
4	Ελένη Ανδρεάδη, Ιδρύτρια της ΜΚΟ «Πράκτορες του πλανήτη».	
5	Ελένη Σβορώνου, συγγραφέας του παιδικού βιβλίου «Το Αλφαβητάρι της Ζωής».	
6	Αγγελική Κοσμοπούλου, Διευθύντρια του Κοινωνικού Ιδρύματος Α.Κ. Λασκαρίδη.	

Σταυρόλεξο
για το
Περιβάλλον

2. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, καλείστε ως δημοσιογράφοι να πάρετε **συνέντευξη** από καθένα από τα έξι άτομα που συμμετείχαν στο podcast που ακούσατε. Να φτιάξετε μια λίστα 18 ερωτήσεων που θα περιλαμβάνουν 3 ερωτήσεις για κάθε ομιλητή και ομιλήτρια με βάση το προφίλ, το αντικείμενο εργασίας του/της και όσα ανέφεραν στο podcast. Μπορείτε, στη συνέχεια, να δραματοποιήσετε τη συνέντευξη (δημοσιογράφος, συνεντευξιζόμενοι/-ες).

[Πηγή: imagine.art]

[Πηγή: wikimedia.commons. Photo: David Slater/NOAA]

Δραστηριότητες

1. Ποια συναισθήματα σου προκαλούν οι εικόνες και γιατί;
2. Πώς συνδέονται οι δυο εικόνες μεταξύ τους;
3. Στις εικόνες δεν υπάρχει γραπτός λόγος (λεζάντα). Πώς μεταδίδουν το μήνυμά τους;
4. «Ακούστε την παράξενη ιστορία μου»: Επίλεξε μία από τις δύο εικόνες και με όποιον τρόπο σου αρέσει (σύντομη αφήγηση ή παραμύθι) να δημιουργήσεις την ιστορία που θα έλεγε η φώκια ή το θαλασσοπούλι της εικόνας. Φρόντισε η ιστορία σου να έχει αρχή, μέση, κορύφωση και τέλος. Προσπάθησε να αξιοποιήσεις όσο το δυνατόν περισσότερους επιρρηματικούς προσδιορισμούς.

Πλημμύρες:
Εικόνες

(Πηγή: imagine.art)

Δραστηριότητες

5. Με πηγή έμπνευσης μία από τις παραπάνω εικόνες (Κείμενα 3Γ, 3Δ), γράψε ένα ποίημα ή τους στίχους ενός τραγουδιού (να περιέχει επωδό/ρεφρέν), με θέμα σχετικό με την εικόνα της επιλογής σου, δίνοντας έναν δικό σου τίτλο.

6. Φωτογράφησε ή φτιάξε ένα κολάζ με θέμα το περιβάλλον και την οικολογική κρίση.

Κείμενο 4 Βίντεο «One Earth»

Αναζήτηση: [ONE EARTH ENVIRONMENTAL SHORT FILM]. Παρακολούθησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου στην τάξη το βίντεο με τίτλο «One Earth», μια περιβαλλοντική ταινία μικρού μήκους, διάρκειας 0:04:26.

Πριν από την παρακολούθηση

- ▶ Πιστεύεις ότι ένα βίντεο που έχει μόνο ήχο και εικόνα –δηλαδή δεν έχει καθόλου λόγια– θα μπορούσε να μεταδώσει το μήνυμά του/της δημιουργού του;

Κατά την παρακολούθηση

1. Ποιος είναι ο σκοπός δημιουργίας αυτής της μικρού μήκους ταινίας; Σε ποιους/ποιες απευθύνεται και ποιο είναι το βασικό μήνυμά της;
2. **α.** Στην ταινία δεν υπάρχουν λόγια. Με ποιους άλλους τρόπους επιδιώκεται η μετάδοση του μηνύματος; Ποιο αποτέλεσμα έχει καθένας από αυτούς στη μετάδοση του μηνύματός της;
β. Ποια είναι η διαφορά στον τρόπο μετάδοσης του μηνύματος σε σχέση με ένα δημοσιογραφικό άρθρο ή επιστημονικό κείμενο για το ίδιο θέμα;
3. Με ποιους συγκεκριμένους ήχους αρχίζει και ολοκληρώνεται το βίντεο; Σε τι, κατά τη γνώμη σου, στοχεύει ο δημιουργός με την αξιοποίησή τους;
4. Να συνδυάσεις τον ήχο, με τον οποίο κλείνει το βίντεο, με την αρχική εικόνα της κλεψύδρας στο βιβλίο: Ποιες σκέψεις σου δημιουργούνται;
5. Παρατήρησε τις εικόνες με τις οποίες ξεκινάει και κλείνει το βίντεο: Τι θέλει να δείξει ο δημιουργός με αυτές;

Μετά την παρακολούθηση

1. «Η γη μιλάει... Τι λέει;»: Φαντάσου ότι είσαι η γη και αποκτάς φωνή. Αφηγήσου σε α' πρόσωπο τα συναισθήματα και τις σκέψεις σου, βασιζόμενος/-η στο βίντεο που είδες. Ποιο μήνυμα θα έστειλες; Τι θα συμβούλευες τις νεότερες γενιές;

Κείμενο 5 «Ποίημα για το περιβάλλον»

Ο ποιητής Gary Snyder, ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της περιβαλλοντικής ποίησης και μελετητής της φύσης, επισημαίνει με τη γραφή του το χάσμα ανάμεσα στο φυσικό περιβάλλον και τον δυτικό πολιτισμό, καταγγέλλοντας το κερδοσκοπικό πνεύμα του.

[Πηγή: imagine.art]

[...] Σε δέκα χιλιάδες χρόνια οι Σιέρρες⁶
θα είναι στεγνές και νεκρές, το σπίτι του σκορπιού.
Γδαρμένες από τον πάγο πλάκες και λυγισμένα δέντρα.
Κανένας παράδεισος, καμία πτώση.
Μόνο η ξηρά γη.

[Πηγή: Snyder, G. (1992). «Milton by Firelight», *New and Selected Poems*, Pantheon: New York]

Δραστηριότητες

1. Ποιο είναι το βασικό μήνυμα του ποιήματος; Σε ποιους/ποιες πιστεύεις ότι απευθύνεται ο ποιητής;
2. Συνομιλούν, κατά τη γνώμη σου, τα Κείμενα 4 και 5; Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζεις;
3. Το συγκεκριμένο ποίημα γράφτηκε το 1955. Πιστεύεις ότι είναι επίκαιρο;
4. Επίλεξε 5 λέξεις του ποιήματος και αξιοποίησέ τις, για να συνθέσεις το δικό σου ποίημα ή μία παράγραφο (120-150 λέξεων), με θέμα την οικολογική κρίση του πλανήτη μας.

Κείμενο 6

«Η κλιματική αλλαγή ως ηθικό ζήτημα»

Η κλιματική αλλαγή θα αποτελούσε το κατ' εξοχήν οικουμενικό ηθικό ζήτημα, εάν δεν υπήρχε το παράλληλο της πυρηνικής απειλής. Οι ιδιαιτερότητες της κλιματικής αλλαγής την τοποθετούν σε εντελώς άλλη βάση από τα τυπικά ηθικά προβλήματα. Συγκεκριμένα, η ηθική ανέκαθεν καλείται να επιλύσει συγκρούσεις αξιών και συμφερόντων. Οι συγκρούσεις αυτές, ωστόσο, αφορούν μεμονωμένα άτομα, καθώς και συγκεκριμένες κοινωνικές και εθνοτικές ομάδες. Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, αντιθέτως, είναι αδύνατον να οριοθετηθούν, τόσο τοπικά όσο και χρονικά, αφού αυτή επηρεάζει όλα τα έμβια όντα, τους οργανισμούς και τα οικοσυστήματα του πλανήτη. Χωρίς υπερβολή θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος πως δεν υπάρχει στον πλανήτη γωνιά κατάλληλη να κρυφτεί κανείς από την κλιματική αλλαγή και πως η πλέον κατάλληλη στιγμή να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα είναι πάντοτε αυτή που μόλις πέρασε.

Η ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου προβλήματος είναι ότι η κλιματική αλλαγή συνιστά οικουμενικό ηθικό ζήτημα. Επιπλέον, στο πλαίσιο του δεν υπάρχει η κλασική διάκριση θύματος και θύτη, αφού οι υπαίτιοι της κλιματικής αλλαγής είναι βέβαιο πως θα πληρώσουν το τίμημα εξίσου με τους αθώους - η κλιματική αλλαγή αποτελεί έγκλημα κατά της ανθρωπότητας, το οποίο, όμως, διαπράττει η ίδια η ανθρωπότητα εις βάρος της. Επιπλέον, επειδή η κλιματική αλλαγή αφορά άμεσα όλους τους κατοίκους του πλανήτη, η ηθική διευθέτηση του ζητήματος απαιτεί την εξισορρόπηση συμφερόντων και την επίλυση ποικίλων συγκρούσεων αξιών. Νομίζω τα παραπάνω αρκούν, ώστε να καταδείξουν το μέγεθος της πρόκλησης που η κλιματική αλλαγή συνιστά για την ηθική σκέψη.

Περιβάλλον-
Ινφογράφημα

[Πηγή: Πρωτοπαπαδάκης, Ε. (2015). Η κλιματική αλλαγή, η θεωρία των παιγνίων και η προοπτική του μοναχικού καβαλάρη. Στο: Ευ. Μανωλάς και Ευ. Πρωτοπαπαδάκης (επιμ.), *Κλιματική Αλλαγή: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις* (7ος τόμ.), σ. 10-16. Ορεσιτιάδα: Εκδόσεις του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. (διασκευασμένο απόσπασμα)]

6. Σιέρρες: κορυφές της οροσειράς Σιέρρα Νεβάδα στη νοτιοανατολική Ισπανία.

Δραστηριότητες

1. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, η κλιματική αλλαγή αφορά:
 - α. μεμονωμένα άτομα,
 - β. συγκεκριμένες κοινωνικές και εθνοτικές ομάδες,
 - γ. όλα τα έμβια όντα, τους οργανισμούς και τα οικοσυστήματα του πλανήτη.
2. Παρουσίασε τους λόγους για τους οποίους η κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο απόσπασμα, αποτελεί οικουμενικό ηθικό ζήτημα.
3. Σχολίασε σύντομα τα αποσπάσματα του κειμένου:
 - α. «δεν υπάρχει στον πλανήτη γωνιά κατάλληλη να κρυφτεί κανείς από την κλιματική αλλαγή»
 - β. «η πλέον κατάλληλη στιγμή να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα είναι πάντοτε αυτή που μόλις πέρασε».
4. Δημιούργησε ένα φωτορεπορτάζ, που θα αναρτηθεί στο ιστολόγιο (blog) του σχολείου σου, με 5 εικόνες από το διαδίκτυο ή 5 δικά σου σκίτσα, τα οποία θα παρουσιάζουν επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής σε όποιους τομείς επιλέξεις. Να συνοδεύσεις τις εικόνες ή τα σκίτσα με ένα σύντομο σχόλιο ή σχετική λεζάντα.

Μετά την πυρκαγιά (1976), Β. Σεμερτζίδης
[Πηγή: Μουσείο Νεοελληνικής Τέχνης Δήμου Ρόδου]

«Όλα για την υγεία»

07

[Πηγή: unsplash.com]

Κείμενο 1**Πριν από την ανάγνωση**

Αναζήτηση: [ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑ / ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ / ΒΙΝΤΕΟ / ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ] και, αφού παρακολουθήσεις το video «Η παχυσαρκία και οι συνέπειές της» (διάρκειας 0:03:20) του Οργανισμού Έρευνας και Ανάλυσης, ΔιαΝΕΟσις, να απαντήσεις στην παρακάτω ερώτηση:

- Ποιες πληροφορίες κράτησες σχετικά με την παχυσαρκία; Συζήτησέ τες με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σου.

«Η σημασία της σωματικής άσκησης: Οδηγίες προς τους γονείς»

Ως γονείς είναι καλό να ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να αποκτήσουν καλές συνήθειες για την υγεία τους. Όσο πιο νωρίς γίνει αυτό τόσο πιο μακροπρόθεσμα αποτελέσματα έχει. Έχει ήδη αποδειχθεί από μελέτες ότι τα παιδιά που δεν αθλούνται έχουν λιγότερες πιθανότητες να γίνουν υγιείς ενήλικες. Υιοθετούν μια λογική αδράνειας που ενδέχεται να διατηρηθεί για την υπόλοιπη ζωή τους. Είναι καλό να μάθετε στα παιδιά ότι δραστηριότητες, όπως το ποδήλατο, το κολύμπι, ο χορός, το γρήγορο περπάτημα, το ποδόσφαιρο, η αεροβική γυμναστική, όταν γίνονται τακτικά δεν είναι μόνο ευχάριστα, αλλά προάγουν και την ψυχική υγεία. Η συστηματική άθληση στο πλαίσιο μιας ομάδας συνομηλίκων ενισχύει το αίσθημα ευγενούς άμιλλας και συνεργασίας για έναν κοινό στόχο, ενώ η από κοινού άθληση μελών της οικογένειας ενισχύει το συναισθηματικό τους δέσιμο, κάτι που δύσκολα επιτυγχάνεται μέσα στη φορτωμένη καθημερινότητα γονέων και παιδιών.

Είναι αλήθεια ότι την περίοδο των εξετάσεων οι υποχρεώσεις των μαθητών είναι αυξημένες, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να διαθέσουν αρκετό χρόνο, για να αθληθούν. Υπάρχουν, όμως, κάποιες εύκολες και απλές λύσεις που μπορούν να βοηθήσουν. Για παράδειγμα, να πηγαίνουν με τα πόδια στο σχολείο ή στο φροντιστήριο και να μην χρησιμοποιούν λεωφορείο, αν είναι εφικτό, ή να κάνουν ολιγόλεπτα διαλείμματα από το διάβασμά τους για ένα γρήγορο περπάτημα που θα τους βοηθήσει να εκτονωθούν και να οξυγονώσουν τον εγκέφαλο, ώστε να γυρίσουν πιο συγκεντρωμένοι στο διάβασμά τους. Επίσης, καλό είναι οι μαθητές να κάνουν αρκετές διατάσεις πλάτης και ασκήσεις με ραχιαίους, αφού με τη στάση που παίρνει το σώμα στο διάβασμα επιβαρύνεται πολύ ο αυχένας.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η φυσική δραστηριότητα θα πρέπει να ενταχθεί συστηματικά στην καθημερινότητα των παιδιών και των εφήβων, καθώς σε συνδυασμό με μια ισορροπημένη διατροφή θα τους οπλίσει με τα αναγκαία εφόδια, ώστε να καταφέρουν να αντεπεξέλθουν τόσο στο δύσκολο έργο των εξετάσεων όσο και αργότερα στην ενήλικη ζωή τους.

Σημασία
Σωματικής
Άσκησης

[Πηγή: Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, 20^ο Δημοτικό Σχολείο Αχαρνών, 20/11/2014 (ιστολόγιο, δια-σκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Βρες δύο σημεία του Κειμένου 1, στα οποία δίνονται οδηγίες προς τους γονείς για τη σωματική άσκηση των παιδιών τους. Τι παρατηρείς ως προς το ρηματικό πρόσωπο και την έγκλιση;
2. Στις παρακάτω προτάσεις εντόπισε σε ποια λέξη ή φράση αναφέρεται η υπογραμμισμένη αντωνυμία:
α. και όσο πιο νωρίς γίνεται αυτό τόσο πιο μακροπρόθεσμα αποτελέσματα έχει.
β. Υιοθετούν μια λογική αδράνειας που ενδέχεται να διατηρηθεί για την υπόλοιπη ζωή τους.
γ. σε συνδυασμό με μια ισορροπημένη διατροφή θα τους οπλίσει με τα αναγκαία εφόδια.
3. Αφού διαβάσεις το παραπάνω κείμενο οδηγιών, φτιάξε τη δική σου λίστα με τα «πρέπει» και τα «δεν πρέπει» για τη διατήρηση της καλής υγείας των συνομηλίκων σου.
4. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες, καταγράψτε τις καθημερινές σας δραστηριότητες που περιλαμβάνουν σωματική άσκηση. Ζητήστε και από τους/τις καθηγητές/-τριές σας να καταγράψουν τη δική τους ανάλογη δραστηριότητα. Συγκεντρώστε τα στοιχεία και ανακοινώστε στην τάξη ποια δραστηριότητα επικρατεί στις απαντήσεις και ποια επιλέγεται λιγότερο συχνά. Σχολιάστε τα αποτελέσματα στην τάξη.

[Πηγή: unsplash.com]

Κείμενο 2 «Το κάπνισμα»

Κάπνισμα-
Ινφογράφημα

Αναζήτησε: [ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ / VLN / ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ] και άκουσε το τραγούδι σε μουσική και στίχους του Αλέξανδρου Ιακώβου και του Γιώργου Α. Μιχαήλ.

- ▶ Στη συνέχεια, να μοιραστείς με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου λέξεις που σου έρχονται στο μυαλό για το κάπνισμα και να τις καταγράψετε όλοι/-ες μαζί στον πίνακα της τάξης με τη μορφή ιδεοθύελλας.

Κείμενο 3 «4,5 χρόνια χωρίς τσιγάρο και η ζωή γίνεται... πιο ωραία»

[Πηγή: unsplash.com]

Στις προσωπικές μου επετείους, που γιορτάζω κάθε χρονιά, είναι και αυτή της διακοπής του τσιγάρου. Τον Ιανουάριο του 2014 αποφάσισα να βάλω τέλος σ' αυτήν τη μακροχρόνια «σχέση» και σ' όλα τα προβλήματα που προκαλεί.

Άρχισα το κάπνισμα στη μεταφηβική ηλικία από καθαρή ανοησία (τότε τα τσιγάρα πήγαιναν μαζί με τα ποτά και τα ξενύχτια) και με την άγνοια κινδύνου που χαρακτηρίζει εκείνη την ηλικία. Ομολογώ, ωστόσο,

ότι δεν κατάλαβα ποτέ τη φράση «απολαμβάνω ένα τσιγάρο», γιατί τελικά για μένα δεν ήταν ποτέ απόλαυση. Ήταν απλώς μια ανόητη εξάρτηση.

Λίγο μετά τα 35, βγαίνοντας από ένα σοβαρό πρόβλημα υγείας, έψαχνα τρόπους να ενισχύσω το ανοσοποιητικό μου. Την ίδια ώρα, όμως, δεν είχα καταλάβει ακόμα πόσο κακό έκανε στον οργανισμό μου αυτή η συνήθεια, μέχρι που άκουσα σε κάποια εκπομπή ότι πράγματι το τσιγάρο αποδυναμώνει σοβαρά το ανοσοποιητικό σύστημα. Θεωρούσα, λοιπόν, αστείο να παίρνω διάφορα σκευάσματα, για να ενισχύσω το ανοσοποιητικό μου, όταν παράλληλα κάπνιζα και προκαλούσα τέτοια βλάβη στον οργανισμό μου. Έτσι, άρχισα να επεξεργάζομαι μέσα μου ότι πρέπει κάπως να το διακόψω.

Το είχα, βέβαια, ήδη μειώσει σημαντικά, δεδομένου ότι στους χώρους εργασίας, μετά την εφαρμογή του αντικαπνιστικού νόμου, το κάπνισμα δεν επιτρεπόταν και ο όγκος δουλειάς δεν άφηνε περιθώριο για πολλά διαλείμματα. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τις διαρκείς επισημάνσεις του φανατικά αντικαπνιστή συζύγου μου, ο οποίος έχασε τον πατέρα του από καρκίνο του πνεύμονα και είχε κάθε λόγο να απεχθάνεται αυτήν τη συνήθεια, βοήθησαν την προσπάθειά μου. Άρχισα, επίσης, σιγά-σιγά να συνειδητοποιώ πόσο άσχημο είναι για έναν μη καπνιστή να ζει και να ανέχεται τη μυρωδιά του καπνού. Πόσο άσχημο είναι να μυρίζεις εσύ, τα ρούχα σου και το σπίτι σου «τσιγαρίλα». Και, μεσούσης της οικονομικής κρίσης, θα ήταν πλήρης παραλογισμός να μειώνω τα έξοδα σε πιο σημαντικά πράγματα, συνεχίζοντας να πληρώνω αδρά για μια βλαβερή συνήθεια.

Μπήκα, λοιπόν, σε μια διαδικασία εκλογίκευσης, με τη βοήθεια του συζύγου μου και με αφορμή έναν πολύ άσχημο πόνο στον λαιμό που κράτησε αρκετές μέρες. Ήταν τόσο άσχημος αυτός ο πόνος, που αδυνατούσα να καπνίσω. Κι όταν πέρασαν μερικές εβδομάδες χωρίς τσιγάρο, αποφάσισα τελικά να μην το ξαναπιάσω.

[Πηγή: Κ. Φίκαρη, *healthpharma.gr*, 5/6/2018 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Αφού διαβάσεις το Κείμενο 3 και ακούσεις το τραγούδι του Αλέξανδρου Ιακώβου «Το κάπνισμα» (Κείμενο 2), σε μια σελίδα του ημερολογίου σου, αφηγήσου την ιστορία του τραγουδοποιού για την εμπειρία του με το κάπνισμα.
2. Ένας/Μία μεγαλύτερος/-η φίλος/-η σου σε ενημερώνει ότι έχει ξεκινήσει προσπάθεια να σταματήσει το κάπνισμα. Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που διάβασες, στείλ' του/της ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (100 λέξεων), στο οποίο να παρουσιάζεις σύντομα τρία βασικά επιχειρήματα για τα οφέλη που θα έχει από τη διακοπή του καπνίσματος.
3. Μια νεαρή κοπέλα καπνίζει ασταμάτητα στην κατάμεστη καφετέρια, αγνοώντας το πυκνό σύννεφο καπνού που δημιουργεί, αναγκάζοντας τους ανθρώπους στα διπλανά τραπέζια να βήχουν. Η κατάσταση κλιμακώνεται, όταν ένας ηλικιωμένος κύριος με αναπνευστικά προβλήματα ζητά ευγενικά από την κοπέλα να σταματήσει. Γράψε από μια σύντομη παράγραφο για τα εξής:
 - α. Τι θα έλεγε ο ηλικιωμένος κύριος;
 - β. Τι θα έλεγε ο ιδιοκτήτης της καφετέριας;
 - γ. Σύνθεσε έναν σύντομο διάλογο μεταξύ της κοπέλας και της παρέας στο διπλανό τραπέζι, αν ήταν φίλοι της.

Συνέπειες
Καπνίσματος:
Σταυράλεξο

Κείμενο 4 «Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Εικόνα»

Μοντέρνα γυναίκα (1930), Kobayakawa Kiyoshi
[Πηγή: Japanese Ukiyo-e art, Μουσείο Τέχνης του Σεντ Λούις]

Έφηβοι Καπνιστές

Δραστηριότητες

1. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, επεξεργαστείτε τα παρακάτω ερωτήματα και, στη συνέχεια, ορίστε έναν/μία εκπρόσωπο της ομάδας που θα παρουσιάσει τις σκέψεις σας:
 - α. Περιγράψτε την εικόνα που βλέπετε. Τι απεικονίζει με την πρώτη ματιά;
 - β. Κοιτάξτε προσεκτικότερα την εικόνα. Με δεδομένο ότι πρόκειται για μια μοντέρνα γυναίκα του 1930, ποια συμπεράσματα βγάζετε;
2. Πού θα μπορούσατε να δείτε αυτήν την εικόνα (χώροι, τοποθεσίες); Αν ήταν αφίσα, σε ποια εκδήλωση θα τη βλέπατε και ποιο θέμα θα είχε;
3. Αν συνδέσετε την εικόνα με το κείμενο που διαβάσατε και το τραγούδι που ακούσατε, πιστεύετε ότι θα μπορούσε να αποτελέσει εικόνα για τον αντικαπνιστικό νόμο; Ναι ή όχι και γιατί;
4. Αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο για τον αντικαπνιστικό νόμο. Δημιουργήστε μια δική σας αφίσα με ένα μήνυμα για τον αντικαπνιστικό νόμο. Για τη δημιουργία της μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ψηφιακά εργαλεία, όπως PosterMyWall, Canva, περιβάλλοντα της e-me (content) κ.ά.

Κείμενο 5 «Φροντίζουμε την υγεία μας κάθε εποχή του χρόνου»

Η εταιρεία Q., αναζητώντας την υπεροχή, φροντίζει την υγεία σας κάθε εποχή του χρόνου και σας προσφέρει τα πιο δημοφιλή της προϊόντα με επιπλέον προϊόν σε κάθε συσκευασία.

Η εταιρεία Q. είναι μια ανεξάρτητη, καινοτόμος, ευφυής και υπεύθυνη εταιρεία που αγωνίζεται για συνεχή εξέλιξη. Έχοντας βασική της αρχή την αφοσίωση στην έρευνα, μελετά, σχεδιάζει και παράγει η ίδια, εντός των υπερσύγχρονων εγκαταστάσεών της, συμπληρώματα διατροφής άριστης ποιότητας, επιλέγοντας τις καλύτερες πρώτες ύλες. Για την εταιρεία Q., αυτή είναι η πραγματική αναζήτηση της υπεροχής! Φέτος, η Q. σας φροντίζει με 50% extra προϊόν σε επιλεγμένα προϊόντα. Αναζητήστε τα στα φαρμακεία.

[Πηγή: Εφημερίδα *Καθημερινή*, 18/12/2017 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Σε ποιο κειμενικό είδος μπορεί να ενταχθεί, κατά τη γνώμη σου, το συγκεκριμένο κείμενο;
2. Κάποια ρήματα του Κειμένου 5 είναι στο β' πληθυντικό πρόσωπο. Για ποιον λόγο πιστεύεις ότι επιλέχθηκε αυτό το πρόσωπο;
3. Για ποιον λόγο ο/η συντάκτης/-τρια του κειμένου έχει επιλέξει συγκεκριμένα γλωσσικά στοιχεία (ενεργητική/παθητική σύνταξη, χρόνος και έγκλιση ρημάτων);

Κείμενο 6 Podcast «Η άσκηση την περίοδο του κορονοϊού»

Αναζήτηση: [OPEN/SPOTIFY/PODCAST/MΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΦΑΝΗ ΣΚΥΦΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ]

Σωματική
Άσκηση - Οφέλη
για τα Παιδιά

Πριν από την ακρόαση

- ▶ Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου στην τάξη για τις φυσικές δραστηριότητες που θα μπορούσε να κάνει κανείς, σε περιόδους υγειονομικών κρίσεων, όπως η πανδημία του κορονοϊού.

Κατά την ακρόαση

1. Αφού ακούσεις το podcast, να καταγράψεις τις συμβουλές που δίνει η ειδικός κ. Ιωάννα Λαουμτζή.
2. Γιατί αυξήθηκε η ζήτηση της on line γυμναστικής, κατά την περίοδο του κορονοϊού; Σήμερα υπάρχει αντίστοιχη ζήτηση και ποιοι, κατά τη γνώμη σου, είναι οι λόγοι;

Μετά την ακρόαση

1. Εργαζόμενοι/-ες ατομικά, σε ζεύγη ή σε μικρές ομάδες, επιλέξτε τη δραστηριότητα με την οποία επιθυμείτε να ασχοληθείτε από τον παρακάτω πίνακα. Λαμβάνοντας υπόψη σας τον ρόλο και το κοινό στο οποίο απευθύνεστε, να χρησιμοποιήσετε κατάλληλο λεξιλόγιο και ύφος, να οργανώσετε το κείμενό σας σωστά και να παρουσιάσετε το θέμα, ώστε να συμπεριλάβετε τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται.

Ρόλος	Κοινό	Μορφή	Θέμα
Αποστολέας	Φιλικό πρόσωπο	Επιστολή προς ένα φιλικό πρόσωπο	«Η δραστηριότητα ή το άθλημα που ξεκίνησα με την είσοδό μου στο Γυμνάσιο»
Μαθητής/-τρια	Γονείς	Κείμενο οδηγίων	«Οδηγίες προς τους γονείς για τη σωστή μεσογειακή διατροφή στο σπίτι»
Ομιλητής/-τρια	Συμμαθητές και συμμαθήτριες	Ομιλία	«Η σημασία της φυσικής δραστηριότητας για τους/τις εφήβους»
Μαθητής/-τρια	Ημερολόγιο	Σελίδα Ημερολογίου	«Σκέψεις και συναισθήματα για τη σωματική και ψυχική μας υγεία και για τις βλαβερές συνήθειες που πρέπει να αποφεύγουμε»

[Πηγή: unsplash.com]

Εννοιολογικός
Χάρτης:
Παραδείγματα
δραστηριοτήτων

«Ζώα: οι άγνωστοι *συν-κάτοικοι*»

08

[Πηγή: commons.wikimedia]

Κείμενο 1

Πριν από την ανάγνωση

Αναζήτηση: [Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΞΕΡΑΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΑ] και παρακολούθησε το βίντεο με τίτλο «Η αλήθεια που δεν ξέρατε για τα πειραματόζωα» (διάρκειας 0:06:17).

- Ποιες είναι οι πληροφορίες που δε γνώριζες και έμαθες, παρακολουθώντας το παραπάνω βίντεο;

«Υπέρ των δοκιμών φαρμάκων σε ζώα;»

1. Τα ζώα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη δοκιμή φαρμάκων, καθώς έχουν πανομοιότυπο DNA με τον άνθρωπο. Οι επιστήμονες, μάλιστα, σημειώνουν ότι σημαντικές ιατρικές ανακαλύψεις έγιναν δυνατές μόνο μέσω δοκιμών φαρμάκων σε ζώα. Τέτοιες δοκιμές καθορίζουν εάν τα πειραματικά φάρμακα είναι αποτελεσματικά ή όχι στους ανθρώπους και αποτελούν σημαντικό στάδιο κατά την ανάπτυξη ενός φαρμάκου, πριν αυτό θεωρηθεί ασφαλές, για να κυκλοφορήσει στην αγορά.
2. Οι θεραπείες που προκύπτουν από τις μελέτες αυτές δεν είναι ωφέλιμες μόνο για τον άνθρωπο αλλά και για τα ζώα, αφού ορισμένες ανθρώπινες ασθένειες εντοπίζονται και στα ζώα (π.χ. καρκίνος, διαβήτης, καρδιακά νοσήματα κ.λπ.).
3. Υπάρχουν αυστηρά νομικά πλαίσια και οδηγίες σχετικά με τη χρήση ζώων στην έρευνα, ενώ κάθε μελέτη επιβλέπεται από την Επιτροπή Φροντίδας και Χρήσης Ζώων της εκάστοτε χώρας. Αυτό γίνεται με σκοπό να διασφαλιστεί ότι η έρευνα διεξάγεται με τον μικρότερο δυνατό αριθμό ζώων και με ελάχιστη ταλαιπωρία για αυτά.

[Πηγή: Όλ. Κέφη, *citycampus*, 5/10/2022 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Κείμενο 2 «Κατά των δοκιμών φαρμάκων σε ζώα;»

Υπέρ ή Κατά
των Δοκιμών
σε Ζώα

1. Τα ζώα που χρησιμοποιούνται σε τέτοιου είδους πειράματα όχι μόνο περιορίζονται σε πολύ μικρούς κλωβούς, υπό απάνθρωπες συνθήκες, αλλά υποβάλλονται σε εξαιρετικά σκληρές δοκιμές. Μετά από αυτά τα πειράματα τα ζώα καταλήγουν να είναι τελείως εξουθενωμένα, βασανισμένα και τελικά θανατώνονται.
2. Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις που δεν εμπεριέχουν βία και κακοποίηση ζώων. Όπως για παράδειγμα, αρκετές εταιρείες επιλέγουν να χρησιμοποιούν δοκιμές *in vitro*, δηλαδή σε δοκιμαστικό σωλήνα, οι οποίες έχουν τεράστια οφέλη σε σχέση με τη δοκιμή σε ζώα. Ακόμα, μέσω της καλλιέργειας ιστών, καθώς και υπολογιστικών μοντέλων, γίνεται δυνατή η διεξαγωγή τέτοιων περίπλοκων δοκιμών. Παρόλο που τα παραπάνω έχουν υψηλό βαθμό αξιοπιστίας, οι δοκιμές σε ζώα συνεχίζονται λόγω του χαμηλού τους κόστους.
3. Έρευνες που έχουν γίνει δείχνουν ότι περίπου το 92% των φαρμάκων που δοκιμάζονται σε ζώα απορρίπτονται, καθώς δεν είναι τελικώς αποτελεσματικά για τους ανθρώπους.

[Πηγή: Όλ. Κέφη, *citycampus*, 5/10/2022 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Τα Κείμενα 1 και 2 αποτελούν αποσπάσματα ενός «αγώνα λόγων» (debate) με επιχειρήματα «υπέρ» και «κατά» της δοκιμής φαρμάκων σε ζώα. Ποιο, κατά τη γνώμη σου, είναι το σημαντικότερο επιχείρημα σε κάθε κατηγορία; Να αιτιολογήσεις την επιλογή σου.
2. Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα, με δύο επιχειρήματα «υπέρ» και δύο επιχειρήματα «κατά» της χρήσης των ζώων ως πειραματόζων, είτε από όσα διάβασες στα κείμενα είτε δικά σου.

Υπέρ της χρήσης των πειραματόζων	Κατά της χρήσης των πειραματόζων

Κείμενο 3

«Υπάρχει αδικία εις βάρος των ζώων»

Ευθανασία
στα Ζώα

- Αρκετές δυτικές χώρες δεν έχουν υιοθετήσει νόμους για την ευημερία των ζώων, ενώ σε πολλές αναπτυσσόμενες τα ζώα θεωρούνται εργαλείο για την εργασία τους. Ζώντας σε κοινωνίες με διαφορετικές αντιλήψεις για τα δικαιώματα των ζώων, πώς μπορούμε να εκσυγχρονίσουμε τις σχέσεις ζώων-ανθρώπων και από πού πρέπει να ξεκινήσει ο εκσυγχρονισμός (π.χ. εκπαιδευτικά συστήματα);

- Λοιπόν, πρέπει να γνωρίζετε ότι οι δυτικές χώρες έχουν μείνει πίσω από πολλές, αν όχι τις περισσότερες, μη δυτικές χώρες σ' αυτό το θέμα. Οι χώρες στις οποίες τα ζώα έχουν νομική υπόσταση είναι η Ινδία, η Κολομβία, το Εκουαδόρ, το Πακιστάν και η Αργεντινή. Η βουδιστική παράδοση είναι φιλοζωική, ενώ περίπου οι μισοί Ινδοί δεν τρώνε κρέας. Όσον αφορά τους νόμους για την ευημερία των ζώων, όλες οι δυτικές χώρες έχουν κάποιους, αλλά συνήθως προστατεύουν τα ζώα συντροφιάς, όχι τα ζώα που τρώμε. Η βιομηχανία της κτηνοτροφίας έχει τεράστια δύναμη στην πολιτική των ΗΠΑ, εμποδίζοντας τη μεταρρύθμιση. Έτσι, έχουμε νόμους που προστατεύουν όχι μόνο τα ζώα συντροφιάς αλλά και τα πτηνά (όχι αυτά που τρώμε) και τα θαλάσσια θηλαστικά, όμως δεν παρέχουν προστασία για τις αγελάδες, τους χοίρους και τα κοτόπουλα σε εθνικό επίπεδο, αν και μεμονωμένες πολιτείες έχουν εισαγάγει περιορισμούς.

Σε γενικές γραμμές, πρέπει να εργαστούμε σε πολλά μέτωπα. Για παράδειγμα, για την προστασία των θαλάσσιων θηλαστικών χρειαζόμαστε νόμους κατά του πλαστικού μίας χρήσης, νόμους που ρυθμίζουν τα εργαλεία αλιείας αστακών, νόμους που ρυθμίζουν τη ρύπανση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και φυσικά νόμους που απαγορεύουν τη χρήση καμακιού. Σε εγχώριο επίπεδο, πρέπει να αμφισβητήσουμε επιθετικά τη βιομηχανία της κτηνοτροφίας, ενημερώνοντας το κοινό για τις συνθήκες που επικρατούν σ' αυτήν τη βιομηχανία. Ευτυχώς, τώρα έχουμε υποκατάστατα του κρέατος: το τεχνητό κρέας με βάση τα φυτά (όπως φασόλια σόγιας, σιτάρι ή άλλα είδη οσπρίων ή δημητριακών) είναι πολύ δημοφιλές και το κρέας που αναπτύσσεται από βλαστοκύτταρα αρχίζει να είναι διαθέσιμο. Έτσι, η βιομηχανία καθίσταται ευάλωτη και μπορεί να αρχίσει να κάνει παραχωρήσεις.

Κίνδυνοι
Προστατευ-
όμενων Ειδών

[Πηγή: Αθ. Κατσικίδης, Εφημερίδα *Καθημερινή*, 18/12/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα συνέντευξης)]

Δραστηριότητες

1. Ποια είναι τα δομικά μέρη της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 3;

Θεματική περίοδος:

.....

Λεπτομέρειες ή σχόλια:

.....

Κατακλείδα:

.....

2. Σε ποιο κειμενικό είδος θα κατέτασες το Κείμενο 3 και γιατί;

3. Τι δηλώνουν οι υπογραμμισμένες διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις του Κειμένου 3;

4. Ομαδική εργασία: Το Κείμενο 3 αποτελεί απόσπασμα συνέντευξης. Αφού διαβάσετε ξανά το κείμενο, σε ζεύγη με τον διπλανό ή τη διπλανή σου, να αναλάβετε αντίστοιχα τον ρόλο του/της δημοσιογράφου και του/της συνεντευξιαζόμενου/-ης, σε μια συνέντευξη 4-5 ερωτήσεων με θέμα: «Δράσεις για την προστασία των ζώων».

Κείμενο 4 «Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Φωτογραφία»

Θαλάσσια
Χελώνα

«Μικρασιατική εκστρατεία: μεταγωγικά ζώα του 8ου Συντάγματος Πεζικού σε καταυλισμό»
[Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο ΕΛΙΑ-MIET]

Δραστηριότητες

1. **Ομαδική εργασία:** Αφού χωριστείτε σε ομάδες, επεξεργαστείτε τα παρακάτω ερωτήματα και, στη συνέχεια, ορίστε έναν/μία εκπρόσωπο της ομάδας που θα παρουσιάσει τις σκέψεις σας:
 - α. Περιγράψτε τη φωτογραφία που βλέπετε. Τι απεικονίζει με την πρώτη ματιά;
 - β. Να αναφέρετε τη χρησιμότητα των ζώων της φωτογραφίας, λαμβάνοντας υπόψη τον τίτλο της.
 - γ. Πού θα μπορούσατε να δείτε αυτήν τη φωτογραφία; Αν ήταν αφίσα, ποια εκδήλωση και ποιο θέμα θα μπορούσε να πλαισιώνει;
2. Σε μια **ομιλία** (150 λέξεων) προς την ολομέλεια της τάξης, να απαριθμήσετε τους λόγους για τους οποίους τα ζώα είχαν σημαντικό ρόλο κατά τη διάρκεια των πολέμων, χρησιμοποιώντας τον εξηγητικό τύπο κειμένων.

Οδηγίες για τη δομή της ομιλίας:

1. **Προσφώνηση:** Στο πάνω αριστερό μέρος του κειμένου, θα γράψεις τον χαιρετισμό που θα απευθύνεις.
2. **Πρόλογος-Εισαγωγή:** Θα συστηθείς με την ιδιότητά σου και θα δηλώσεις τον σκοπό και το θέμα της ομιλίας σου.
3. **Κύριο μέρος:** Θα απαριθμήσεις τους λόγους για τους οποίους τα ζώα ήταν σημαντικά για τον άνθρωπο κατά τη διάρκεια των πολέμων.
4. **Επίλογος:** Σύνομη ανακεφαλαίωση, ευχή, προτροπή.
5. **Αποφώνηση:** Θα ευχαριστήσεις τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σου για τον χρόνο και την προσοχή τους.

Αθήναι, 27 Οκτωβρίου 1928

Αγαητοί μου,

Από τη γειτονιά μάς έδωσαν ένα γατάκι. Ένα χαριτωμένο άσπρο γατάκι, θηλυκό –αλλά με πολύ μακριά... μουστάκια– εξυπνότατο και ζωηρότατο. Μας τρέλανε όλους το διαβολάκι! Δεν τ' αφήνουμε από τα χέρια, το ταΐζουμε, το πλένουμε, το παίζουμε, τη νύχτα το παίρνουμε και στα κρεβάτια μας. Τρέμουμε για τη ζωή του, τη μικροσκοπική αυτή ζωούλα, ζήτημα μιας... πατησιάς. Μια μέρα, λαίμαργο καθώς είναι, άρπαξε ένα κομμάτι ψίχα ψωμί... χρωματιστό –η κόρη μου που ζωγραφίζει, σκούπιζε μ' αυτό τα χρώματά της. Πού να του το πάρουμε απ' το στόμα! Το κατάπιε στη στιγμή. Σε λίγο φάνηκαν τα συμπτώματα μιας μικρής δηλητηριάσεως. Φοβηθήκαμε πως δε θα γλίτωνε κι ετοιμαζόμαστε να κλάψουμε τον πρόωρο κι άδικο αυτόν θάνατο σαν ένα μεγάλο δυστύχημα... Αλλά, προς μεγάλη μας χαρά, το γατάκι έζησε –εφτάψυχο πάλι– κι από το ίδιο βράδυ ξανάρχισε τα καμώματά του, τα παιχνίδια του, τις κατεργαριές του, τις τρέλες του, τις αταξίες του...

Ναι, αλλ' αυτό το έκτακτο γατάκι είναι τάχα κι ευτυχισμένο;... Σεις τώρα θα νομίζετε πως είναι, και πολύ. Αφού τ' αγαπούμε όλοι τόσο, αφού έχει ένα ολάκερο σπίτι δικό του, αφού μπορεί να τρώει, να κοιμάται και να παίζει όσο θέλει, τι του λείπει για μια τέλεια γατίσια ευτυχία;... Αλήθεια, κι εγώ αυτή την ιδέα είχα ως προχτές. Είδα, όμως, πως ήμουν γελασμένος: Το γατάκι μας δεν είναι τέλεια ευτυχισμένο! Κάτι του λείπει. Κι αυτό είναι η συντροφιά των δικών του –το γάλα κι η περιποίηση της μητέρας του, τα χάδια, τα παιχνίδια και τα μαλωματάκια των αδελφών του. Δε νομίζετε πως είναι πολύ σπουδαίο αυτό που του λείπει, και πως τίποτα, καμία ανθρώπινη αγάπη και φροντίδα δεν μπορεί να το αντικαταστήσει;

Πώς το λυπήθηκα! Κι όταν είδα ύστερα τη γυναίκα μου να το πλένει με νερό, σαπούνι και πανάκι, κι εκείνο ν' αντιστέκεται σ' ένα τόσο αφύσικο για γάτα πλύσιμο, της είπα:

- Δεν το δίνουμε πίσω στη μητέρα του; Εκείνη, με τη γλωσσίτσα της και το σάλιο της, το πλένει πολύ καλύτερα, και χωρίς να το βασανίζει.

- Σπουδαίο βάσανο! μου αποκρίθηκε. Έπειτα, πόσο θα βαστάξει; Αύριο θα μεγαλώσει και θα πλένεται μονάχο.

Αλήθεια, αύριο το γατάκι μας θα μεγαλώσει, θα πηγαίνει κάτω, θα βγαίνει έξω, θα ξαναϊδει τη μητέρα του και τ' αδέρφια του, θα πιάσει κι άλλες φιλίες στη γειτονιά. Μα ίσως ούτε και τότε δε θα 'ναι τέλεια ευτυχισμένο: Θα του λείψουν τα χάδια τα δικά μας, που δεν μπορεί να τα 'χει όπως τώρα που είναι μωρό. Εκτός πια αν είναι σωστό εκείνο που λένε πολλοί, πως αντίθετα δηλαδή προς το σκύλο, η γάτα δεν παρανοιάζεται για τα χάδια των ανθρώπων...

Σας ασπάζομαι
Φαίδων

[Πηγή: Ξενόπουλος, Γρ. (1984). *Αθηναϊκές επιστολές. Σας ασπάζομαι Φαίδων*. Αθήνα: Αδελφοί Βλάσση (διασκευασμένο αποσπασμα)]

Άσκηση
Συμπλήρωσης
Κενών

Δραστηριότητες

1. Το Κείμενο 5 είναι απόσπασμα μιας επιστολής. Γιατί πιστεύεις ότι ο επιστολογράφος ακολουθεί αυτόν τον ιδιαίτερο τρόπο, προκειμένου να αφηγηθεί την ιστορία με το γατάκι;
2. Το Κείμενο 5 έχει χιουμοριστικό χαρακτήρα. Εντόπισε δυο-τρεις σκηνές, φράσεις ή λέξεις που φανερώνουν αυτό το ύφος.
3. Χαρακτήρισε τον ήρωα του Κειμένου 5, συνοδεύοντας τους χαρακτηρισμούς σου (επίθετα) με αναφορά σε σημεία από το κείμενο.
4. Επί δεκαετίες, ο συγγραφέας Γρηγόριος Ξενόπουλος (1867-1951) έγραφε στο πρώτο παιδικό ελληνικό περιοδικό, τη «Διάπλαση των Παιδών», τη στήλη «Αθηναϊκές επιστολές», υπογράφοντας με τη φράση «Σας ασπάζομαι, Φαίδων». Για ποιον λόγο ο αρχισυντάκτης του περιοδικού επιλέγει τη μορφή της επιστολής, για να αλληλεπιδράσει με το νεανικό κοινό;

5. Σε μια **επιστολή** προς τον κοντινότερο φίλο σου ή την κοντινότερη φίλη σου αφηγήσου κάποια περιστατικά από την καθημερινότητά σου με το κατοικίδιο σου, χρησιμοποιώντας τον κειμενικό τύπο της βιωματικής αφήγησης.

Οδηγίες:

Μην ξεχάσεις:

- α. Να χρησιμοποιήσεις μια οικεία προσφώνηση για τον φίλο ή τη φίλη σου** (π.χ. Αγαπημένη μου φίλε...).
- β. Να κλείσεις φιλικά την επιστολή σου** (π.χ. Φιλικά/αγάπη/Σε φιλώ).
- γ. Το ύφος** της επιστολής σου να είναι **οικείο, απλό, αυθόρμητο** και **φιλικό**.
- δ. Στον πρόλογο** να γράψεις τον σκοπό της επιστολής σου, στο **κυρίως μέρος** να αφηγηθείς κάποιες σημαντικές στιγμές που μοιράστηκες με το κατοικίδιο σου και στον **επίλογο** να κλείσεις με έναν προβληματισμό ή μια ευχή σου.

Κείμενο 6 «Μαθαίνοντας τη γλώσσα των ζώων»

Αναζήτηση: [PODCAST / ΜΕ ΟΥΡΑ / ΜΑΘΑΙΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ]

Η Γλώσσα
των Ζώων

Πριν από την ακρόαση

- ▶ Έχεις αναρωτηθεί σε ποια γλώσσα επικοινωνούν τα ζώα μεταξύ τους; Έχεις ακούσει ζώα να «μιλούν»;

Κατά την ακρόαση

1. Αφού ακούσεις τα πρώτα δέκα λεπτά από το podcast, ποια είναι τα σημάδια που δίνουν τα ζώα με τη γλώσσα του σώματός τους;
2. Ποιες διαφορές παρατήρησες στη συμπεριφορά ανάμεσα στη γάτα και στον σκύλο;
3. Μπορείς να σκεφτείς συμπεριφορές των ζώων συντροφιάς που είναι ανάλογες με τις συμπεριφορές των ανθρώπων;

Μετά την ακρόαση

1. Αφού ακούσεις το podcast, να αναφέρεις ποιες είναι οι απαραίτητες προϋποθέσεις, για να γίνει κάποιος ή κάποια κηδεμόνας ζώου.
2. Φωτογράφησε και παρουσίασε το κατοικίδιο σου. Αν δεν έχεις, μίλησε για το κατοικίδιο που θα ήθελες να έχεις και γιατί.
3. Σε ένα podcast λίγων λεπτών, εξήγησε την κακή σχέση ενός ανθρώπου με το κατοικίδιο του και τους λόγους που μπορούν να τον οδηγήσουν στην εγκατάλειψη του ζώο του, αναφέροντας τις συνέπειες της πράξης αυτής.

Οδηγίες: Τα βήματα για τη δημιουργία ενός podcast

1. Δώσε έναν τίτλο στο podcast, ώστε να τραβήξεις την προσοχή των ακροατών/-τριών.
2. Χρησιμοποίησε το κινητό σου τηλέφωνο, το tablet ή τον υπολογιστή του σχολείου.
3. Ενδεικτικά, περιηγήσου σε κάποια εφαρμογή podcast, όπως το Audacity και το GarageBand.
4. Σχεδίασε το περιεχόμενο και τη δομή του και κάνε την ηχογράφηση σε έναν χώρο χωρίς θορύβους.
Μετά την τεχνική υλοποίηση του ηχητικού αρχείου (podcast), ανάρτησέ το στο ιστολόγιο του σχολείου σου και συνόδευσέ το με μια σύντομη περιγραφή του περιεχομένου του (50-100 λέξεις).

«Πρότυπα ψυχαγωγίας»

09

[Πηγή: imagine.art]

Κείμενο 1**«Η ψυχαγωγία των νέων στην ψηφιακή εποχή»**

Η ψυχαγωγία των νέων στην ψηφιακή εποχή είναι αναμφισβήτητα ένα αμφιλεγόμενο θέμα. Από τη μια, τα μέσα πολλά και οι επιλογές των νέων ποικίλες. Από την άλλη, η εμμονή στην τεχνολογία και στα όσα προσφέρει αποτελούν αρνητικό παράγοντα στη διάπλαση του νεανικού χαρακτήρα, του νου και της ψυχής. Έτσι, η γνήσια ψυχαγωγία των νέων στην ψηφιακή εποχή τείνει να αντικατασταθεί κάποιες φορές από ανούσιους τρόπους σπατάλης του ελεύθερου χρόνου τους. Με την κυριαρχία των video games και της διαδραστικότητας οι έφηβοι περνούν άπειρες ώρες μπροστά σε οθόνες, γίνονται ήρωες σε έναν κόσμο ψευδαίσθησης και σε μια πλασματική «πραγματικότητα» και οδηγούνται στον **διαδικτυακό εθισμό**.

Τα αρνητικά της ψυχαγωγίας στην ψηφιακή εποχή

Ανατρέχοντας σε παλαιότερες δεκαετίες, η γνήσια ψυχαγωγία και οι επιλογές προσέφεραν ποικίλα οφέλη στο άτομο. Η επιλογή ενός καλού βιβλίου, η παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης συνέβαλλαν στην πνευματική και ψυχική καλλιέργεια των νέων και δρούσαν θετικά στη διαπαιδαγώγησή τους.

Η πλειοψηφία των εφήβων του 21ου αιώνα έχει στραφεί αποκλειστικά στην τεχνολογία. Αφιερώνουν άπειρες ώρες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, καθώς «παρακολουθούν» την καθημερινότητα συνομηλίκων ή μη. Τα «stories» κυριαρχούν και η προσωπική ζωή

του ατόμου αποτελεί πλέον τρόπο ψυχαγωγίας. Οι υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις έχουν εκμηδενιστεί και εξαρτώνται από τις «ταχύτητες» των «servers» (διακομιστές). Οι φιλίες κινούνται σε μια εικονική πραγματικότητα. Η επαφή με το κλασικό βιβλίο δεν υφίσταται και οι νέοι «χάνονται» στον ψηφιακό κόσμο. Η ψυχαγωγία των νέων στην ψηφιακή εποχή αποτελεί καθαρά μια «νόθη» μορφή αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Ενώ ελεύθερου χρόνου που αναμφισβήτητα είναι περιορισμένος λόγω των ποικίλων υποχρεώσεων των εφήβων και όσος απομένει δεν αξιοποιείται προς όφελος του ατόμου.

Είναι, λοιπόν, ανάγκη να περιοριστεί η ακόρεστη χρήση των ψηφιακών μέσων από το άτομο και ειδικά από τον έφηβο. Επιβάλλεται η επιστροφή σε μορφές ψυχαγωγίας που συμβάλλουν στην πνευματική και ηθική διάπλαση του ατόμου.

Αναζητώντας μια υγιή διαφυγή...

Μόνο μέσα από άλλες ασχολίες θα ξαναβρεί το άτομο το αληθινό νόημα της ζωής, τη «γνήσια» ψυχαγωγία. Μέσα από την καλλιέργεια άμεσων διαπροσωπικών σχέσεων. Μέσα από τη συμμετοχή σε εθελοντικές οργανώσεις και την ενίσχυση της ενσυναίσθησης θα ανακαλύψει τι σημαίνει αγωγή της ψυχής. Όσο για τα ψηφιακά μέσα που κατακλύζουν τη ζωή μας, ίσως είναι καιρός να κυριαρχήσει ο άνθρωπος έναντι αυτών και όχι εκείνα έναντι των ανθρώπων.

[Πηγή: Ν. Σταματοπούλου, *Maxmagazine*, 14/10/2021 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Γιατί η ψυχαγωγία των νέων στην ψηφιακή εποχή αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο θέμα (επίμαχο θέμα που δικάζει τις γνώμες των ανθρώπων);
2. Ποια μορφή ψυχαγωγίας κυριαρχεί στους εφήβους του 21ου αιώνα;
3. Υπάρχουν τρόποι υγιούς διαφυγής σε «γνήσιες» μορφές ψυχαγωγίας; Ποιοι επισημαίνονται στο κείμενο και ποιους άλλους μπορείτε να σκεφτείτε;

4. Ομαδική εργασία: Στο κείμενο γίνεται αναφορά στον **διαδικτυακό εθισμό**. Σε ομάδες περιηγηθείτε στην παρακάτω ιστοσελίδα και διαβάστε τα σχετικά στοιχεία.

Αναζητήστε: [[ΕΘΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ](#), [SAFERINTERNET4KIDS](#)], δείτε το βίντεο της ιστοσελίδας του *Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου* και το βίντεο των μαθητών/-τριών για το θέμα και διαβάστε τα σχετικά στοιχεία για τον εθισμό στο διαδίκτυο.

Στη συνέχεια, καταγράψτε και παρουσιάστε με όποιο τρόπο επιθυμείτε (π.χ. στον ψηφιακό τοίχο της e-me, σε κάποιο λογισμικό παρουσίασης, σε ένα σύντομο βίντεο ή podcast, διάρκειας έως 5') τα εξής στοιχεία:

α. Τι είναι ο διαδικτυακός εθισμός;

β. Ποια είναι τα προειδοποιητικά σημάδια εθισμού στο διαδίκτυο;

γ. Με ποιους τρόπους θα συμβουλευάτε έναν συμμαθητή ή συμμαθήτριά σας να αντιμετωπίσει μια τέτοια κατάσταση;

Ψυχαγωγία -
Σειροθέτηση

Κείμενο 2 «Reality show: ενδιαφέρον τηλεοπτικό θέαμα ή τηλεοπτικό σκουπίδι;»

Αναζήτησε το podcast: [\[REALITY SHOW/TΕΤΡΑΔΙΑ ΕΦΗΒΩΝ\]](#) και στη λίστα Επεισοδίων που ανοίγονται πήγαινε στο Επεισόδιο με τίτλο: «Reality show: ενδιαφέρον τηλεοπτικό θέαμα ή τηλεοπτικό σκουπίδι;». Πρόκειται για ένα ερασιτεχνικό podcast από τη σειρά «Τετράδια Εφήβων», στο οποίο μαθήτριες και μαθητές από το 2ο Γυμνάσιο Κορυδαλλού συζητούν για τα ριάλιτι σόου ως ψυχαγωγικό προϊόν που έχει κατακλύσει τη μικρή οθόνη.

Πριν από την ακρόαση

1. Ποιες σκέψεις σου δημιουργεί ο τίτλος του podcast;
2. Παρακολουθείς ριάλιτι σόου; Θεωρείς ότι έχουν ψυχαγωγικό χαρακτήρα;
3. Σε έχει απασχολήσει κι εσένα το ερώτημα αν αποτελούν ένα ενδιαφέρον τηλεοπτικό θέαμα ή ένα τηλεοπτικό «σκουπίδι»;
4. Γιατί οι δημιουργοί επιλέγουν μια τόσο έντονα φορτισμένη λέξη (σκουπίδι) για τον τίτλο του podcast; Αποτελεί ουσιαστικά ένα έμμεσο σχόλιό τους πάνω στο θέμα;

Κατά την ακρόαση

Αφού ακούσεις στην τάξη το πρώτο μέρος του ηχητικού αρχείου (0:03:40-0:18:00), να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις (προς διευκόλυνση, διάβασε πρώτα τις ερωτήσεις, πριν ξεκινήσεις την ακρόαση).

1. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα με τα ζητούμενα στοιχεία (0:03:40-0:04:58):

α. Ποια ήταν η πρώτη σειρά με στοιχεία ριάλιτι;	
β. Ποιο ήταν το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των πρώτων αυτών ριάλιτι σόου;	
γ. Ποια θεωρείται η πατρίδα των ριάλιτι σόου και πότε εμφανίστηκαν εκεί;	
δ. Σε ποια δεκαετία εμφανίστηκαν τα ριάλιτι με τη σημερινή τους μορφή;	
ε. Ποιο ήταν το πρώτο ριάλιτι σόου στην Αμερική;	

2. Πότε εμφανίστηκε το πρώτο ριάλιτι σόου στην Ελλάδα, ποιο ήταν και ποιον αντίκτυπο είχε (0:05:00-0:06:20);
3. Τι είναι αυτό που ελκύει τους θεατές στα ριάλιτι σόου και τα παρακολουθούν με τόση προσήλωση; Να αναφέρεις συνοπτικά τις αντίστοιχες απόψεις των μαθητών/-τριών.

Παναγιώτης (0:07:20-0:09:00): _____

Νεφέλη (0:10:32-0:12:00): _____

Ελένη (0:12:00-0:14:30): _____

Στάθης (0:15:00-0:16:20): _____

4. α. (0:15:30-0:18:00): Τι σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες στα ριάλιτι σόου έχουν «στερεοτυπικούς ρόλους»;
 β. Πώς επιλέγονται οι παίκτες και οι παίκτριες στα ριάλιτι;
 γ. Τι είναι οι «τεχνητές κρίσεις» μέσα σ' ένα ριάλιτι σόου;
5. Συνέχισε την ακρόαση και σημείωσε συνοπτικά ποια είναι η άποψη των συμμετεχόντων/-ουσών στη συζήτηση σχετικά με το εάν τα ριάλιτι σόου είναι απλώς άλλη μία εκπομπή ή ένα πολιτιστικό «σκουπίδι».

Ελένη (0:19:00-0:20:10): _____

Στάθης (0:21:00-0:22:00): _____

Παναγιώτης (0:22:22-0:24:00): _____

Νεφέλη (0:24:50-0:26:40): _____

[Πηγή: imagine.art]

Κείμενο για τα
Ριάλιτι Σόου

1. **Μετά την ακρόαση**
Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες, καλείστε ως τηλεοπτικοί κριτικοί να συντάξετε μια **κριτική** (150-200 λέξεων) ενός ριάλιτι σόου -πραγματικού ή φανταστικού- που να περιλαμβάνει: μια σύντομη περιγραφή του περιεχομένου του σόου, των συμμετεχόντων/-ουσών και των ρόλων τους, αξιολόγηση της παραγωγής (σκηνοθεσία, σκηνηκρά, ρυθμός προγράμματος), κριτική των συμμετεχόντων/-ουσών (παρουσίαση των συμπεριφορών τους, σχολιασμός των μεταξύ τους σχέσεων ή συγκρούσεων), αναφορά στις συναισθηματικές αντιδράσεις που προκαλεί το πρόγραμμα στο τηλεοπτικό κοινό, σχολιασμό των μηνυμάτων που προβάλλει το σόου, προτάσεις για βελτίωση ή αλλαγές στο πρόγραμμα.

Κείμενο 3

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Α. Εικόνες»

Συλλογή Έργων
Τέχνης για την
Ψυχαγωγία

[Πηγή: imagine.art]

Δραστηριότητες

1. **α.** Ποιες διαφορετικές μορφές ψυχαγωγίας παρατηρείς στις δύο εικόνες; Ποια θα προτιμούσες και γιατί;
β. Σε ποια από τις δύο εικόνες θα απέδιδες τον όρο *ψυχαγωγία* και σε ποια τον όρο *διασκέδαση* και γιατί;
2. Να καταγράψεις σε έναν πίνακα με δύο στήλες μορφές ψυχαγωγίας και μορφές διασκέδασης των σημερινών νέων.
3. Εσύ έχεις ελεύθερο χρόνο; Τι κάνεις στον ελεύθερο χρόνο σου τις καθημερινές και τι τα Σαββατοκύριακα; Τι άλλο θα ήθελες να κάνεις;
4. Ως μέλος του μαθητικού συμβουλίου της τάξης σου γράψε μια **επιστολή** (150-200 λέξεων) στον/στη Δήμαρχο της πόλης σου, στην οποία να αναφερθείς στη σημασία του ελεύθερου χρόνου για τον σύγχρονο άνθρωπο. Στη συνέχεια, να εισηγηθείς μέτρα, με τα οποία ο Δήμος θα μπορούσε να συμβάλει στη σωστή αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων.
5. Είσαι υπεύθυνος/-η της οργάνωσης μιας εκδήλωσης στον χώρο του σχολείου για την παρουσίαση ενός παιδικού βιβλίου. Γράψε την **ανακοίνωση** της εκδήλωσης (80-90 λέξεις). Οι βασικές πληροφορίες που χρειάζεται να περιλαμβάνει είναι:
 - χρόνος και τόπος της εκδήλωσης
 - όνομα συγγραφέα και εκδόσεων
 - τίτλος βιβλίου
 - περιεχόμενο της εκδήλωσης

Πολυτροπικά
Κείμενα

«Αναβάπτιση» Αφίσα εορτασμού Εθνικής
Εορτής, Ι. Μ. Σάμου - Ικαρίας - Κορσεών

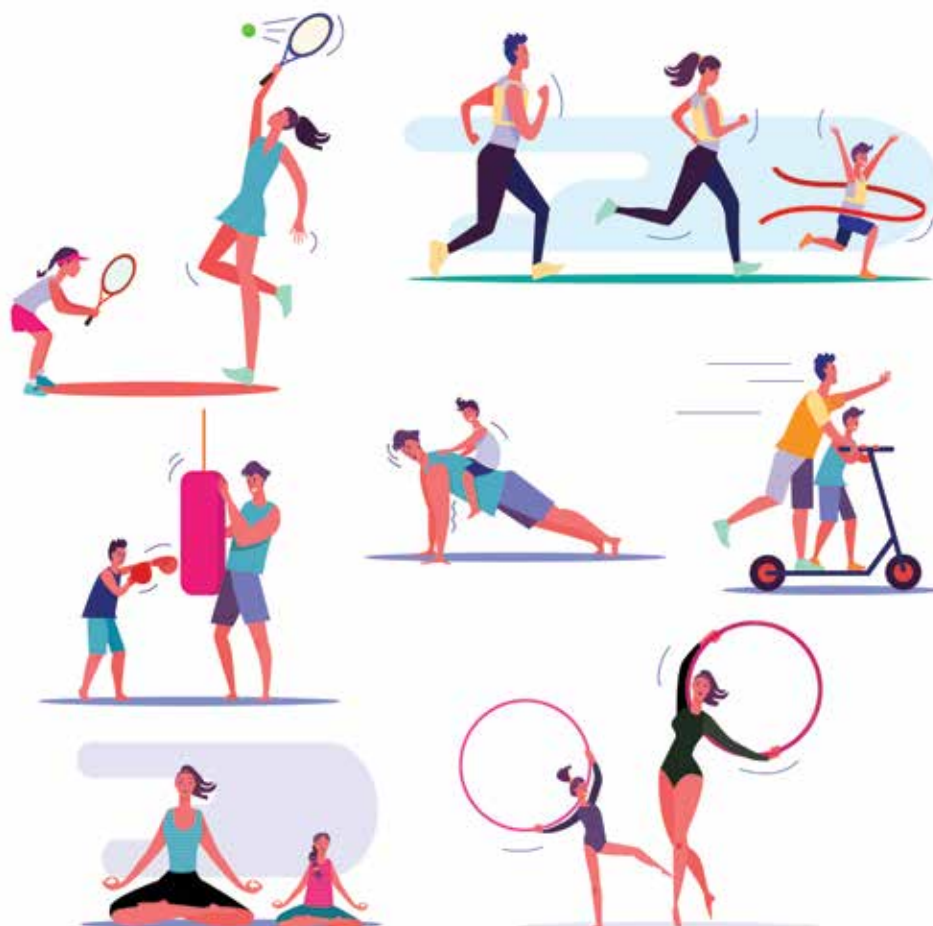
«Έλα να σου μιλήσω για τον τόπο μου»
Αφίσα 1ου Μαθητικού Συνεδρίου 2023
Πειραματικού Λυκείου Πανεπιστημίου Πατρών

Δραστηριότητες

1. α. Από τη μορφή και τον τίτλο κάθε αφίσας, ποιες πληροφορίες παίρνεις σχετικά με το είδος της εκδήλωσης, τους διοργανωτές και τα δρώμενα που θα υλοποιηθούν κατά τη διάρκεια της;
β. Πώς θα σχολιάζεις τους τίτλους των δύο αφισών;
2. α. Ποια στοιχεία της πρώτης αφίσας τονίζουν το θρησκευτικό και ποια το ιστορικό περιεχόμενο της εκδήλωσης;
β. Ποια στοιχεία της δεύτερης αφίσας συνδέουν το περιεχόμενο της εκδήλωσης με το περιβάλλον και την τοπική ιστορία;
3. Παρατήρησε τα χρώματα κάθε αφίσας. Ποιο χρώμα κυριαρχεί; Γιατί;
4. Σχολίασε τις επιλογές στη γραμματοσειρά (χρώματα, μέγεθος γραμμάτων, μορφή χαρακτήρων) και τον ρόλο τους στο τελικό αποτέλεσμα.
5. Δημιούργησε τη δική σου **αφίσα** ή **πρόσκληση** για μια ψυχαγωγική εκδήλωση που ετοιμάζει το σχολείο σου. Μπορείς να αξιοποιήσεις την e-me, κάποιο διαδικτυακό εργαλείο (Canva, Power-Point, PosterMyWall κ.ά.) ή το ταλέντο σου στη ζωγραφική και να τη σχεδιάσεις μόνος/-η σου. Πρόσεξε τα χρώματα, τη γραμματοσειρά (μέγεθος, χαρακτήρες κ.λπ.) που θα χρησιμοποιήσεις, τη θέση του κειμένου κ.λπ.

[Πηγή: Freepik]

Η τάση των νέων να μιμούνται τις συμπεριφορές, όπως και τις αντιδράσεις των προσώπων του άμεσου περιβάλλοντός τους ή των προσώπων εκείνων που θαυμάζουν, δείχνει πόσο σημαντική είναι η προσπάθεια για την έγκαιρη εμφάνιση θετικών προτύπων στην καθημερινότητά τους, προκειμένου αυτά να έχουν θετικό αντίκτυπο στην προσωπικότητά τους.

Θετικά πρότυπα για τους νέους μπορεί να αποτελέσουν οι αθλητές όλων των αθλημάτων (μπάσκετ, ποδόσφαιρο, χειροσφαίριση (χάντμπολ) κ.λπ.) στον βαθμό που δίνεται έμφαση στην εργατικότητα και στην αφοσίωση που χρειάζεται, προκειμένου κάθε αθλητής να πετύχει τους στόχους του. Είναι γνωστό, άλλωστε, ότι ο χώρος του αθλητισμού χαρακτηρίζεται από την αυτοπειθαρχία, καθώς και από τους περιορισμούς που τίθενται στους αθλητές.

Οι νέοι, έχοντας ως πρότυπο τους αθλητές, αντιλαμβάνονται τη σημασία της εργατικότητας, της διάθεσης για συνεργασία και της συνέπειας για την επίτευξη των προσωπικών τους στόχων. Συνειδητοποιούν πως, προκειμένου να επιτύχουν όσα επιθυμούν στη ζωή τους, οφείλουν να εργαστούν σκληρά και πως οι επιτυχίες προκύπτουν μετά από προσωπικό κόπο.

Μια ιδιαίτερη κατηγορία αθλητών που μόνο θετικά μπορούν να επιδράσουν στη ζωή των νέων ανθρώπων είναι οι αθλητές με κάποια αναπηρία, οι οποίοι, παρά τις δυσκολίες τους, δεν το έβαλαν κάτω. Ο αθλητισμός για τα άτομα με αναπηρίες δεν είναι μόνο χαρά, διασκέδαση και άσκηση αλλά μια διαδικασία επίπονη και μακρόχρονη, που συμβάλλει στην αποκατάσταση, στην ανεξαρτησία του ατόμου και την επανένταξή του στην κοινωνία.

Ο υγιής αθλητισμός αποτελεί την καλύτερη επένδυση στην προσωπικότητα του παιδιού, του εφήβου, του ενήλικα και της κοινωνίας μας γενικότερα. Το σημαντικότερο είναι το παιδί να αγαπήσει τη γυμναστική. Η χαρά της συμμετοχής, η ευεξία που προσφέρει η άσκηση, η επικοινωνία με συνομηλίκους, καθώς και η παρότρυνση του προπονητή είναι στοιχεία που έτσι και αλλιώς συμβάλλουν θετικά στην ψυχολογία του παιδιού.

[Πηγή: atlassportswear.gr (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Για ποιους λόγους ο αθλητισμός αποτελεί πρότυπο ψυχαγωγίας, σύμφωνα με το κείμενο;
2. Ποια ιδιαίτερη κατηγορία αθλητών επισημαίνεται στο κείμενο ως υγιές πρότυπο και γιατί;
3. Σε Ημερίδα που διοργανώνει το σχολείο σου για την Πανελλήνια Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού να παρουσιάσεις σε **ομιλία** προς τη σχολική κοινότητα (100-150 λέξεις) τους λόγους για τους οποίους ο αθλητισμός αποτελεί υγιές πρότυπο ψυχαγωγίας και τα οφέλη της συμμετοχής των νέων σε αθλητικές δραστηριότητες.
4. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε δυάδες, σχεδιάστε μια σύντομη συνέντευξη από τον αγαπημένο σας αθλητή ή την αγαπημένη σας αθλήτρια. Συντάξτε τις ερωτήσεις και, στη συνέχεια, αν θέλετε, δραματοποιήστε τη.
5. Φαντάσου ότι ο αγαπημένος σου αθλητής ή η αγαπημένη σου αθλήτρια έχει γράψει την αυτοβιογραφία του/της. Ως βιβλιοκριτικός, παρουσίασε προφορικά στην τάξη την αξιολόγηση του βιβλίου εστιάζοντας σε κάποιο σημαντικό γεγονός από την προσωπική του/της ιστορία.

Σταυρόλεξο -
Ψυχαγωγία

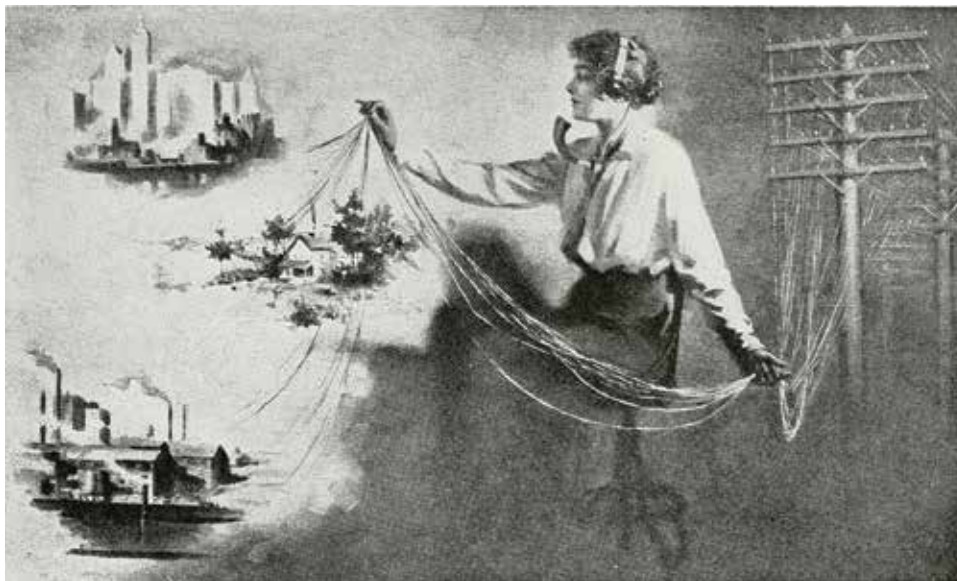
[Πηγή: imagine.art]

«Το μέσο είναι το μήνυμα;
- Σύγχρονες μορφές επικοινωνίας»

10

[Πηγή: commons.wikimedia]

Κείμενο 1 **Πριν από την ανάγνωση**

- ▶ Ποια μορφή επικοινωνίας παρουσιάζεται στην εικόνα; Πιστεύεις ότι αντιπροσωπεύει ακόμα την εποχή μας και γιατί;
- ▶ Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της επικοινωνίας στη σύγχρονη εποχή;

«Επικοινωνία»

Επικοινωνία είναι η διαδικασία της ανταλλαγής πληροφορίας μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών, για τα οποία η πληροφορία έχει νόημα. Επικοινωνία έχουμε, για παράδειγμα, μεταξύ έμβιων όντων, με την ανταλλαγή σκέψεων, μηνυμάτων, συναισθημάτων ή πληροφορίας μέσω της ομιλίας, της εικόνας, της γραφής, της συμπεριφοράς. Πρόκειται για τη διαδικασία με την οποία ένας πομπός Α (άνθρωπος ή ομάδα) μεταβιβάζει πληροφορίες, σκέψεις, ιδέες ή συναισθήματα σε έναν δέκτη Β (άνθρωπο ή ομάδα), με στόχο να προκαλέσει σε αυτόν την εμφάνιση ιδεών, πράξεων ή συναισθημάτων.

Η επικοινωνία είναι μια διαδικασία ανταλλαγής μηνυμάτων που αφορά κάθε οργανισμό που είναι σε θέση να λάβει και να στείλει μηνύματα. Μπορεί να είναι είτε αυθόρμητη και φυσική είτε προσχεδιασμένη και κωδικοποιημένη συνειδητά και προσεκτικά. Η επικοινωνία μπορεί να γίνει με νοήματα, με λέξεις και με γράμματα, δηλαδή μπορεί να είναι νοηματική, προφορική ή γραπτή αντίστοιχα. Η επικοινωνία, όμως, μπορεί να είναι και προσχεδιασμένη μέσω διαφόρων συσκευών. Η τηλεόραση, το τηλέφωνο και οποιαδήποτε άλλη συσκευή που μας βοηθάει να επικοινωνούμε, ακόμα και από απόσταση, είναι ένα κομμάτι προσχεδιασμένης επικοινωνίας, η οποία γίνεται με τη βοήθεια της τηλεπικοινωνίας.

Η ανθρώπινη επικοινωνία αναπτύχθηκε πριν από εκατομμύρια χρόνια, καθώς οι άνθρωποι ένιωθαν από νωρίς αυτήν την ανάγκη, και έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Σήμερα, η επικοινωνία διαδραματίζει καίριο ρόλο στη ζωή μας, αφού ολόκληρη η καθημερινότητά μας εξαρτάται από αυτήν. Τα παλαιότερα χρόνια η μορφή της ήταν κυρίως λεκτική, αλλά στις μέρες μας χρησιμοποιείται και η μαζική επικοινωνία, η οποία δεν είναι μορφή επικοινωνίας που δόθηκε από τη φύση. Σε αυτήν περιλαμβάνονται τα νέα μέσα, όπως είναι η τηλεόραση, το τηλέφωνο, ο κινηματογράφος, το διαδίκτυο. Σε αυτά οι άνθρωποι οδηγήθηκαν από την ανάγκη για πιο γρήγορη και εύκολη επικοινωνία. Μη λεκτική επικοινωνία θεωρείται συνήθως η διαδικασία επικοινωνίας, κατά την οποία στέλνουμε και δεχόμαστε μη λεκτικά (κυρίως οπτικά) μηνύματα. Η γλώσσα δεν είναι η μόνη πηγή επικοινωνίας, καθώς υπάρχουν κι άλλες. Μηνύματα μπορούν να σταλούν μέσω χειρονομιών και αγγιγμάτων (απτική επικοινωνία), μέσω της γλώσσας του σώματος ή της στάσης, της έκφρασης του προσώπου και της οπτικής επαφής. Νοήματα μπορούν, επίσης, να κοινοποιηθούν μέσω αντικειμένων ή χειροποίητων έργων (π.χ. ρούχα, κομμώσεις ή αρχιτεκτονική), συμβόλων και εικόνων.

Επικοινωνία-
Κατανόηση
Κειμένου

[Πηγή: *businesslife.gr*, 2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Συμπλήρωσε τον πίνακα:

Επικοινωνία	
Ορισμός επικοινωνίας	
Βασικές προϋποθέσεις	
Κώδικες επικοινωνίας	

2.
 - α. Ποια είδη επικοινωνίας αναφέρονται στο κείμενο;
 - β. Ποια αλλαγή που έγινε στην επικοινωνία με την πάροδο του χρόνου επισημαίνεται στο κείμενο;
3. Παρουσίασε ένα παράδειγμα επικοινωνίας μεταξύ δύο ανθρώπων, μεταξύ ζώων και μεταξύ ενός ανθρώπου και ενός ζώου.
4. Συζήτησε στην τάξη τις δυνατότητες και τους κινδύνους της μαζικής επικοινωνίας. Στη συνέχεια, γράψε ένα **άρθρο** (120-150 λέξεων) που θα δημοσιευτεί στο ιστολόγιο του σχολείου σου, στο οποίο θα εκθέσεις τις θετικές και αρνητικές διαστάσεις της μαζικής επικοινωνίας με παραδείγματα.
5. Ομαδική εργασία: Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε ένα ενημερωτικό γράφημα για το θέμα της επικοινωνίας, τις μορφές και τα είδη της. Ανάλογα με τα ενδιαφέροντά σας και τις δεξιότητές σας, χωριστείτε σε ομάδες, φτιάξτε ψηφιακά ή ζωγραφίστε πίνακες, εικόνες, διαγράμματα και σχήματα, για να είναι κατανοητό το μήνυμά σας.

- ▶ Γνωρίζεις τους όρους «σύγχρονη» και «ασύγχρονη» επικοινωνία;

«Σύγχρονη και ασύγχρονη επικοινωνία»

Οι νέες τεχνολογίες έχουν αλλάξει τον τρόπο που αλληλεπιδρούμε με άλλους ανθρώπους και αυτό περιλαμβάνει, φυσικά, τον τρόπο που επικοινωνούμε. Η εμφάνιση εικονικών πλατφορμών και κινητών συσκευών μάς επιτρέπει να είμαστε σε συνεχή επαφή με τα πάντα.

Μία από τις πολλές δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες είναι η σύγχρονη επικοινωνία, η οποία ορίζεται ως μια διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο, μέσω της χρήσης διαδικτυακών ή τεχνολογικών πλατφορμών. Το κύριο χαρακτηριστικό της σύγχρονης επικοινωνίας είναι η δυνατότητα διαλόγου, ανταλλαγής πληροφοριών και συζήτησης με έναν ή περισσότερους ανθρώπους σε πραγματικό χρόνο, χωρίς να χρειάζεται αυτό το άτομο να βρίσκεται μπροστά μας στον ίδιο χώρο.

Η ασύγχρονη επικοινωνία είναι το αντίθετο της σύγχρονης επικοινωνίας. Η ασύγχρονη επικοινωνία αναφέρεται στη διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών αλλά όχι ταυτόχρονα ή στο ίδιο χρονικό πλαίσιο. Ένα παραδοσιακό παράδειγμα ασύγχρονης επικοινωνίας είναι το γράμμα ή το ταχυδρομείο. Ωστόσο, δεδομένου ότι είμαστε σε ένα εικονικό πλαίσιο επικοινωνίας, το καλύτερο παράδειγμα αυτού του τύπου ανταλλαγής πληροφοριών που υπάρχει σήμερα είναι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Αυτή η μορφή επικοινωνίας μπορεί να είναι πραγματικά χρήσιμη σε εκπαιδευτικά και εργασιακά πλαίσια. Χάρη στις πλατφόρμες εικονικής επικοινωνίας, οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί και οι συνεργάτες μπορούν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται σύγχρονα (ή ασύγχρονα) χωρίς περιορισμούς χρόνου. Μέσω της χρήσης δικτύων διαδικτύου, πλατφορμών, εργαλείων ή εικονικών εφαρμογών, η ανταλλαγή ιδεών και πληροφοριών διευκολύνεται. Τα τρία κύρια εργαλεία, μέσω των οποίων μπορούμε να δημιουργήσουμε σύγχρονη επικοινωνία, είναι τα άμεσα μηνύματα, η συνομιλία και οι κλήσεις βίντεο ή ήχου. Επιπλέον, με τις τελευταίες εξελίξεις, το σύστημα επιτρέπει την επικοινωνία μέσω φωνητικών μηνυμάτων και την ανταλλαγή εικόνων, εγγράφων, συνδέσμων και οπτικοακουστικών πληροφοριών.

Αν και αυτός ο τύπος επικοινωνίας έχει μεγάλα πλεονεκτήματα, εξ ου και η ευρεία δημοτικότητά του, η κακή χρήση του μπορεί να έχει και περιορισμούς.

[Πηγή: *yes, therapy helps!*, 22/12/2023 (ιστολόγιο, διασκευασμένο απόσπασμα)]

Σύγχρονη - Ασύγχρονη Επικοινωνία-
Κατανόηση Κειμένου

[Πηγή: [wikimedia.commons/pd](https://commons.wikimedia.org/)]

Δραστηριότητες

1. Να συμπληρώσεις τον πίνακα με βάση τα στοιχεία του κειμένου:

Σύγχρονη επικοινωνία		Ασύγχρονη επικοινωνία	
Ορισμός	Χαρακτηριστικά	Ορισμός	Χαρακτηριστικά
Εφαρμογές	Παραδείγματα	Εφαρμογές	Παραδείγματα

2. Ο/Η συντάκτης/-τρια ισχυρίζεται πως οι νέες τεχνολογίες έχουν αλλάξει τον τρόπο που αλληλεπιδρούμε με άλλους ανθρώπους. Συμφωνείς ή διαφωνείς και γιατί;

3. Να εντοπίσεις τις επιθετικές φράσεις των δύο πρώτων παραγράφων. Να τις βάλεις σ' έναν δίσηλο πίνακα (ομοιόπτωτοι και ετερόπτωτοι προσδιορισμοί) και να βρεις το είδος τους.

4. **Ομαδική εργασία:** Συζητήστε αρχικά στην ολομέλεια της τάξης ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της σύγχρονης και της ασύγχρονης επικοινωνίας στην εκπαίδευση και την εργασία. Να τα καταγράψετε σε ένα **διάγραμμα**.

Έπειτα, χωριστείτε σε δύο ομάδες, «ομάδα της σύγχρονης επικοινωνίας» και την «ομάδα της ασύγχρονης επικοινωνίας». Κάθε ομάδα θα πρέπει να προετοιμάσει μια **ομιλία** διάρκειας 3 λεπτών, στην οποία θα παρουσιάσει τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της επικοινωνίας που εκπροσωπεί. Οι ομιλίες θα πρέπει να είναι σωστά τεκμηριωμένες και να βασίζονται σε συγκεκριμένα παραδείγματα. Η αξιολόγηση των ομιλιών θα γίνει με βάση τα εξής κριτήρια: τεκμηρίωση, δομή, επιχειρηματολογία, τεχνικές πειθούς, συνοχή.

5. **Ομαδική εργασία:** Συμμετέχετε σε μια Ημερίδα που θα διεξαχθεί στο σχολείο σας με τίτλο «Προτάσεις εμπλουτισμού της σύγχρονης-ασύγχρονης επικοινωνίας στην εκπαίδευση: η σκοπιά των μαθητών/-τριών».

Φτιάξτε μια **ανακοίνωση** με τη μορφή **πολυτροπικού κειμένου-αφίσας** (poster) με τις προτάσεις σας, χρησιμοποιώντας γραφήματα και εικόνες. Στόχος σας είναι να δώσετε ιδέες στους/στις εκπαιδευτικούς και στα άλλα σχολεία που θα παρευρεθούν στην Ημερίδα για τις μορφές επικοινωνίας που θα θέλατε εσείς ως μαθητές/-τριες να αξιοποιήσετε στην καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία. Να παρουσιάσετε προφορικά την ανακοίνωσή σας (2-3') με τις προτάσεις σας στους/στις συμμαθητές/-τριές σας.

Οδηγίες:

- ▶ Σκεφτείτε ποιο θα είναι το κεντρικό μήνυμα.
- ▶ Καταγράψτε τις πληροφορίες που θέλετε να δώσετε.
- ▶ Επιλέξτε οπτικούς δείκτες, για να το εκφράσετε: εικόνα, σύμβολα, είδος, μέγεθος και χρώμα γραμματοσειράς.
- ▶ Επιλέξτε τη βέλτιστη διάταξη των στοιχείων μέσα στην αφίσα, προσέχοντας τι θα προβληθεί πιο πολύ.

Κείμενο 3

«Η εξέλιξη στην επικοινωνία»

Πριν από την ανάγνωση

«Ο σύγχρονος άνθρωπος είναι σκλάβος της εξέλιξης. Δεν υπάρχει πρόοδος που δεν καταλήγει να τον υποδουλώσει εντελώς»

Πωλ Βαλερύ, Γάλλος ποιητής (1871-1945)

- ▶ Πώς αντιλαμβάνεσαι το σχόλιο του Πωλ Βαλερύ; Μπορείς να σκεφτείς ένα παράδειγμα που να δείχνει ότι ο άνθρωπος έχει «υποδουλωθεί» από την πρόοδο της επικοινωνίας;

[Πηγή: suindependent.com]

Πίνακας-
Νυχτοπούλια
Χόπερ

Δραστηριότητες

- Τι απεικονίζει το σκίτσο;
 - Ποια διαφορά εντοπίζεις μεταξύ της προϊστορικής και της σύγχρονης επικοινωνίας;
 - Ποιο φαινόμενο σχολιάζει;
- Ποια είναι η σχέση εικόνας και κειμένου;
 - Τι σημαίνουν οι λέξεις που χρησιμοποιούν στις δύο διαφορετικές ιστορικές περιόδους οι άνθρωποι;
- Πώς σχολιάζει η εικόνα την εξέλιξη της ανθρώπινης επικοινωνίας;
 - Λαμβάνοντας υπόψη τα λόγια του Γάλλου ποιητή, πώς ερμηνεύεις το σκίτσο;

Οι ψευδείς ειδήσεις, γνωστές και ως ψευδονέα, πλαστές ειδήσεις ή κατασκευασμένες ειδήσεις (fake news), συνιστούν μια μορφή προπογάνδας ή κίτρινου Τύπου, που στοχεύει στην παραπληροφόρηση μέσα από τη διάδοση παραπλανητικών πληροφοριών με τη μορφή φήμης ή φάρσας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

- ▶ Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τις αρνητικές πτυχές της μαζικής ενημέρωσης, εστιάζοντας στη φράση fake news. Ποιες είναι οι επιπτώσεις της παραπληροφόρησης στο άτομο και την κοινωνία;

Κείμενο 4**«Ο αχταρμάς της ενημέρωσης»**

Αναζήτηση [ΑΝΑΛΥΣΕ ΤΟ: Ο ΑΧΤΑΡΜΑΣ ΤΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ] και άκουσε το podcast της Εφημερίδας των Συντακτών (2/5/23), με σχολιαστή τον Τάσο Τσακίρογλου (0:00:00-0:01:13 και 0:03:25-0:05:03).

Κατά την ακρόαση

Άκουσε τα λεπτά 0:00:00-0:01:13:

1. Συμπλήρωσε τα κενά:
Ο Christopher Lasch, ένας από τους μεγαλύτερους Αμερικανούς μαχόμενους _____, αναφερόμενος στα μέσα μαζικής ενημέρωσης έγγραφε: «Η μαζική επικοινωνία ενισχύει την _____ δομή της κοινωνίας, καταστρέφοντας τη _____ μνήμη, αντικαθιστώντας τις _____ στις οποίες μπορούσε κάποιος να πιστέψει, με ένα star system νέου τύπου και αντιμετωπίζοντας όλες τις _____, όλα τα προγράμματα, όλα τα _____ και όλες τις _____ ως αντικείμενα που αξίζουν την ίδια προσοχή από τη σκοπιά της _____, που αξίζουν εξίσου να προσελκύσουν την προσοχή του θεατή και επομένως που είναι εξίσου εκτεθειμένα στη _____ και στη νοηματική _____». Το βλέπουμε αυτό καθαρά στην _____ περίοδο και στον τρόπο με τον οποίον τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, κυρίως τα τηλεοπτικά, προβάλλουν τις ειδήσεις και τις _____ εξελίξεις.

Άκουσε τα λεπτά 0:03:25-0:05:03:

2. Επίλεξε τη σωστή απάντηση:
 1. Ο καθημερινός βομβαρδισμός εικόνων και λέξεων προπαγάνδας από τα δελτία ειδήσεων στερεί από τον μέσο πολίτη:
 - α. την αξιολόγηση των πληροφοριών που ακούει στα δελτία ειδήσεων
 - β. τη δυνατότητα μιας σύγκρισης και κριτικής της κάθε ειδήσεως
 2. Αποτέλεσμα αυτού είναι να γίνεται θύμα:
 - α. των fake news και της κατασκευασμένης πραγματικότητας.
 - β. των κατασκευασμένων αντιλήψεων για την πραγματικότητα που προβάλλουν τα ΜΜΕ.
 3. Τα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων:
 - α. ευνοούν το fast food της σκέψης, ενώ, ουσιαστικά, η πραγματική διαδικασία της σκέψης χρειάζεται χρόνο και διανοητική προσπάθεια.
 - β. ευνοούν το fast food της σκέψης, τη στιγμή που απαιτείται κριτική ανάλυση για να επεξεργαστούμε τα δεδομένα.
 4. Η εξάντληση του σύγχρονου ανθρώπου και η συρρίκνωση της σκέψης οφείλεται:
 - α. στις εξοντωτικές απαιτήσεις από την κοινωνία
 - β. στους εξαντλητικούς ρυθμούς της δουλειάς και των υποχρεώσεων μας.
 5. Για να αλλάξει το τοπίο της ενημέρωσης, προϋπόθεση είναι:
 - α. η τηλεθέαση, η ακροαματικότητα και η εμπορικότητα
 - β. η αύξηση της αξίας του κριτηρίου της εντιμότητας και της ποιότητας.

Μετά την ακρόαση

1. Συζητήστε στην τάξη (α) πώς ο καθημερινός βομβαρδισμός ειδήσεων και πληροφοριών επηρεάζει τη σκέψη και την κρίση του σύγχρονου ανθρώπου, (β) ποιες είναι οι συνέπειες της παραπληροφόρησης από τα μέσα ενημέρωσης, (γ) τι καλούμαστε να κάνουμε εμείς ως πολίτες, για να βελτιώσουμε την ποιότητα της ενημέρωσης.
2. Διερευνήστε στο διαδίκτυο ή σε έντυπες πηγές και προσδιορίστε τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να αξιολογούμε τις πληροφορίες που λαμβάνουμε ως δέκτες από τα μέσα ενημέρωσης. Σχεδιάστε ένα ψηφιακό ή έντυπο βιβλίο (e-book) με οδηγίες για τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να αντισταθούμε στην παραπληροφόρηση και την υπερπληροφόρηση.
3. Αφού χωριστείτε σε τρεις ομάδες, να παρακολουθήσετε στην τάξη ένα απόσπασμα ενός τηλεοπτικού ρεπορτάζ ή δελτίου ειδήσεων για ένα επίκαιρο θέμα και να το αναλύσετε ως εξής: Η πρώτη ομάδα να εκφωνήσει την είδηση, ενσωματώνοντας κάποια ψευδή στοιχεία σ' αυτήν, αλλά με μη εμφανή τρόπο, αποσκοπώντας σε σκόπιμη παραπληροφόρηση. Η δεύτερη και η τρίτη ομάδα θα αναλάβουν ρόλο σχολιαστών/-στριών σε μια τηλεοπτική εκπομπή, που θα αναλύσουν περαιτέρω την είδηση, με σκοπό τη συγκάλυψη και την αποκάλυψη της παραπληροφόρησης αντίστοιχα.
4. Με βάση όλα τα κείμενα, δημιούργησε με τη βοήθεια κάποιου ψηφιακού εργαλείου (π.χ. *wordart*) ένα συννεφόλεξο με λέξεις (ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, φράσεις) που σχετίζονται με την **επικοινωνία**.
5. Εργαζόμενοι/-ες ατομικά, σε ζεύγη ή σε μικρές ομάδες, επιλέξτε τη δραστηριότητα με την οποία θα ασχοληθείτε από τον παρακάτω πίνακα. Λαμβάνοντας υπόψη σας τον ρόλο, το κοινό στο οποίο απευθύνεστε και τη μορφή του κειμένου, να χρησιμοποιήσετε κατάλληλο λεξιλόγιο και ύφος, να οργανώσετε το κείμενό σας σωστά και να παρουσιάσετε το θέμα, ώστε να συμπεριλάβετε τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται.

Ενημέρωση στην Ψηφιακή Εποχή

Ρόλος	Κοινό	Μορφή	Θέμα
Ομιλητής/-τρια	Σχολική και τοπική κοινότητα	Podcast	«Μορφές και είδη επικοινωνίας που επιλέγουν οι έφηβοι/-ες στην καθημερινότητά τους»
Δημοσιογράφος	Αναγνώστες/-τριες τοπικής εφημερίδας	Άρθρο	«Η σημασία της κριτικής ανάγνωσης των προβαλλόμενων ειδήσεων από τα ΜΜΕ»
Χρήστης/-τρια μέσου κοινωνικής δικτύωσης	Διαδικτυακοί φίλοι/-ες	Ανάρτηση σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης	«Κίνδυνοι υπερέκθεσης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τρόποι αποφυγής τους»

**«Το άναμμα μιας φλόγας...
Παρελθόν, παρόν και μέλλον
της εκπαίδευσης»**

11

[Πηγή: imagine.art]

- Ποιες σκέψεις σου γεννά η παραπάνω εικόνα; Πώς φαντάζεσαι την εκπαίδευση σε μερικές δεκαετίες από τώρα;

Κείμενο 1

«Έρχεται στην Ελλάδα ρομπότ, για να ενισχύσει την εκπαίδευση»

Το ανθρωποειδές ρομπότ NAO μπορεί να κινείται και να χορεύει με μεγάλη ευελιξία, είναι εξοπλισμένο με αισθητήρες αναγνώρισης προσώπων και αντικειμένων, και μπορεί να επικοινωνεί σε 20 γλώσσες. Σχεδιάστηκε από τη SoftBank Robotics και έχει ήδη καθιερωθεί διεθνώς στους τομείς της εκπαίδευσης και της έρευνας. Στην ελληνική αγορά το διαθέτει η Mobile Technology.

Όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση, σχολεία, εκπαιδευτικοί φορείς και πανεπιστημιακά ιδρύματα μπορούν να αποκτήσουν από τη Mobile Technology όχι μόνο το NAO έκτης γενιάς αλλά και τη συνοδευτική εφαρμογή λογισμικού που θα ανταποκρίνεται σε εξειδικευμένες ανάγκες διδασκαλίας.

Το ανθρωποειδές ρομπότ NAO έχει ύψος 58 εκατοστά και δυνατότητα περιστροφής 25 μοιρών, για να κινείται με μεγάλη ευελιξία. Είναι εξοπλισμένο με μικρόφωνα, ηχεία, δύο κάμερες και πληθώρα αισθητήρων, με αποτέλεσμα να αναγνωρίζει πρόσωπα και αντικείμενα, καθώς και να επικοινωνεί σε 20 γλώσσες, μεταξύ των οποίων και ελληνικά. Μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, από το δημοτικό έως και το πανεπιστήμιο, είτε ως μέσο, για να εξασκηθούν οι μαθητές στον προγραμματισμό είτε και ως «βοηθός διδασκαλίας», κάνοντας πιο ελκυστικό το περιεχόμενο της διδασκαλίας.

Ρομπότ-
Εκπαίδευση-
Παρουσίαση
Εικόνων

Όπως αναφέρεται στη σχετική ανακοίνωση, περιλαμβάνει δική του πλατφόρμα λογισμικού, καθώς και τη δική του διδακτέα ύλη με τα αντίστοιχα βιβλία. Ο ΝΑΟ επιτρέπει την κατανόηση περίπλοκων επιστημών, όπως είναι η μηχανική, η φυσική, ο προγραμματισμός κ.ά. με τρόπο διασκεδαστικό. Επίσης, ενθαρρύνει την ομαδική εργασία και την ενεργή συμμετοχή, ενώ ενδείκνυται για την υλοποίηση προγραμμάτων εξατομικευμένης εκπαίδευσης που απευθύνονται σε μαθητές με συμπεριφορικές διαταραχές, αυτισμό κ.ά.

[Πηγή: *Business Daily*, 29/9/2020 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Άσκηση Συμπλήρωσης
Κενών-Λεξιλόγιο-
Ρομπότ-Εκπαίδευση

Δραστηριότητες

1. Ποιες δυνατότητες έχει το ανθρωποειδές ρομπότ ΝΑΟ και πώς μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαίδευση;
2. Πιστεύεις ότι η τεχνολογία θα μπορούσε να αντικαταστήσει στο μέλλον την/τον εκπαιδευτικό; Ανάπτυξε την άποψή σου σε ένα σύντομο **άρθρο** (120-150 λέξεων), που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σου.
3. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες, οργανώστε έναν μαθητικό «αγώνα λόγων» (debate), στον οποίο οι εκπρόσωποι δύο ομάδων κάθε φορά να παρουσιάσουν τα επιχειρήματά τους «υπέρ» και «κατά» για τα ακόλουθα θέματα:
 - ▶ Εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών στην εκπαίδευση
 - ▶ Εξ αποστάσεως εκπαίδευση
 - ▶ Τεχνητή Νοημοσύνη στην εκπαίδευση

Μοιράστε ρόλους στα μέλη των ομάδων (π.χ. συντονιστής/-στρια, γραμματέας, εκπρόσωπος ομάδας κ.λπ.), καταγράψτε τα επιχειρήματά σας και ορίστε συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης των επιχειρημάτων και του τρόπου παρουσιάσής τους.

Κείμενο 2

«Γιατί να βάλουμε τα podcasts στην εκπαίδευση;»

Αναζήτηση: [ONASSIS EDUCATION, ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΒΑΛΟΥΜΕ ΤΑ PODCAST ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:] και άκουσε το ηχητικό αρχείο που αναφέρεται στην αξιοποίηση των podcasts στην εκπαίδευση.

Πριν από την ακρόαση

- ▶ Ποιες ιδέες έχεις για τρόπους παιδαγωγικής αξιοποίησης των podcasts;

Κατά την ακρόαση

Άκουσε το ηχητικό αρχείο και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις (προς διευκόλυνση, διάβασε πρώτα τις ερωτήσεις, πριν ξεκινήσεις την ακρόαση).

1. Ποιοι ενδοιασμοί των εκπαιδευτικών αναφέρονται στο ηχητικό αρχείο για την εισαγωγή των podcasts στην εκπαιδευτική διαδικασία;

2. Να αναφέρετε τρία βασικά επιχειρήματα «υπέρ» της μεγάλης σημασίας της εισαγωγής των podcasts στην εκπαιδευτική διαδικασία.
3. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:
Το podcast ταιριάζει στην εκπαίδευση και στην ηλικία των παιδιών στο σχολείο, γιατί οι ακροατές:
 - α. μπορούν να κινούνται
 - β. μπορούν να είναι αυτόνομοι
 - γ. μπορούν να ακούν παρέα
 - δ. νιώθουν άμεση οικειότητα με την τεχνολογία, ακόμη κι αν δεν έχουν ακούσει ξανά podcast
 - ε. όλα τα παραπάνω.
4. Συμπληρώστε τον πίνακα με τα έξι χαρακτηριστικά των podcasts που τα καθιστούν ένα ενδιαφέρον μέσο για τη διδασκαλία:

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

5. Ποιοι τρεις βασικοί τρόποι αναφέρονται στο ηχητικό αρχείο, με τους οποίους τα podcasts προσφέρουν δημιουργική ακρόαση;
 - α. _____
 - β. _____
 - γ. _____
6. Είναι το podcast τελικά ένα εργαλείο διδασκαλίας, σύμφωνα με τους ομιλητές; Γιατί:
 - α. ΝΑΙ β. ΟΧΙ

Μετά την ακρόαση

1. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες, δημιουργήστε ένα δικό σας podcast, διάρκειας 3-5', στο οποίο να παρουσιάσετε, με όποιον τρόπο εσείς αποφασίσετε, τα παιδαγωγικά οφέλη των podcasts στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Podcast-
Infoγράφημα

Αναζητήστε: [ONASSIS EDUCATION, ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΝΑ ΦΤΙΑΞΟΥΝ ΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ PODCAST:] και [ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ PODCASTS ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ], στα οποία μπορείτε να βρείτε οδηγίες για το πώς θα δημιουργήσετε το podcast σας.

Οδηγίες:

Να λάβετε υπόψη σας ότι για τη δημιουργία ενός podcast απαιτείται σωστή οργάνωση που περιλαμβάνει: τη δημιουργία ενός «σεναρίου», τον προσδιορισμό του κοινού, τη διάρκεια της συζήτησης, ποιοι θα ακουστούν και με ποια σειρά, ποια θα είναι η δομή του (π.χ. χωρισμός τμημάτων/ενοτήτων), τον απαραίτητο εξοπλισμό (μικρόφωνο, ακουστικά, κατάλληλο λογισμικό). Τα βήματα δημιουργίας του είναι: σχεδιασμός - εγγραφή - επεξεργασία - δημοσίευση.

Κείμενο 3 «Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Εικόνες»

[Πηγή: Freepik & imagine.art]

1. Να περιγράψεις τις παραπάνω εικόνες. Σε ποιο στοιχείο θα εστιάζες σε καθεμιά από αυτές και γιατί;
2. Πιστεύεις ότι η «εισβολή» των κινητών και γενικότερα των Ψηφιακών Τεχνολογιών επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία και πώς;

Κείμενο 4 «Με το κινητό αγκαλιά αλλάζει όλη η εμπειρία του σχολείου»

Θα πρέπει τα smartphones να απαγορευτούν σε όλα τα σχολεία παγκοσμίως; Ναι, υποστηρίζει πρόσφατη έκθεση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με την οποία το συγκεκριμένο μέτρο θα βοηθήσει στην αντιμετώπιση της διάσπασης προσοχής των μαθητών, στην καλύτερη μάθηση αλλά και στην προστασία των παιδιών από τον διαδικτυακό εκφοβισμό. Στην Ελλάδα η χρήση κινητών τηλεφώνων από μαθητές απαγορεύεται στον χώρο του σχολείου, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δε χρησιμοποιούνται. Τρεις ειδικοί μιλούν στην «Κ» για το εάν συμφωνούν ή διαφωνούν με το συγκεκριμένο μέτρο του ΟΗΕ.

«Θεωρώ πως είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και όχι μόνο για τους παραπάνω λόγους», λέει ο ψυχίατρος παιδιών και εφήβων και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης της Διαταραχής Εθισμού στο Διαδίκτυο, δρ Κωνσταντίνος Σιώμος. «Το μεγαλύτερο όφελος του μέτρου θα είναι η βελτίωση της πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνίας. Ταυτόχρονα, σε σχολεία χωρίς smartphones μπορεί να βελτιωθεί, μεταξύ άλλων, η διάθεση για συνεργασία αλλά και οι κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών. Σήμερα, η πρώτη εξαρτητική συμπεριφορά που αναπτύσσουν οι άνθρωποι είναι η διαταραχή ηλεκτρονικού παιχνιδιού. Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία δείχνει τις επιδράσεις της αλόγιστης χρήσης της τεχνολογίας στον εγκέφαλο και στις ανώτερες γνωσιακές λειτουργίες». Όπως συμπληρώνει: «Κανείς δεν μπορεί, βεβαίως, να αρνηθεί τη σημασία της έγκαιρης ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών στη μαθησιακή διαδικασία», προτείνει, ωστόσο, «η γνωριμία παιδιών και εφήβων με τις νέες τεχνολογίες να γίνεται σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον, με ισορροπημένη παρουσίαση και έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών σημείων και συμπτωμάτων».

Ο Ηλίας Ανδριανός, εκπαιδευτικός, λέει στην «Κ» πως η ουσιαστική διαφορά μεταξύ της εποχής που οι μαθητές δεν είχαν smartphones και τώρα είναι ότι έχει περιοριστεί πολύ ο βαθμός συγκέντρωσής τους. «Δεν αφορά τόσο αυτούς που είναι προσηλωμένοι στη δουλειά τους αλλά μαθητές μεσαίου επιπέδου-δεν τους βοηθάει να περάσουν από την κλίμακα του μετρίου σε εκείνη του καλού», τονίζει. «Το προτεινόμενο, επομένως, μέτρο του ΟΗΕ μπορεί να βοηθήσει και τις κοινωνικές σχέσεις των μαθητών στο σχολείο», όπως επισημαίνει. «Βγαίνουν έξω να κάνουν διάλειμμα και είναι με το κινητό αγκαλιά», δηλώνει, «δεν είναι μόνο το μάθημα, αλλάζει όλη η εμπειρία του σχολείου, είναι λυπηρό». Τονίζει, ωστόσο, ότι δεν είναι όλα αρνητικά. «Εγώ στα Μαθηματικά, κατά καιρούς, έλεγα βγάλτε το κινητό σας και κάντε αυτό το διάγραμμα –ήταν βολικό, δεν ήταν κακό να υπάρχει», σημειώνει.

Η Μαρία Ακριτίδου, σχολική ψυχολόγος, στέκεται στο θέμα με σκεπτικισμό. «Αν εστιάζεις μόνο στα αρνητικά, δε χωράει αμφιβολία ότι η χρήση κινητών έχει κοινωνικές, ψυχολογικές και μαθησιακές συνέπειες», τονίζει. «Αλλά τα παιδιά της συγκεκριμένης γενιάς θα αποκτήσουν μέσα από τη χρήση smartphones καινούργιες δεξιότητες», λέει. «Απλώς δεν έχουμε προλάβει ακόμη να τις δούμε». Ταυτόχρονα, θεωρεί πως το μέτρο που προτείνει η έρευνα του ΟΗΕ ενέχει τον κίνδυνο του να κάνει τη χρήση των smartphones ακόμη πιο θελκτική προς τους εφήβους. «Στην Ελλάδα, παρότι τα κινητά απαγορεύονται στο σχολείο, δε χρησιμοποιούνται πάντα με τον σωστό τρόπο», δηλώνει. «Απλώς, δεν είμαι σίγουρη αν η σωστή λύση είναι η απαγόρευση –θα βρουν άλλους τρόπους να το κάνουν και μπορεί να το θεοποιήσουν περισσότερο».

[Πηγή: Η. Μάγρα, Εφημερίδα *Καθημερινή*, 22/8/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Σταυρόλεξο με λέξεις
για την Εκπαίδευση

Δραστηριότητες

1. Ποια θέση παίρνει κάθε ειδικός απέναντι στο πρόσφατο μέτρο του ΟΗΕ για την απαγόρευση του κινητού στο σχολείο; Ποια τα επιχειρήματά τους σχετικά με τη χρήση του κινητού από τους εφήβους/τις έφηβες;
2. Συμμετέχεις σ' έναν μαθητικό «αγώνα λόγων» (debate) με θέμα τη χρήση των κινητών τηλεφώνων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επίλεξε τη θέση που θα υποστηρίξεις (υπέρ ή κατά) και παρουσίασε στους/στις συμμαθητές/-τριές σου τα επιχειρήματά σου, αξιοποιώντας 2-3 διαφάνειες.

Κείμενο 5 «Χτυπημένα παιδιά μιλούν για τις συμμορίες ανηλίκων»

Αναζήτηση: [ΧΤΥΠΗΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΙΛΟΥΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ] και βρες το ηχητικό αρχείο από τη σειρά «Πρωταγωνιστές» με τον Σ. Θεοδωράκη, στο οποίο ο δημοσιογράφος συζητά με παιδιά, θύματα νεανικής βίας, σχετικά με το κατά πόσο φταίνε οι ανήλικοι/-ες δράστες/-τριες, πόσο οι γονείς τους, πόσο το σχολείο τους και πόσο το διαδίκτυο.

Πριν από την ακρόαση

Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου με ποιους τρόπους μπορεί να εκδηλωθεί επιθετική συμπεριφορά μεταξύ ανηλίκων.

Κατά την ακρόαση

Άκουσε στην τάξη το απόσπασμα 0:01:28-0:06:28, στο οποίο η Δάφνη, θύμα ξυλοδαρμού από συνομήλικα κορίτσια, μιλά για την εμπειρία της, και απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Για ποιον λόγο έγινε η επίθεση στην κοπέλα; Ποια κατάληξη είχε;
2. Με ποιον τρόπο τη βοήθησε η παρέμβαση της ψυχολόγου και των εκπαιδευτικών;
3. Ποιες είναι οι βασικότερες αιτίες, σύμφωνα με την ομιλήτρια, της βιαιότητας των ανηλίκων που οδηγούν στην επιθετική συμπεριφορά; Συμφωνείς με όσα αναφέρει;

Μετά την ακρόαση

Άκουσε στο σπίτι ολόκληρο το ηχητικό αρχείο με τις εμπειρίες και των άλλων τριών εφήβων, θυμάτων εκφοβισμού (bullying) από συμμαθητές/-τριές τους, καθώς και τις προτάσεις τους για τη μείωση των φαινομένων βίας μεταξύ ανηλίκων.

Σε **ομιλία** (120-150 λέξεις) που απευθύνεις στους/στις συμμαθητές/-τριές σου σε σχολική εκδήλωση με θέμα το bullying μεταξύ των εφήβων, να παρουσιάσεις τους τρόπους που θα πρότεινες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Κείμενο 6 «Σοκαριστική μαρτυρία πατέρα για το bullying στο παιδί του»

[Πηγή: imagine.art]

Συγκλονίζουν οι περιγραφές ενός πατέρα για το άγριο bullying που δεχόταν ο γιος του στο σχολείο από συμμαθητές του. Ο ίδιος περιέγραψε τις δύσκολες καταστάσεις που βίωνε το παιδί του, ενώ μίλησε και για τον τρόπο που ο σχολικός εκφοβισμός μετατρέπεται γρήγορα σε σωματική βία.

«Ήταν ένα παιδάκι αδύναμο, μικρό, μικροκαμωμένο με γυαλάκια. Από το Δημοτικό είχαμε αντιμετωπίσει τη σκληρότητα των παιδιών στο σχολείο», είπε αρχικά ο πατέρας και εξήγησε: «Όλοι οι γονείς το έχουν αντιμετωπίσει. Τα παιδιά είναι σκληρά το ξέρουμε. Διάφορες κοροϊδίες, σπρωξίματα. Είχε δεχτεί ο γιος μου bullying στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο. Από το λεκτικό bullying, με το *γυαλάκια, κοντούλη, χαζέ*, μέχρι το σωματικό. Από το Γυμνάσιο και μετά βρέθηκαν και κάποια παιδιά από τη γειτονιά, μεγαλύτερα, που τον προστάτευαν. Τον ήξεραν και τον προστάτευαν. Δηλαδή, έλεγαν στα άλλα παιδιά *Μην τον πειράξεις αυτόν, είναι δικός μου*. Έχουμε φτάσει και σε αυτό το σημείο στα σχολεία. Κάποια παιδιά να μην πειράζουν, γιατί υπάρχει κάποιο μεγαλύτερο παιδί που λέει: *Τον ξέρω μην τον πειράξεις, θα έχεις να κάνεις μαζί μου*. Εμείς, η αλήθεια είναι ότι χάσαμε τη γη κάτω από τα πόδια μας, δεν το περιμέναμε», είπε ο ίδιος.

«Το θέμα είναι αυτό, πηγαίνοντας στο Γυμνάσιο και μετά στο Λύκειο βλέπουμε ότι τα παιδιά αυτά αναγκάζονται να ενταχθούν σε κάποιες παρέες και να φερθούν ανάλογα. Και με τα ερεθίσματα που έχουν τη σημερινή εποχή από τηλέφωνα ή από παρέες, οτιδήποτε, χάνουν το μέτρο», πρόσθεσε. «Δεν έχουν όριο, δεν ξέρουν πού σταματάει αυτό και ξαφνικά γίνεται το bullying πολύ άσχημο και μπορεί να οδηγηθούν σε καταστάσεις, οι οποίες θα τους οδηγήσουν σε πράγματα, που αντιμετωπίζονται πλέον νομικά», ανέφερε επίσης.

[Πηγή: *Νέα Κρήτη*, 3/9/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Bullying -
Εκφοβισμός

Δραστηριότητες

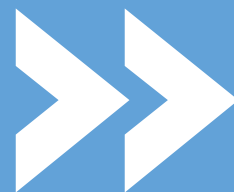

1. Ποιες μορφές εκφοβισμού αναφέρονται από τον πατέρα του μαθητή στο κείμενο; Ποιες άλλες μορφές σχολικού εκφοβισμού γνωρίζεις;
2. Ο εκφοβισμός συνιστά ένα σοβαρό πρόβλημα στον χώρο της εκπαίδευσης. Ανάφερε και άλλα προβλήματα που υπάρχουν, κατά τη γνώμη σου, στο σχολείο και συζητήσέ τα με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, απαριθμώντας πιθανές αιτίες τους.
3. Σε Ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου για την Πανελλήνια Ημέρα κατά της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού να παρουσιάσεις σε **ομιλία** (120-150 λέξεων) προς τη σχολική κοινότητα τους λόγους που ωθούν έναν/μια ανήλικο/-η στην άσκηση βίας κατά συνομηλίκων του/της, τις επιπτώσεις στα θύματα και προτάσεις για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών στη σχολική κοινότητα.
4. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες των 3-4 ατόμων, δημιουργήστε ένα δραματοποιημένο περιστατικό σχολικού εκφοβισμού σε μορφή βίντεο. Στο τέλος του βίντεο, προσθέστε το δικό σας μήνυμα για τον σχολικό εκφοβισμό.

Γλωσσάρι Όρων
Επιλεγμένων
Ενοτήτων

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στάδια συγγραφής

Η παραγωγή γραπού λόγου παρουσιάζει πολλές δυσκολίες, λόγω της διαφοροποίησής της από τον προφορικό λόγο. Ο/Η συγγραφέας πρέπει να δημιουργεί ένα κείμενο, το οποίο να αντανakλά τα βασικά χαρακτηριστικά του περιεχομένου και της δομής του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκει, προκειμένου ο λόγος να είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός και αισθητικά επιμελημένος.

Τα στάδια του κειμενοκεντρικού-διαδικαστικού μοντέλου είναι τα εξής:

- ✓ **Προσυγγραφικό**
- ✓ **Συγγραφικό**
- ✓ **Μετασυγγραφικό**

ΠΡΟΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτήν τη φάση είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα του γραπού λόγου. Ταυτόχρονα, ο/η συγγραφέας πρέπει να έχει σαφή αντίληψη του μηνύματος που επιθυμεί να μεταφέρει. Η συνειδητοποίηση αυτής της διαδικασίας καθορίζει ουσιαστικά τις επιλογές του/της σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο, το ύφος και τη δομή του κειμένου που πρόκειται να συνθέσει. Οι στόχοι που επιδιώκει –μεταξύ άλλων– είναι:

- ✓ να ενημερώσει,
- ✓ να επικοινωνήσει σκέψεις και συναισθήματα,
- ✓ να κάνει κριτική ανάλυση,
- ✓ να ευαισθητοποιήσει,
- ✓ να δώσει μερική ή ολική λύση σε προβλήματα,
- ✓ να προωθήσει πειστικά ιδέες και δράσεις, που επηρεάζουν τη σκέψη, τα συναισθήματα και τις επιλογές του/της αναγνώστη/-στριας,
- ✓ να ψυχαγωγήσει,

Ο/Η συγγραφέας θα διαμορφώσει τις ιδέες του/της, εξασφαλίζοντας την ενσωμάτωση και τη συνεκτικότητα του κειμένου που θα συντάξει, επιλέγοντας τον κατάλληλο τρόπο σύνδεσης των ιδεών και φροντίζοντας την εσωτερική δομή των προτάσεων και την ολοκληρωμένη διάρθρωση του κειμένου.

Ο/Η συγγραφέας είναι ελεύθερος/-η να εκφράσει τις σκέψεις και τις ιδέες του/της χωρίς περιορισμούς, χρησιμοποιώντας:

- ✓ την αναπαράσταση μέσω εικόνων,
- ✓ την επαναδημιουργία μιας ιδέας ή ενός επιχειρήματος,
- ✓ την τροποποίηση ανασκευή μιας ιδέας ή ενός επιχειρήματος,
- ✓ τη γραπτή επικοινωνία μέσω επιστολής,
- ✓ τις επτά βασικές ερωτήσεις (ποιος, τι, πότε, πού, πώς, γιατί, πόσο),
- ✓ τις γραφικές απεικονίσεις,

- ✓ τις συσχετιζόμενες λέξεις,
- ✓ τις γραπτές οδηγίες,
- ✓ την ανάλυση πηγών,
- ✓ την παροχή βασικών λέξεων,
- ✓ την ομαδική δημιουργική προσέγγιση και άλλες μεθόδους.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Στο συγγραφικό στάδιο, ο/η συγγραφέας καταγράφει τις ιδέες του/της σε μορφή κειμένου, χρησιμοποιώντας ένα οργανωτικό πλαίσιο. Το παραγόμενο κείμενο πρέπει να παρουσιάζει:

- ✓ συνοχή και συνεκτικότητα,
- ✓ εσωτερική οργάνωση,
- ✓ δομή,
- ✓ κατάλληλο ύφος, ανάλογο με τις γλωσσικές επιλογές και τις γραμματικοσυντακτικές απαιτήσεις,
- ✓ προσαρμοστικότητα και αποτελεσματικότητα στην επικοινωνιακή κατάσταση.

Στον σύγχρονο κόσμο, οι αναγνώστριες και οι αναγνώστες χρειάζεται να μπορούν να διαβάζουν τα πολυτροπικά κείμενα. Πρέπει να είναι σε θέση να ερμηνεύουν εικόνες, σχήματα, διαγράμματα, σύμβολα και χρώματα που έχουν επιλεγεί από τον/τη συγγραφέα. Ταυτόχρονα, ο αναγνώστης ή η αναγνώστρια πρέπει να επιλέγει ποιους υπερσυνδέσμους θα ακολουθήσει και να διακόπτει προσωρινά τη γραμμική ανάγνωση του κειμένου. Η ποικιλία των ιστότοπων και η διαφορετική θεματολογία απαιτεί τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, τα οποία είναι απαραίτητα για την επιλογή αυτών που θα ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις αναζητήσεις της αναγνώστριας ή του αναγνώστη.

ΜΕΤΑΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Στο μετασυγγραφικό στάδιο περιλαμβάνονται η επεξεργασία και η δημιουργία του τελικού κειμένου, καθώς και η αξιολόγησή του. Στόχος αυτής της διαδικασίας είναι να βελτιωθεί η ποιότητα του κειμένου και να παραχθούν αποτελεσματικά –επικοινωνιακά– κείμενα. Οι κυριότερες διαδικασίες βελτίωσης περιλαμβάνουν:

- ✓ τη διόρθωση λαθών,
- ✓ την προσθήκη επιπλέον πληροφοριών ή στοιχείων,
- ✓ την αφαίρεση περιττών στοιχείων ή πληροφοριών,
- ✓ την αναδιάταξη της δομής του κειμένου για καλύτερη οργάνωση,
- ✓ την επαναδιατύπωση προτάσεων, παραδειγμάτων και άλλων τμημάτων του κειμένου.

Οι διορθωτικές επεμβάσεις πραγματοποιούνται σε τέσσερα επίπεδα:

- ✓ στο επίπεδο της **λέξης** (*αντικατάσταση επαναλαμβανόμενων λέξεων, αντικατάσταση λέξεων γενικής χρήσης, ορθή χρήση επιθέτων, χρήση συνώνυμων, χρήση σχημάτων λόγου κ.λπ.*),
- ✓ στο επίπεδο της **πρότασης** (*σύνδεση και οργάνωση των κύριων προτάσεων, χρήση προσδιορισμών και δευτερευουσών προτάσεων, επιλογή ρημάτων, σύνταξη κ.λπ.*),

- ✓ στο επίπεδο της **παραγράφου** (οργάνωση και δομή της παραγράφου, σύνδεση μεταξύ παραγράφων κ.λπ.),
- ✓ στο επίπεδο της **συνολικής δομής** του κειμένου (χαρακτηριστικά δομής που απαιτούνται από το κειμενικό είδος και τον κειμενικό τύπο ή τους τύπους, με βάση τον οποίο ή τους οποίους αναπτύσσεται).

Η συνολική αξιολόγηση πρέπει να επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους τομείς, όπως:

- ✓ περιεχόμενο και επάρκεια πληροφοριών,
- ✓ δομή και οργάνωση του κειμένου,
- ✓ διατύπωση και λεκτική εκφραστικότητα,
- ✓ ορθογραφία, γραμματική και συντακτική ακρίβεια,
- ✓ πλούτος του λεξιλογίου και επιλογή κατάλληλων όρων,
- ✓ επικοινωνιακή καταλληλότητα,
- ✓ ύφος,
- ✓ γλωσσική συνοχή,
- ✓ πληρότητα στην πληροφορία.

Στρατηγικές πραγματεύσης εκτεταμένου κειμένου

Η ανάλυση ενός μεγάλου κειμένου μπορεί να διαρθρωθεί σε διάφορα επίπεδα. Επιλέγονται σημεία του κειμένου για επεξεργασία με βάση κάποιες ειδικές δραστηριότητες. Κάθε μεγάλο κείμενο συνοδεύεται από «άξονες επεξεργασίας», οι οποίοι καθοδηγούν την προσέγγισή του μέσω συγκεκριμένων παραμέτρων. Αυτοί οι άξονες περιλαμβάνουν:

1. Την **ταυτότητα** του έργου (π.χ. τίτλος, συγγραφέας, βιβλιογραφική παραπομπή).
2. Την **περίληψη** του έργου, η οποία συνήθως βρίσκεται στο οπισθόφυλλο.
3. Την **κύρια θεματική** του βιβλίου.
4. **Επιμέρους θεματικές** που αναλύονται ή είναι αντικείμενο επεξεργασίας.
5. Προτεινόμενα **αποσπάσματα** και συνοδευτικές **δραστηριότητες**, βασισμένα σε κεφάλαια και ενότητες.
6. **Υποστηρικτικό υλικό**, όπως παράλληλα κείμενα ή έργα τέχνης, που σχετίζονται με το κείμενο.
7. Πιθανές **προεκτάσεις**, όπως συνδέσεις του κειμένου με άλλα ακαδημαϊκά πεδία (π.χ. ιστορία, φιλοσοφία).
8. **Δραστηριότητες κειμενικής ερμηνείας και δημιουργίας**. Στον άξονα αυτόν αναλύονται και σχολιάζονται οι γλωσσικές επιλογές ως προς το κατά πόσο υπηρετούν τους στόχους του κειμένου.
9. **Διαθεματικές δραστηριότητες**. Αφορούν, για παράδειγμα, τη σύγκριση αποσπασμάτων με άλλα κείμενα, με στόχο την ανάλυση και την αξιολόγησή τους σε επίπεδο περιεχομένου και έκφρασης.
10. **Δραστηριότητες οικειοποίησης**. Το εκτεταμένο κείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για δημιουργικές δραστηριότητες, όπως η συγγραφή δημιουργικών κειμένων, η παραγωγή ταινιών, βίντεο, παρωδιών, σκίτσων, εικόνων και άλλων αντίστοιχων δημιουργιών.

Στάδια ανάγνωσης - ακρόασης ενός κειμένου

Η ανάγνωση ή η ακρόαση ενός κειμένου ενισχύει την ικανότητα σκέψης του ανθρώπου, προάγει την ανάπτυξη της γλωσσικής δεξιότητας και ενισχύει την κριτική σκέψη του. Η ανάγνωση έχει σκοπό:

- ✓ την αποκρυπτογράφηση και την ερμηνεία του κειμένου που δημιούργησε ο/η συγγραφέας ή ο/η ομιλητής/-τρια,
- ✓ την απόκτηση νέας γνώσης,
- ✓ την άντληση πληροφοριών, με βάση τις υπάρχουσες γνώσεις,
- ✓ την ικανοποίηση και την ενίσχυση του ενδιαφέροντος του/της αναγνώστη/-στριας, όταν εξετάζει κείμενα που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά του/της.

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι ανάγνωσης ανάλογα με τους στόχους τους:

- 1. Στρατηγική προσληπτικής ανάγνωσης:** Σε αυτό το είδος αναγνώστης/-στρια, στηρίζεται στη μνήμη του/της, για να ερμηνεύσει τα νοήματα του κειμένου.
- 2. Συναισθηματική ανάγνωση:** Σε αυτήν την περίπτωση, η ανάγνωση συνδέεται με την ανάκληση συναισθημάτων και σκέψεων.
- 3. Διαγώνια ανάγνωση:** Σε αυτή την περίπτωση, ο/η αναγνώστης/-στρια επιλέγει να δει τα βασικά σημεία του κειμένου και να αποφασίσει αν ταιριάζει στα ενδιαφέροντά του/της.
- 4. Ανιχνευτική ανάγνωση:** Σε αυτή την περίπτωση, ο/η αναγνώστης/-στρια επιδιώκει να βρει συγκεκριμένες πληροφορίες μέσα στο κείμενο.

Οι βασικές δεξιότητες της ανάγνωσης, όπως η φωνολογική γνώση, η αποκωδικοποίηση των γραμμάτων, η ευχέρεια στην ανάγνωση και η γνώση του λεξιλογίου, είναι κρίσιμες για την επιτυχημένη ανάγνωση. Ταυτόχρονα, έχουν αναπτυχθεί διάφορες προσεγγίσεις για την ανάγνωση κειμένων είτε ακολουθώντας την προσέγγιση από τα βασικά προς τα πιο σύνθετα στοιχεία (από κάτω προς τα πάνω, bottom-up) είτε την προ-σέγγιση από τα πιο σύνθετα στοιχεία προς τα βασικά (από πάνω προς τα κάτω, top-down).

Σύμφωνα με το μοντέλο της ανάγνωσης από τα βασικά προς τα πιο σύνθετα στοιχεία, ο/η αναγνώστης/-στρια αναγνωρίζει τα γράμματα, αποκωδικοποιεί τη φωνολογική δομή, αναγνωρίζει γράμματα και συλλαβές, αναγνωρίζει λέξεις και αντλεί τη σημασία της κάθε λέξης. Με αυτόν τον τρόπο, καταλήγει στην κατανόηση του μηνύματος του κειμένου.

Αφού ο/η αναγνώστης/-στρια αποκτήσει τη δεξιότητα της αποκωδικοποίησης, μπορεί να εφαρμόσει την ανάγνωση από τα πιο σύνθετα στοιχεία προς τα βασικά, ενεργοποιώντας διάφορες γνωστικές και μνημονικές στρατηγικές (συνειρμοί, λογικές συνεπαγωγές, ανάκληση προηγούμενων γνώσεων, περίληψη, οπτικοποίηση κ.λπ.), οι οποίες βοηθούν στην πληρέστερη κατανόηση του κειμένου.

Τα στάδια του ανάγνωσης-ακρόασης ενός κειμένου είναι τα ακόλουθα:

- ✓ **προαναγνωστικό / προακροαστικό στάδιο**
- ✓ **κυρίως αναγνωστικό / ακροαστικό στάδιο**
- ✓ **μετααναγνωστικό / μεταακροαστικό στάδιο.**

ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ / ΠΡΟΑΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτό το στάδιο, γίνεται ο σχεδιασμός της δραστηριότητας και καθορίζεται ο στόχος της ανάγνωσης ή της ακρόασης. Αναζητούνται συγκεκριμένες πληροφορίες ή λεπτομέρειες στο κείμενο (**ανιχνευτική ανάγνωση/ακρόαση**) και συνάγεται η κεντρική ιδέα του. Για να διευκολυνθεί η κατανόηση, μπορεί να προηγηθεί επεξήγηση των άγνωστων λέξεων. Η ανάγνωση ή η ακρόαση (**διεξοδική ανάγνωση/ακρόαση**) είναι σημαντική για την πρόσληψη των πληροφοριών του κειμένου. Ο/Η αναγνώστης/-στρια προχωρά στη διεξοδική μελέτη του, προκειμένου να μελετήσει και να κατανοήσει το περιεχόμενο. Στη συνέχεια, αξιολογεί το περιεχόμενό του.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη της εικονογραφίας, η ανάγνωση ή η ακρόαση του τίτλου, οι γλωσσικές επιλογές και οι αναφορές στον/στη συγγραφέα δημιουργούν προσδοκίες στον/στην αναγνώστη/-στρια. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης ή της ακρόασης ενός κειμένου, ανακαλούνται προγενέστερες γνώσεις και προηγούμενες εμπειρίες των μαθητών/-τριών σχετικά με το θέμα του κειμένου, το ιστορικό ή κοινωνικό πλαίσιο και το περιβάλλον επικοινωνίας.

Μπορεί ο αναγνώστης ή η αναγνώστρια να συνθέσουν ένα κείμενο ή να δημιουργήσουν έναν παρόμοιο προφορικό λόγο, με σκοπό να τα συγκρίνουν με το κείμενο που ακούστηκε ή διαβάστηκε κατά τη διαδικασία ανάγνωσης (κυρίως αναγνωστικό ή μετααναγνωστικό στάδιο).

ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ / ΑΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτό το στάδιο, πραγματοποιείται η ανάγνωση ή η ακρόαση του κειμένου με συγκεκριμένο σκοπό, όπως αυτός έχει προκαθοριστεί στο προηγούμενο στάδιο προετοιμασίας (προαναγνωστικό στάδιο). Κατά την ολοκλήρωση κάθε παραγράφου, ο/η αναγνώστης/-στρια ή ο/η ακροατής/-τρια μπορεί να αποδώσει εναλλακτικά τα κύρια θέματα του κειμένου που διάβασε ή άκουσε. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, πρέπει να εντοπίσει τους κειμενικούς δείκτες (διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις) που χρησιμοποιεί ο/η συγγραφέας, για να διασφαλίσει τη συνοχή και τη συνεκτικότητα του κειμένου. Κατά την ανάγνωση ή ακρόαση, αξιοποιούνται οι γνώσεις για την οργάνωση της παραγράφου (δομικά μέρη, τρόποι ανάπτυξης και μέσα συνοχής), ενώ διαμορφώνεται σταδιακά ένα σχέδιο που πιθανόν να είχε προετοιμάσει ο/η συγγραφέας στο προσυγγραφικό στάδιο. Κατά την ανάγνωση, ο/η αναγνώστης/-στρια επισημαίνει τα κυριότερα σημεία με έμφαση στη φωνή του/της, προκειμένου να αποδοθεί η σημασία τους. Η αλλαγή στην έκφραση της φωνής μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να δείξει ότι κάτι έχει αλλάξει. Ο τρόπος ανάγνωσης βοηθά στην ανάπτυξη λειτουργιών, όπως η παρατήρηση, η υπόθεση και η οργάνωση.

Όταν ο προφορικός λόγος προετοιμάζεται εκ των προτέρων και παρατίθεται κατά τη διάρκεια μιας στιγμιαίας προσομοίωσης (όπως μια ομιλία στη σχολική αίθουσα, μια εισήγηση σε εκδήλωση, η μίμηση ρόλων, η επιτέλεση προσλεκτικών πράξεων σε διάφορες κοινωνικές πράξεις, όπως συμβουλές, ευχές, αιτήματα, έκφραση συναισθημάτων), τότε οι ακροατές/-τριες μπορούν να θέτουν ερωτήσεις ή να εκφράζουν απορίες, για να διευκρινίσουν τις απόψεις του/της δημιουργού του προφορικού κειμένου.

ΜΕΤΑΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ / ΜΕΤΑΑΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτό το στάδιο, αναδεικνύονται τα κύρια θέματα του κειμένου, εκτιμάται η ποιότητά τους και αναγνωρίζονται οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά την ανάγνωση. Ο/Η αναγνώστης/-στρια μπορεί να εστιάσει σε αγαπημένα του/της σημεία και να προτείνει τροποποιήσεις σε αυτά. Ακολούθως, πραγματοποιείται αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των στρατηγικών που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάδειξη των μηνυμάτων του κειμένου.

Λογική οργάνωση κειμένου

Ένα κείμενο δεν είναι απλώς μια συλλογή από προτάσεις, αλλά απαιτεί προσεκτική ανάγνωση, αφού μόνο έτσι θα μπορέσει ο/η αναγνώστης/-στρια να αντιληφθεί και να κατανοήσει το νόημα ή το μήνυμά του. Για να είναι αποτελεσματικό επικοινωνιακά ένα κείμενο, πρέπει να ακολουθεί μια λογική αλληλουχία που επεξηγεί και καθοδηγεί τον/την αναγνώστη/-στρια μέσω των σκέψεων και των ιδεών του/της συγγραφέα. Όσο πιο ξεκάθαρη και εύληπτη είναι η δομή του, τόσο πιο εύκολα θα γίνει αντιληπτό το περιεχόμενό του.

ΜΕΡΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ένα κείμενο αποτελείται από τρία βασικά μέρη: τον **πρόλογο**, το **κύριο μέρος** και τον **επίλογο**. Το περιεχόμενο κάθε μέρους ποικίλλει ανάλογα με το θέμα που αναλύεται. Αυτή η τριμερής διάρθρωση αντιπροσωπεύει την πιο συνηθισμένη δομή, αλλά επιτρέπονται και άλλες παραλλαγές.

Πρόλογος: Στον πρόλογο, ο/η συγγραφέας σκοπεύει να καθοδηγήσει τον/την αναγνώστη/-στρια στη σκέψη του/της και να του/της παρουσιάσει μια πλήρη αλλά σαφή εικόνα για το περιεχόμενο. Ο πρόλογος πρέπει να είναι σύντομος και σχετικός με το θέμα που θα αναπτυχθεί, περιλαμβάνοντας τις προθέσεις του/της συγγραφέα.

Ο πρόλογος μπορεί να περιλαμβάνει:

- ✓ ένα σύντομο εισαγωγικό γεγονός,
- ✓ έναν ορισμό,
- ✓ μια ερώτηση,
- ✓ μια γενική διαπίστωση,
- ✓ μια περιγραφή,
- ✓ ένα παράδειγμα που εισάγει στο θέμα κ.λπ.

Κύριο μέρος: Στο κύριο μέρος γίνεται η ανάλυση και η ανάπτυξη του θέματος σε δομημένες ενότητες ή παραγράφους. Το κύριο μέρος αποτελεί το κεντρικό τμήμα του κειμένου και περιλαμβάνει τη λεπτομερή ανάπτυξη των απόψεων του/της συγγραφέα. Οι ενότητες συνδέονται μεταξύ τους με λογική ροή και συνοχή, με επίκεντρο τη συνεκτική παρουσίαση του θέματος. Συνήθως, ακολουθείται η παρακάτω μορφή:

- ✓ αιτίες,
- ✓ συνέπειες,
- ✓ τρόποι αντιμετώπισης.

Επίλογος: Στον επίλογο παρουσιάζεται η θέση του/της συγγραφέα και αποτυπώνεται η εντύπωση που επιθυμεί να αφήσει στον/στην αναγνώστη/-στρια. Για να γίνει αυτό, ο επίλογος πρέπει να είναι σύντομος και σαφής. Μπορεί να περιλαμβάνει:

- ✓ σύνοψη,
- ✓ συμπερασματική πρόταση,
- ✓ πρόταση για περαιτέρω σκέψη,
- ✓ ρητορική ερώτηση για προβληματισμό,
- ✓ προτροπή για δράση,
- ✓ εκτίμηση κ.ά.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το κείμενο δεν αποτελεί απλώς μια αλληλουχία προτάσεων, αλλά διαθέτει μια πολυεπίπεδη δομή. Ένα εκτενές κείμενο μπορεί να διαιρεθεί σε διάφορες ενότητες, όπως η εισαγωγή, τα αίτια και τα συμπεράσματα. Η διαίρεση αυτή διευκολύνει την κατανόηση και την ανάλυσή του. Αυτές οι ενότητες δεν καθορίζονται μόνο από την παράγραφο, αλλά και από τη θεματική τους συνάφεια. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει στοιχεία που σχετίζονται με το ίδιο θέμα, επιτρέποντας στον/στην αναγνώστη/-στρια να επικεντρωθεί και να κατανοήσει καλύτερα το περιεχόμενό τους.

Οι θεματικές ενότητες χαρακτηρίζονται από νοηματική αυτοτέλεια, αλλά δεν είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Αντίθετα, αποτελούν μέρος του συνολικού κειμένου και συνδέονται μέσω γλωσσικής συνοχής και νοηματικής συνεκτικότητας. Για να γίνει πιο κατανοητή η ροή της σκέψης του/της συγγραφέα, οι ενότητες μπορούν να έχουν πλαγιότιτλους που καθιστούν σαφή την ανάπτυξη των ιδεών του κειμένου.

ΘΕΜΑ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Κάθε τμήμα ενός κειμένου αποτελείται από παραγράφους με συγκεκριμένη δομή, κάνοντας το μήνυμα πιο σαφές και πλήρες. Αυτές οι παράγραφοι έχουν θεματική αυτοτέλεια και εσωτερική οργάνωση, αλλά εντάσσονται και στη συνολική δομή του κειμένου.

Οι παράγραφοι διευκολύνουν την ανάγνωση και πρέπει να αντιμετωπίζονται τόσο ως δημιουργήματα του/της συγγραφέα όσο και ως αντικείμενα ερμηνείας από τον/την αναγνώστη/-στρια. Από τη σκοπιά του/της συγγραφέα, η παράγραφος χαρακτηρίζεται από θεματική συνοχή, αυτονομία και ιεραρχική δομή. Από τη σκοπιά του/της αναγνώστη/-στριας, απαιτείται η ικανότητα να αναγνωρίζει το περιεχόμενο, τη μορφή και τη δομή της παραγράφου, ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση του κειμένου.

α. Θεματική πρόταση: Αυτή δηλώνει το θέμα που θα αναπτυχθεί στην παράγραφο, περιλαμβάνοντας την κύρια ιδέα. Σαφώς, αποκαλύπτει στον/στην αναγνώστη/-στρια το θέμα που θα αναλυθεί και συνήθως βρίσκεται στην αρχή της παραγράφου, αν και μπορεί να εμφανιστεί και αλλού. Ο ρόλος της θεματικής πρότασης είναι παρόμοιος με αυτόν του **προλόγου** σε ένα κείμενο.

β. Σχόλια-λεπτομέρειες: Αυτά αποτελούν το κύριο μέρος της παραγράφου, αναλύοντας ή επεξηγώντας τη θεματική πρόταση. Είναι το αποδεικτικό υλικό που στηρίζει την κύρια ιδέα και πρέπει να είναι καλά οργανωμένο και διασυνδεδεμένο. Αυτή η ενότητα της παραγράφου παίζει ρόλο ανάλογο με το **κύριο μέρος** ενός κειμένου.

γ. Κατακλείδα: Αυτή συνοψίζει τα βασικά σημεία ή προσφέρει προτάσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση. Αν και δεν είναι απαραίτητη σε κάθε παράγραφο, συχνά χρησιμοποιείται, για να δώσει έναν επίλογο ή για να εισαγάγει την επόμενη παράγραφο. Η κατακλείδα έχει παρόμοιο ρόλο με τον **επίλογο** ενός κειμένου.

Οι παράγραφοι μπορεί να είναι είτε **οργανικές**, δηλαδή να έχουν αυτόνομο νόημα, είτε **μεταβατικές** που λειτουργούν επεξηγηματικά και συνδέουν αυτοτελείς παραγράφους μεταξύ τους.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Κάθε παράγραφος αναπτύσσεται με διαφορετική μέθοδο ανάλογα με το θέμα στο οποίο επιθυμεί να επικεντρωθεί ο/η συγγραφέας του μηνύματος. Ο τρόπος ανάπτυξης κάθε παραγράφου καθορίζεται από τον τρόπο που επιλέγει ο/η συγγραφέας, για να παρουσιάσει το θέμα. Το περιεχόμενο της κάθε παραγράφου μπορεί να αναπτυχθεί με τις εξής μεθόδους:

α. Μέσω ορισμού: Με αυτήν τη μέθοδο παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά μιας έννοιας ή ενός θέματος. Χρησιμοποιούνται λέξεις, όπως: *είναι, ορίζεται, παρουσιάζεται, καλείται, φαίνεται, δίνεται* κ.λπ. Στον ορισμό διακρίνεται η «οριστέα έννοια», το «γένος», δηλαδή η κατηγορία στην οποία αυτή ανήκει, και η «ειδοποιός διαφορά» που την ξεχωρίζει από άλλες έννοιες του ίδιου γένους.

β. Μέσω σύγκρισης: Σε αυτήν τη μέθοδο αναπτύσσονται έννοιες, ιδέες ή φαινόμενα που αντιπαράγονται, για να φανεί η διαφορά μεταξύ τους. Χρησιμοποιούνται λέξεις, όπως: *αντίθετα, όμως, αλλά, από την άλλη* κ.λπ. Η σύγκριση μπορεί να γίνει σημείο προς σημείο ή συνολικά (παρουσιάζοντας αρχικά τα στοιχεία μιας έννοιας και έπειτα της άλλης).

γ. Μέσω παραδειγμάτων: Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιεί παραδείγματα, για να εξηγήσει και να καταστήσει κατανοητό το θέμα που εξετάζεται. Τα παραδείγματα μπορούν να προέρχονται από διάφορους τομείς της ζωής (οικονομικό, επιστημονικό, καλλιτεχνικό, αθλητικό κ.λπ.). Λέξεις που συνήθως χρησιμοποιούνται είναι: *για παράδειγμα, λόγου χάρη, παραδείγματος χάρη, χαρακτηριστικό παράδειγμα* κ.λπ.

δ. Με αναλογία: Με αυτόν τον τρόπο ανάπτυξης προβάλλεται η σύγκριση ή ο παραλληλισμός της έννοιας που περιγράφεται με μια άλλη -είτε κυριολεκτική είτε μεταφορική-, η οποία έχει πολλά κοινά σημεία και αντίστοιχες σχέσεις. Με αυτόν τον τρόπο, ο/η παραλήπτης/-τρια του μηνύματος την κατανοεί καλύτερα και ο πομπός του μηνύματος μεταδίδει ολοκληρωμένα την έννοια με απόλυτη πληρότητα, αναδεικνύοντας όλες τις διαστάσεις. Λέξεις που συνήθως χρησιμοποιούνται στην αναλογία είναι: *όπως, σαν, έτσι* κ.λπ.

ε. Με διαίρεση: Στη διαίρεση η βασική ιδέα διαιρείται σε μικρότερα τμήματα, έτσι ώστε να είναι δυνατή η ανάλυση και ο καλύτερος προσδιορισμός κάθε μέρους της. Τα μέρη της διαίρεσης είναι:

- i) η ίδια η έννοια που διαιρείται (**διαιρετέα έννοια**),
- ii) η βάση ή η προϋπόθεση για τη διαίρεση (**διαιρετική βάση**) και
- iii) τα συγκεκριμένα μέρη της (**μέρη της διαίρεσης**).

στ. Με αιτιολόγηση: Στην ανάπτυξη με αιτιολόγηση, η θεματική περίοδος της παραγράφου παρουσιάζει μια γενική θέση, η οποία χρειάζεται τεκμηρίωση, για να παρουσιάσει αποτελεσματικά το μήνυμα του πομπού. Συνήθως, χρησιμοποιούνται λέξεις που εκφράζουν αιτία, όπως: *γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς, επομένως, άρα* κ.λπ. Η αιτιολόγηση αποτελεί συνήθη τρόπο ανάπτυξης και είναι σημαντικό στοιχείο του επιχειρηματολογικού λόγου.

ζ. Με αίτιο-αποτέλεσμα: Στην παράγραφο που αναπτύσσεται με αίτιο-αποτέλεσμα, παρουσιάζεται αρχικά το αίτιο ενός φαινομένου και, στη συνέχεια, τα αποτελέσματά του ή γίνεται το αντίστροφο: παρουσιάζονται πρώτα τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις μιας πράξης, ενώ, στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι αιτίες που οδήγησαν σε αυτά τα αποτελέσματα. Συνήθως, χρησιμοποιούνται λέξεις που εκφράζουν αιτία-αποτέλεσμα, όπως: *οφείλεται, ευθύνεται, αιτία, αποτέλεσμα, συνεπώς, επομένως, άρα* κ.λπ.

Κειμενικά Είδη

Κειμενικά Είδη

Η επικοινωνία βασίζεται στην αντίληψη και περιλαμβάνει τη σκόπιμη ή και την απροσδιόριστη μετάδοση πληροφοριών, με σκοπό να ενημερώσει ή να επηρεάσει το άτομο ή την ομάδα που τις λαμβάνει. Η ανθρώπινη επικοινωνία χρησιμοποιεί διάφορους κώδικες (όπως χειρονομίες, εικόνες, λόγο κ.ά.), για να μεταδώσει το μήνυμά της. Η γλωσσική ή η λεκτική επικοινωνία εκφράζει το μήνυμά της μέσω γλωσσικών κωδίκων και πραγματοποιείται είτε με προφορικό είτε με γραπτό λόγο. Όταν η επικοινωνία χρησιμοποιεί τη γλώσσα, δε χρησιμοποιεί απλώς μεμονωμένους φθόγγους ή λέξεις, αλλά τους συνδυάζει, για να σχηματίσει προτάσεις και, μέσω αυτών, κείμενα.

Τα κείμενα αποτελούν τη βασική μονάδα επικοινωνίας μεταξύ των μελών μιας κοινότητας. Υπάρχει πληθώρα κειμενικών ειδών και ανάμεσα σε όσα συναντούμε καθημερινά αξίζει να αναφερθούν το άρθρο, η επιστολή, το δοκίμιο, το ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail), το ιστολόγιο (blog), το ημερολόγιο, η αυτοβιογραφία, τα κείμενα σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ρεπορτάζ, το κήρυγμα, το ανέκδοτο, το υπόμνημα, το διήγημα, οι οδηγίες χρήσης ενός εργαλείου, η συνέντευξη, η παρουσίαση ταινίας, μια συνταγή μαγειρικής, ένα διδακτικό σχολικό εγχειρίδιο, η κριτική μιας θεατρικής παράστασης κ.λπ. Ακολουθεί, στη συνέχεια, αναλυτικότερη αναφορά σε ορισμένα από τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα κειμενικά είδη που απαντούν στα σχολικά εγχειρίδια.

ΑΡΘΡΟ

Το άρθρο είναι ένα κείμενο που δημοσιεύεται σε εφημερίδα ή περιοδικό και εξετάζει ένα ειδικό θέμα με ειδησεογραφικό χαρακτήρα. Σκοπός του είναι να μεταδώσει πληροφορίες σχετικά με θέματα επικαιρότητας που απασχολούν το ευρύ κοινό, εστιάζοντας στην ουσία τους. Ο/Η αρθρογράφος χρησιμοποιεί το δικό του/της ύφος.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός τέτοιου κειμένου περιλαμβάνουν:

- τον τίτλο, που προσδιορίζει το θέμα του άρθρου,
- τον επίκαιρο χαρακτήρα που αντανακλά την τρέχουσα πραγματικότητα,
- την περιορισμένη έκταση, που επιτρέπει τη συνοπτική παρουσίαση των πληροφοριών,
- την απλή και κατανοητή γλώσσα και το ύφος που χρησιμοποιούνται,
- το αντικειμενικό και ενημερωτικό ύφος,
- τη χρήση κυρίως του γ' προσώπου.

Η τυπική δομή ενός άρθρου περιλαμβάνει:

Πρόλογος: Αναφορά στο θέμα που θα αναλυθεί.

Κυρίως Θέμα: Ανάλυση των πληροφοριών και των απόψεων του/της συγγραφέα, με τεκμηρίωση της θέσης του/της.

Επίλογος: Σύντομη ανακεφαλαίωση των κύριων σημείων και των συμπερασμάτων του άρθρου.

ΟΜΙΛΙΑ

Η ομιλία είναι προφορικός λόγος που διατυπώνεται σε μια συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση και εξετάζει ευρεία θεματολογία. Χαρακτηριστικά της ομιλίας είναι:

- **Η προσφώνηση:** Η προσφώνηση αποτελεί τον αρχικό χαιρετισμό του/της ομιλητή/-τριας προς το κοινό ή το ακροατήριο. Η προσφώνηση καθορίζεται κλιμακωτά βάσει του κύρους των ατόμων που παρευρίσκονται.
- **Η εισαγωγική παράγραφος:** Ο/Η ομιλητής/-τρια ευχαριστεί για την πρόσκληση να μιλήσει και περιγράφει σύντομα το θέμα της ομιλίας, καθώς και τη θέση του/της.
- **Η αποφώνηση:** Στην αποφώνηση, ο/η ομιλητής/-τρια εκφράζει ευγνωμοσύνη προς τους/τις ακροατές/-τριες για την παρακολούθηση της ομιλίας του/της.
- **Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου:** Μέσω της χρήσης του πρώτου προσώπου πληθυντικού δημιουργείται μια αίσθηση οικειότητας μεταξύ του/της ομιλητή/-τριας και του ακροατηρίου. Αυτό εξυπηρετεί τον σκοπό της ομιλίας, ο οποίος είναι η επίτευξη συναίσθησης στους/στις ακροατές/-τριες ότι όλοι/όλες είναι μέρος του προβλήματος αλλά και μέρος της λύσης του. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το α' ενικό πρόσωπο, όταν ο/η ομιλητής/-τρια επικεντρώνεται στις προσωπικές του/της εμπειρίες και συναισθήματα, ενώ το β' πρόσωπο χρησιμοποιείται, για να προσφέρει ποικιλία στο ύφος ή όταν επιθυμεί να προτρέψει, να συμβουλέψει ή να ενθαρρύνει το ακροατήριο.
- **Ύφος:** Το ύφος προσαρμόζεται ανάλογα με την επικοινωνιακή κατάσταση και μπορεί να είναι είτε επίσημο και σοβαρό είτε οικείο και καθημερινό.
- **Σκοπός:** Ο κύριος σκοπός της ομιλίας είναι να εκθέσει τις απόψεις του/της ομιλητή/-τριας, να προβληματίσει το ακροατήριο και να προτρέψει για αλλαγή μιας ισχύουσας θέσης ή κατάστασης.

Η τυπική δομή μιας ομιλίας είναι ως εξής:

1. **Πρόλογος:** παρατίθεται το θέμα,
2. **Κυρίως Θέμα:** αναπτύσσεται το θέμα,
3. **Επίλογος:** παρουσιάζονται οι προτάσεις-θέσεις του/της ομιλητή/-τριας.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Το κειμενικό είδος της **βιβλιοκριτικής** στοχεύει στην αξιολόγηση ενός βιβλίου. Η κριτική μπορεί να διαβαστεί και μετά την ανάγνωση του βιβλίου, καθώς μπορεί να την αναζητήσει κανείς, αφού έχει ήδη έρθει σε επαφή με την ιστορία, τους χαρακτήρες και τις ιδέες του βιβλίου. Η βιβλιοκριτική, λοιπόν, δεν είναι απαραίτητα ένας οδηγός πριν από την ανάγνωση, αλλά μπορεί να προσφέρει νέες οπτικές και εμπάθυνση στην εμπειρία ανάγνωσης που ολοκληρώθηκε. Τότε, η κριτική αποκτά νέα διάσταση, λειτουργώντας σαν ένας καθρέφτης που αντανακλά την αναγνωστική εμπειρία. Επομένως, η βιβλιοκριτική μπορεί να εκτιμηθεί πληρέστερα, αφού η αναγνώστρια ή ο αναγνώστης του βιβλίου έχει ήδη ταξιδέψει στις σελίδες του. Τα σχόλια της κριτικής είναι επαρκώς τεκμηριωμένα και πάντα ενυπόγραφα.

Στο κειμενικό είδος της **ταινιοκριτικής** ή της **θεατροκριτικής**, καθώς και της **κριτικής** άλλων **παραστατικών** ή **εικαστικών έργων**, ο/η κριτικός αναδεικνύει τις βασικές πτυχές μιας ταινίας/ενός θεατρικού έργου κ.ά., επιτρέπει στον/στη θεατή/-τρια να προσεγγίσει και να κατανοήσει καλύτερα τα καλλιτεχνικά μηνύματα και επιλογές. Παράλληλα, ο/η κριτικός παρουσιάζει και την αξιολογική του/της θέση.

Δίνονται, επίσης, πληροφορίες για το κοινωνικό ή ιστορικό πλαίσιο της δημιουργίας του έργου, ώστε να γίνουν σαφή τα στοιχεία του, που πολλές φορές –λόγω χρονικής απόστασης– δεν είναι κατανοητά άμεσα από τον/τη θεατή/-τρια. Παρουσιάσεις και κριτικές ταινιών ή θεατρικών έργων μπορεί να διαβάσει κανείς σε εφημερίδες, ιστοσελίδες, αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.ά.

Στις κριτικές των βιβλίων, ταινιών, θεατρικών έργων κ.ά. αξιοποιείται η **επιχειρηματολογία** είτε για να υπάρξει μια σαφής αξιολόγηση του έργου, θετική ή αρνητική, είτε για να εστιάσει σε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ή θέμα που πραγματεύεται και να αποδοθεί μια ερμηνεία. Αναπτύσσονται επιχειρήματα, προκειμένου να αποδειχθεί η ερμηνεία και η γενικότερη αξιολογική θέση του/της κριτικού για το έργο.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Στο κειμενικό είδος της **βιβλιοπαρουσίασης** παρουσιάζεται η «ταυτότητα» του βιβλίου, δηλαδή ο/η συγγραφέας, ο τίτλος, ο εκδοτικός οίκος, ο τόπος και ο χρόνος της έκδοσής του και ο/η εικονογράφος. Μπορούν να παρουσιαστούν και άλλα, αν κριθεί απαραίτητο, όπως το είδος του κειμένου ή ο/η μεταφραστής/-στρια των μεταφρασμένων από άλλη γλώσσα κειμένων ή το είδος του κειμένου. Αυτά αναγράφονται, συνήθως, στο εμπροσθόφυλλο και στο εσώφυλλο του βιβλίου και είναι τα στοιχεία που καταγράφονται στις υποσημειώσεις ή στη βιβλιογραφία, όταν γίνεται αναφορά στα συγκεκριμένα βιβλία. Τα όρια ανάμεσα στη βιβλιοκριτική και στη βιβλιοπαρουσίαση δεν είναι πάντοτε ευδιάκριτα, ιδίως όταν η βιβλιοπαρουσίαση έχει στόχο να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τους/τις αναγνώστες/-τριες σχετικά με το βιβλίο, οπότε περιέχει αρκετά αξιολογικά σχόλια.

Στο κειμενικό είδος της **ταινιοπαρουσίασης** προβάλλονται όλες οι βασικές πληροφορίες της ταινίας. Ενδεικτικά στοιχεία της ταινίας είναι: ο τίτλος (ο πρωτότυπος ή/και η μετάφρασή του), το έτος παραγωγής, ο/η σκηνοθέτης, τα ονόματα των ηθοποιών, η μουσική, η διάρκεια της κ.ά.).

Αντίστοιχα, σε παρουσιάσεις έργων των **παραστατικών ή εικαστικών τεχνών**, δίνονται πληροφορίες για τους δημιουργούς (συγγραφέας, συνθέτης/-στρια, σκηνοθέτης/-στρια, χορογράφος, διευθυντής/-στρια ορχήστρας, ηθοποιοί, χορευτές/-τριες κ.ά.), για τον τόπο, τις ημερομηνίες, τη διάρκεια της παράστασης, το κόστος εισιτηρίων κ.ά.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Η επιστολή είναι ένα μέσο επικοινωνίας που συνδέεται στενά με την κοινωνική ζωή. Γι' αυτόν τον λόγο, υπάρχουν ποικίλα είδη επιστολών, ανάλογα με τον/την παραλήπτη/-τρια και τον σκοπό της σύνταξής τους. Η επιστολή απευθύνεται στον/στην αποδέκτη/-τρια, χωρίς να υπάρχει διάλογος. Στοιχεία, όπως η ηλικία, το επάγγελμα, το αξίωμα, η παιδεία, η προσωπικότητα και τα συναισθήματα του/της αποστολέα, καθώς και οι προθέσεις της επιστολής και η σχέση μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη/-τριας, επηρεάζουν το επικοινωνιακό της πλαίσιο. Συγκεκριμένα, τροποποιούνται το ύφος, η προσφώνηση, το θεματικό περιεχόμενο, η αποφώνηση και η χρησιμοποιούμενη γλώσσα.

Αποδέκτες/-τριες μιας επιστολής μπορεί να είναι:

- φίλοι/φίλες ή συγγενείς,
- πρόσωπα που κατέχουν σημαντική θέση ή αξίωμα (π.χ. πρωθυπουργός, δήμαρχος, πρόεδρος, διευθυντής/-τρια οργανισμού),
- κοινωνικές ομάδες (π.χ. νέες και νέοι, μέλη μιας συγκεκριμένης επαγγελματικής τάξης).

Το ύφος της επιστολής προσαρμόζεται ανάλογα με τον/την αποδέκτη/-τρια και είναι φιλικό ή τυπικό. Οι εξωτερικές ενδείξεις μιας επιστολής περιλαμβάνουν:

- χωροχρονικό προσδιορισμό (πάνω δεξιά),
- προσφώνηση (πάνω αριστερά),
- αποφώνηση και το όνομα του/της αποστολέα.

Στόχος της επιστολής είναι να επιτευχθούν τα εξής:

1. να μεταδοθούν πληροφορίες σχετικά με συμβάντα ή καταστάσεις,
2. να επισημανθούν προβλήματα ή δυσκολίες,
3. να μεταδοθούν σκέψεις και συναισθήματα, να εκφραστούν απόψεις, διαμαρτυρίες ή προβληματισμοί.

Επίσημη επιστολή

Σε μια επίσημη επιστολή δεν εκφράζεται προσωπική ή φιλική σύνδεση με τον/την παραλήπτη/-τρια, καθώς το ύφος αποπνέει αυστηρότητα και σεβασμό προς τον/την αποδέκτη/-τρια. Επιπλέον, γίνεται σαφής αναφορά ότι ο/η παραλήπτης/-τρια είναι αρμόδιος/-α να κατανοήσει και να ανταποκριθεί στο αίτημα του/της αποστολέα. Στον επίλογο εκφράζεται η προσδοκία ότι ο/η παραλήπτης/-τρια θα ανταποκριθεί θετικά, με σαφή δήλωση ότι αναγνωρίζεται πλήρως ο ρόλος και οι δράσεις του/της. Η επίσημη επιστολή περιλαμβάνει αναφορά στην ιδιότητα του/της συντάκτη/-τριας, της, στο γεγονός ή το κίνητρο που οδήγησε στη συγγραφή της και στις επιδιώξεις ή τα αιτήματα του/της συντάκτη/-τριας.

Χρήσιμο λεξιλόγιο για επίσημη επιστολή: *επιτρέψτε μας να... || Θα επιθυμούσαμε να... || Θα θέλαμε να..., || Αισθανόμαστε την ανάγκη να... || Έχετε την αρμοδιότητά ως... || Εμπιστεύομαι την ευαισθησία που έχετε δείξει για σχετικά θέματα..., την υπευθυνότητά σας..., την ειλικρινή διάθεσή σας για...*

Φιλική επιστολή

Στη φιλική επιστολή το ύφος είναι πιο άμεσο και προσωπικό, απαλλαγμένο από συνήθεις φράσεις και αβρότητες. Αυτό το είδος επιστολής αναδεικνύει τα συναισθήματα και αναφέρεται σε κοινές εμπειρίες

ή στη φιλία με τον/την παραλήπτη/-τρια. Η επικοινωνία ολοκληρώνεται με αισιοδοξία για θετική ανταπόκριση ή αποτέλεσμα.

Χρήσιμο λεξιλόγιο για φιλική επιστολή: *Αυτά που άκουσα με συγκίνησαν/με ενθουσίασαν/με προβλημάτισαν, γι' αυτό θα 'θελα να μοιραστώ μαζί σου/σας || Σου γράφω, γνωρίζοντας πως μπορείς να καταλάβεις τις ανησυχίες μου || Εμπιστεύομαι την κρίση σου/την άποψή σου || Αναμένω με αγωνία τις σκέψεις σου || Θα με ενδιέφερε πολύ και η δική σου άποψη...).*

Ανοιχτή επιστολή

Βασικό γνώρισμα των ανοιχτών επιστολών είναι ότι συχνά απευθύνονται σε συγκεκριμένο άτομο, με κύριο στόχο να ενημερώσουν ευρέως την κοινή γνώμη για το περιεχόμενό τους. Διατηρούν την τυπική δομή μιας επιστολής, συνοδευόμενες συνήθως από τίτλο, και δημοσιεύονται σε εφημερίδες. Το ύφος τους είναι επίσημο και τυπικό, εκφράζοντας σεβασμό και εμπιστοσύνη προς τον/την παραλήπτη/-τρια. Κυρίαρχα χαρακτηριστικά τους είναι η σαφήνεια στην έκφραση και ο προβληματισμός, ενώ αποφεύγουν εντελώς προσβλητικές εκφράσεις, υπαινιγμούς και ειρωνείες. Μπορεί, ωστόσο, να περιλαμβάνουν θετική ή επαινετική γλώσσα, ανάλογα με τη διάθεση και το ύφος του/της συγγραφέα.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ – E-MAIL

Η ηλεκτρονική αλληλογραφία (e-mail) αποτελεί ένα σύγχρονο μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιείται εκτενώς. Το ηλεκτρονικό μήνυμα έχει την ίδια σημασία με την παραδοσιακή επιστολή, καθώς βασίζεται στη γραπτή γλώσσα. Κύρια πλεονεκτήματά του είναι η ταχύτητα, η αξιοπιστία και η οικονομία. Το ηλεκτρονικό μήνυμα μπορεί να παρουσιάζει διάφορα είδη ύφους, τα οποία προσαρμόζονται στον/στην παραλήπτη/-τρια ή στο θέμα. Κάθε ηλεκτρονικό μήνυμα περιλαμβάνει κυρίως τα εξής στοιχεία:

- τον «φάκελο» του μηνύματος (αποστολέας-παραλήπτης/-τρια),
- το θέμα του μηνύματος,
- το κύριο σώμα του.

Κάθε ηλεκτρονικό μήνυμα μπορεί να συμπεριλαμβάνει επισυναπτόμενα αρχεία, όπως έγγραφα, εικόνες, ήχο ή βίντεο.

ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ

Το ιστολόγιο (blog) αντιπροσωπεύει τη σύγχρονη μορφή ενός ημερολογίου, στο οποίο ο/η κάθε αναγνώστης/-στρια μπορεί να σχολιάσει την κοινωνική πραγματικότητα. Η θεματολογία του καλύπτει μια ευρεία ποικιλία θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων ειδήσεων και σχολίων για την επικαιρότητα, καθώς και εξειδικευμένες κατηγορίες, όπως τεχνολογία, τέχνες, μόδα, αθλητισμό, γαστρονομία και άλλα θέματα. Οι διαχειριστές/-στριες του ιστολογίου και οι σχολιαστές/-στριες έχουν τη δυνατότητα να διατηρούν την ανωνυμία τους ή να χρησιμοποιούν ψευδώνυμο. Χάρη στο διαδίκτυο, το οποίο εκμεταλλεύεται όλα τα μέσα επικοινωνίας (ήχος, εικόνα), ένα ενημερωτικό ιστολόγιο μπορεί να περιλαμβάνει όσο το δυνατόν περισσότερο αυθεντικό υλικό και ειδικά βίντεο.

Ένα τυπικό ιστολόγιο περιλαμβάνει έναν τίτλο στην κεφαλίδα της σελίδας, ακολουθούμενο από το κύριο μέρος της καταχώρησης. Ο/Η συγγραφέας μπορεί να προσφωνεί τον/την αναγνώστη/-στρια και να χρησιμοποιεί όλα τα ρηματικά πρόσωπα, με κυρίαρχα το πρώτο ενικό και πληθυντικό. Συνήθως, η επικεφαλίδα μιας καταχώρησης περιλαμβάνει την ημερομηνία και τον τίτλο της, ενώ στο υποσέλιδο υπάρχει η ώρα της καταχώρησης, το όνομα ή το ψευδώνυμο του/της συντάκτη/-τριας.

Το ιστολόγιο διαδραματίζει δυναμικό ρόλο στην απλή επικοινωνία, αλλά λειτουργεί και ως αντανάκλαση συναισθημάτων και διαφόρων πτυχών της ζωής. Συνεπώς, τα προσωπικά ιστολόγια δεν αποτελούν απλώς μέσα επικοινωνίας και ανταλλαγής δεδομένων, αλλά μετατρέπονται σε μέσα έκφρασης και κοινωνικής διασύνδεσης.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το ημερολόγιο έχει μια ξεχωριστή δομή και περιεχόμενο. Οι σκέψεις και τα συναισθήματα του/της συγγραφέα παρουσιάζονται με τρόπο που ακολουθούν φυσικά το ένα το άλλο. Η γραφή είναι συχνά προσωπική και κωδικοποιημένη, με τρόπο που μόνο ο/η συγγραφέας μπορεί να αποκωδικοποιήσει. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του ημερολογίου είναι ότι τα γεγονότα καταγράφονται άμεσα και σε χρονολογική σειρά, αντανάκλωντας τα γεγονότα ακριβώς όπως συνέβησαν.

Τα μηνύματα του ημερολογίου απευθύνονται είτε στην ίδια τη συγγραφέα/στον ίδιο τον συγγραφέα είτε σε ένα φανταστικό πρόσωπο που θα τα διαβάσει στο μέλλον. Το ημερολόγιο έχει έναν καθαρά προσωπικό χαρακτήρα και ο/η συντάκτης/-τρια του ημερολογίου καταγράφει τα γεγονότα από τη δική του/της οπτική γωνία, χωρίς να έχει σκοπό να δημοσιευτούν. Τα γεγονότα που καταγράφονται συστηματικά είναι σημαντικά γεγονότα και αφορούν εμπειρίες από την προσωπική ή δημόσια ζωή του/της, οι οποίες έχουν επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα την προσωπικότητά του/της.

Περιλαμβάνει σημειώσεις, παρατηρήσεις, απόψεις, σκέψεις και μια προσωπική καταγραφή όλων των θεμάτων που απασχολούν τον/τη συγγραφέα. Τα ημερολόγια συχνά ξεκινούν με τη φράση «Αγαπημένο μου ημερολόγιο» και η δομή τους θυμίζει συχνά μια επιστολή.

Έχοντας στόχο την καταγραφή και τη διατήρηση σημαντικών γεγονότων που έχουν επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τη ζωή του/της συγγραφέα, το ημερολόγιο περιλαμβάνει συνήθως, σχόλια, σκέψεις ή συναισθήματα μετά την περιγραφή των συμβάντων. Σε κάποιες περιπτώσεις, ο/η συγγραφέας μπορεί να απευθύνεται στο ημερολόγιο, για να εκφράσει την άποψή του/της ή να ζητήσει συμβουλές. Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή, συνήθως αναφέρει τον λόγο για τη διακοπή της συγγραφής ή της επικοινωνίας (π.χ. *Αυτά είχα να σου πω. Τώρα, δυστυχώς, σ' αφήνω, γιατί πρέπει να συνεχίσω το διάβασμα.../Τι λες κι εσύ, αγαπητό ημερολόγιο; Μακάρι να μπορούσες να με συμβουλέψεις! Καληνύχτα./Σου τα είπα και ηρέμησα. Αχ, ας με καταλάβαιναν και οι γονείς μου, όπως εσύ!*). Παρόλο που δεν είναι απαραίτητο, συνήθως στο τέλος αναφέρει το μικρό του/της όνομα ή ένα ψευδώνυμο, για να διατηρηθεί η ανωνυμία.

Βασικά στοιχεία είναι:

- η καταγραφή του χρόνου και του τόπου,
- η προσωπική απεικόνιση εμπειριών,
- η χρήση του πρώτου ή σπανιότερα του δεύτερου προσώπου,
- η αυθόρμητη, προσωπική και ειλικρινής αφήγηση,
- η παρουσία ελλειπτικών προτάσεων,
- ο κωδικοποιημένος και προσωποποιημένος λόγος.

Σήμερα, το ηλεκτρονικό ημερολόγιο ή το blog, καθώς και το video blog/vlog που διαμοιράζεται μέσω κοινωνικών δικτύων, αποτελούν την εξέλιξη του σύγχρονου ημερολογίου.

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΕ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Οι δημοσιεύσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μορφή ψηφιακών κειμένων. Οι πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων υποστηρίζουν διάφορες μορφές περιεχομένου, όπως γραπτά μηνύματα, φωτογραφίες, ήχο και βίντεο. Πολλές από αυτές τις πλατφόρμες ενσωματώνουν πολλαπλές μορφές περιεχομένου, επιτρέποντας αλληλεπιδράσεις μέσω κοινοποιήσεων, ηλεκτρονικών μηνυμάτων και σχολίων. Οι χρήστες και οι χρήστριες μπορούν να συμμετέχουν με διαφορετικούς τρόπους, δημιουργώντας περιεχόμενο, σχολιάζοντας ή παρακολουθώντας. Αυτό απλοποιεί, επιταχύνει και διευρύνει την εξάπλωση των πληροφοριών, παρέχοντας επικοινωνία τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να γίνεται σε πραγματικό χρόνο ή ασύγχρονα. Οι χρήστες/-στριες έχουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν με υπολογιστές ή κινητές συσκευές, που είναι διαθέσιμες οποιαδήποτε στιγμή και σε οποιοδήποτε μέρος.

Επαναληπτικές Ασκήσεις-
Δωμάτιο Διαφυγής

ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Ο στόχος ενός πολυτροπικού κειμένου είναι να εμπλέξει τον/την αναγνώστη/-στρια ή τον θεατή/-τρια με διάφορους τρόπους, ώστε να επικοινωνήσει το μήνυμα με πιο αποτελεσματικό και δημιουργικό τρόπο.

Σε ένα πολυτροπικό κείμενο, όπως η **αφίσα** ή η **γελοιογραφία**, αξιοποιείται συνδυασμός εικόνας και λόγου. Υπάρχουν γλωσσικά στοιχεία και μη γλωσσικά. Ένα **πολυτροπικό κείμενο** που συνδυάζει ήχο και εικόνα χρησιμοποιεί αυτά τα δύο στοιχεία, για να επικοινωνήσει το μήνυμα με τρόπο πιο ζωντανό και ελκυστικό. Η εικόνα μπορεί να είναι στατική, όπως μια φωτογραφία ή ένα σκίτσο, ή κινούμενη, όπως ένα βίντεο. Ο ήχος μπορεί να περιλαμβάνει μουσική, φωνές, αφήγηση ή άλλα ηχητικά εφέ. Παραδείγματα τέτοιων πολυτροπικών κειμένων είναι τα **βίντεο**, που συνδυάζουν μουσική και οπτικά εφέ, τα **ντοκιμαντέρ**, που συνοδεύουν τις εικόνες με αφήγηση και μουσική, οι **διαφημίσεις**, οι οποίες συχνά συνδυάζουν εικόνες, ήχους και κείμενο, και τα **κινούμενα σχέδια**, όπου οι κινούμενες εικόνες συνδυάζονται με διαλόγους ή μουσική. Αυτός ο συνδυασμός επιτρέπει την αμεσότερη, καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου, αφού τα διαφορετικά στοιχεία λειτουργούν συνδυαστικά, για να τραβήξουν την προσοχή και να κάνουν το μήνυμα πιο ξεκάθαρο και ενδιαφέρον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαλιαντή, Σ. & Νεοφύτου, Λ. (2017).** *Διαφοροποιημένη διδασκαλία*. Αθήνα: Πεδίο.
- Γούτσος, Δ. (2020).** *Γλώσσα. Κείμενο, ποικιλία, σύστημα* (2η έκδοση). Αθήνα: Κριτική.
- Γούτσος, Δ. (2012).** Αφήγηση. Γλωσσάρι γλωσσολογικών όρων που χρησιμοποιούνται στα σχολικά εγχειρίδια. *Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα* (Νέα Ελληνικά). Ανακτήθηκε από greek-language.gr.
- Κανάκης, Κ. (2002).** *Πραγματολογία και γνωστική σημασιολογία. Συλλογή κειμένων* (στην αγγλική). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας.
- Κλαίρης, Χ. & Μπαμπινιώτης, Γ. (σε συνεργασία με Α. Μόζερ, Α. Μπακάκου-Ορφανού, Σ. Σκοπετέα) (2005).** *Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Δομολειτουργική - Επικοινωνιακή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Χαλσιάνη, Ι. (2012).** *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσ/νικη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Μιχάλης, Α. (2019).** Γραμματική της παραγράφου: άξονας της κειμενικής γραμματικής ή κενή περιεχομένου έννοια της παραδοσιακής διδασκαλίας; *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 39, 671-687. Ανακτήθηκε από ins web auth gr.
- Μιχάλης, Α. (2020).** *Γλωσσική Διδασκαλία και Πρακτικές Γραμματισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χαραλαμπόπουλος, Α. & Χατζησαββίδης, Σ. (1997).** *Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
- Tomlinson, C.-A. (2014).** *Πώς να διαφοροποιήσουμε τη διδασκαλία σε τάξεις μεικτής ικανότητας* (Ε. Κορρέ, επιμ., μτφρ). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Wilson, S. M. & Peterson, P. L. (2006).** *Theories of learning and teaching: what do they mean for educators?*. Washington, DC: National Education Association.

1η Ενότητα

«Από τον ku-gu-so στον ινφλουένσερ: Ταξίδι στον μαγικό κόσμο των λέξεων»

▶ Τι σημαντικό διάβασα:

▶ Να θυμηθώ

2η Ενότητα

«Έναν μύθο θα σας πω... Παράδοση, ήθη και έθιμα»

▶ Τι σημαντικό διάβασα:

▶ Να θυμηθώ

3η Ενότητα

«Εγώ και οι άλλοι - Η αξία της φιλίας»

▶ Τι σημαντικό διάβασα:

▶ **Να θυμηθώ**

4η Ενότητα

«Άνθρωπος και κοινωνία - από το ατομικό στο συλλογικό»

▶ **Τι σημαντικό διάβασα:**

▶ **Να θυμηθώ**

5η Ενότητα

«Οικογένεια: Χθες και σήμερα»

▶ **Τι σημαντικό διάβασα:**

▶ **Να θυμηθώ**

6η Ενότητα

«Περιβάλλον... ώρα μηδέν: Η αντίστροφη μέτρηση έχει αρχίσει;»

▶ Τι σημαντικό διάβασα:

▶ Να θυμηθώ

7η Ενότητα

«Όλα για την υγεία»

▶ Τι σημαντικό διάβασα:

▶ Να θυμηθώ

8η Ενότητα

«Ζώα: οι άγνωστοι συν-κάτοικοι»

▶ Τι σημαντικό διάβασα:

▶ **Να θυμηθώ**

9η Ενότητα
«Πρότυπα ψυχαγωγίας»

▶ **Τι σημαντικό διάβασα:**

▶ **Να θυμηθώ**

10η Ενότητα
«Το μέσο είναι το μήνυμα; - Σύγχρονες μορφές επικοινωνίας»

▶ **Τι σημαντικό διάβασα:**

▶ **Να θυμηθώ**

